اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

چهارشنبه
• ۵ مهر ۱۴۰۲
• ۱۱ ربیع‌الاول ۱۴۴۵
• ۲۷ سپتامبر ۲۰۲۳

• سال سی‌وپنجم شماره پیاپی ۳۷۳۰ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۴۱۲ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

انتخاب شرکت تعاونی کشت و صنعت مزرعه بینش به عنوان تعاونی برتر ملی

۷

به مناسبت روز جهانی جهانگردی و گردشگری بررسی شد

ایران، میزبان بی‌مهمان

۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۳-۱۴-۱۵

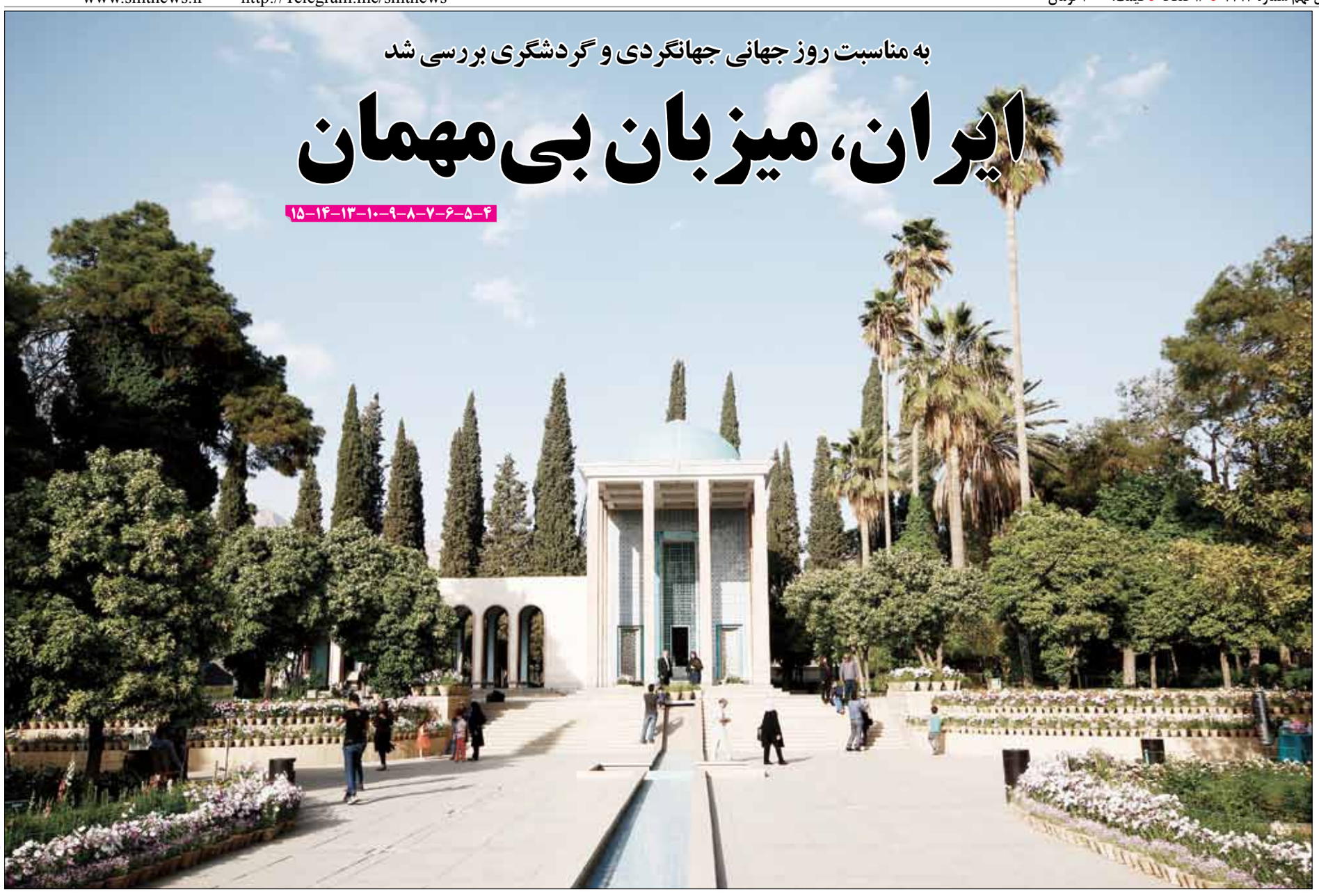

عکس: صمت

سرمقاله

جایگاه دفاتر خانوادگی در کسب‌وکار

۲

یادداشت‌های امروز

پیامدهای مخرب قیمت‌گذاری دستوری خودرو

۳

زوال در کمین طبیعت

۶

گردشگری موتور رونق اقتصادی

۱۴

گزارش روز

روزهای پرابهام بازار خودرو

به‌طور کلی، وضعیت بازار خودرو ایران در ۶ ماه نخست ۱۴۰۲ نسبت به مدت مشابه سال گذشته اندکی بهتر بود، اما برخی مشکلات نیز بر عملکرد صنعت خودرو در این مدت تاثیر داشت و روزهای پرابهامی را برای این بخش رقم زد. در این مدت به‌طور جدی شاهد فعالیت سامانه یکپارچه و برنامه قیمت‌گذاری ازسوی شورای رقابت بوده‌ایم و از سویی هم داستان خودروهای وارداتی نو و دست دوم وارد مراحل جدی‌تری شد. البته اکثر این اقدامات متاثر از خبردرمانی بازار خودرو هنوز در ابهام هستند.

کارشناسان تاکید دارند تورم واقعی در بازار خودرو، متفاوت از قیمت‌هایی است که دستوری و با خبردرمانی تلطیف شده است. آنها مشکل اصلی بازار خودرو ایران را عدم رفع مشکلات اساسی صنعت خودرو می‌دانند.

۳

شرکت توسعه عمران و مدیریت منطقه گل گهر

آگهی مناقصه عمومی دومرحله‌ای

به همراه ارزیابی فنی و بازرگانی پروژه تعمیر و نگهداری معابر، پل‌ها و شبکه هدایت آب‌های سطحی منطقه گل گهر

شرکت توسعه، عمران و مدیریت منطقه گل‌گهر در نظر دارد، **پروژه تعمیر و نگهداری معابر، پل‌ها و شبکه هدایت آب‌های سطحی منطقه گل‌گهر** را به شرکت‌های پیمانکاری ذیصلاح دارای حداقل رتبه ٤ رسته راه و ترابری یا راهداری واگذار نماید. لذا از متقاضیان دعوت به عمل می‌آید، جهت اخذ اسناد مناقصه از تاریخ ۱٤۰۲/۰۷/۰۸ به سایت این شرکت به آدرس www.ggz.ir مراجعه نمایند.

۱. **آخرین زمان ارائه پاکت‌ها و پیشنهادات:** ساعت ۱۳:۳۰ روز چهارشنبه مورخ ۱٤۰۲/۰۷/۱۹
۲. شرکت در قبول یا رد پیشنهادات مختار است.
۳. **سپرده شرکت در مناقصه:** ۱۱،٦۱۱،۳۲۲،۸۳۲ ریال
٤. هزینه درج آگهی برعهده برنده مناقصه می‌باشد.
۵. کلیه مشخصات لازم در اسناد مناقصه ذکر گردیده است.
٦. **تاریخ بازدید از پروژه:** روز شنبه مورخ ۱٤۰۲/۰۷/۱۵
۷. **محل تحویل اسناد، پیشنهادات:** سیرجان، کیلومتر ۵۰ جاده محور سیرجان- شیراز، شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر ساختمان‌های هلدینگ مستقر بر تپه، بلوک ۵ (دبیرخانه شرکت توسعه، عمران و مدیریت منطقه گل‌گهر)
۸. **تلفن جهت هر نوع هماهنگی:** ۰۹۱۳۲٤۵۷٤۰۲ آقای شامحمدی (به غیر از ایام تعطیل)

مدیریت حقوقی و قراردادها شرکت توسعه، عمران و مدیریت منطقه گل‌گهر

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام)
GOLGOHAR MINING & INDUSTRIAL COMPANY

آگهی مناقصه عمومی تجدید شده شماره ۱۴۰۲/۲۲/ع

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام) در نظر دارد **"توسعه سیستم اجرایی تولید به همراه تامین، نصب، راه‌اندازی سرویس‌ها، سخت‌افزار، لایسنس‌ها و آموزش(EMI2)"** در خطوط تولید خود را از طریق برگزاری مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط و دارای نمایندگی فعال و معتبر از فهرست فروشندگان / سازندگان (به شرح مندرج در اسناد مناقصه) مبنی بر نمایندگی، پارتنر و یا همکاری با سازندگان اصلی واگذار نماید. لذا متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مناقصه به وبسایت این شرکت به نشانی WWW.GEG.IR بخش مناقصه و مزایده مراجعه و اسناد مذکور را به همراه فرم پرسشنامه ارزیابی تأمین‌کنندگان دانلود نمایند. آخرین مهلت تحویل پاکات ساعت ۱۴ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۲۳ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران می‌باشد. ضمناً حضور در جلسه پرسش و پاسخ روز شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۱۵ در محل دفتر تهران این شرکت مقرر شده است. شایان ذکر است فرمت ضمانتنامه‌های شرکت در مناقصه بایستی عیناً مطابق با فرمت ارائه شده در اسناد مناقصه تهیه گردد. شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر در قبول یا رد هر یک از پیشنهادات بدون نیاز به ذکر دلیل و بدون جبران خسارت مختار می‌باشد.

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

شرکت توسعه عمران و مدیریت منطقه گل گهر

آگهی مناقصه عمومی دومرحله‌ای

به همراه ارزیابی فنی و بازرگانی انجام خدمات آزمایشگاه مستقر و کنترل کیفیت، برای کلیه پروژه‌های عمرانی منطقه گل گهر (شامل آزمایش‌های مربوط به کنترل عملیات خاکی، سنگی، جوش، بتنی و عملیات آسفالتی)

شرکت توسعه، عمران و مدیریت منطقه گل‌گهر در نظر دارد، **پروژه انجام خدمات آزمایشگاه مستقر و کنترل کیفیت، برای کلیه پروژه‌های عمرانی منطقه گل‌گهر (شامل آزمایش‌های مربوط به کنترل عملیات خاکی، سنگی، جوش، بتنی و عملیات آسفالتی)** را به شرکت‌های مشاور ذیصلاح دارای رتبه ۱ در صلاحیت ژئوتکنیک واگذار نماید. لذا از متقاضیان دعوت به عمل می‌آید، جهت اخذ اسناد مناقصه از تاریخ ۱٤۰۲/۰۷/۰۸ به سایت این شرکت به آدرس www.ggz.ir مراجعه نمایند.

۱. **آخرین زمان ارائه پاکت‌ها و پیشنهادات:** ساعت ۱۳:۳۰ روز چهارشنبه مورخ ۱٤۰۲/۰۷/۱۹
۲. شرکت در قبول یا رد پیشنهادات مختار است.
۳. **سپرده شرکت در مناقصه:** ۲،٦۱٤،۹٦۱،۱۷۵ ریال
٤. هزینه درج آگهی برعهده برنده مناقصه می‌باشد.
۵. کلیه مشخصات لازم در اسناد مناقصه ذکر گردیده است.
٦. **محل تحویل اسناد، پیشنهادات:** سیرجان، کیلومتر ۵۰ جاده محور سیرجان- شیراز، شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر ساختمان‌های هلدینگ مستقر بر تپه، بلوک ۵ (دبیرخانه شرکت توسعه، عمران و مدیریت منطقه گل‌گهر)
۷. **تلفن جهت هر نوع هماهنگی:** ۰۹۱۳۲٤۵۷٤۰۲ آقای شامحمدی (به غیر از ایام تعطیل)

مدیریت حقوقی و قراردادها شرکت توسعه، عمران و مدیریت منطقه گل‌گهر

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام)
GOLGOHAR MINING & INDUSTRIAL COMPANY

آگهی مناقصه عمومی شماره ۱۴۰۲/۲۸/ع

شرکت معدنی و صنعتی گل گهر (سهامی عام) در نظر دارد پروژه **"اجرای ساختمان پیش‌ساخته و حصارکشی بتنی پیرامون انبار خود در اسکله شهید رجایی بندرعباس"** را از طریق برگزاری مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط و دارای مدارک دال بر مالکیت یا اجاره واحد تولید قطعات پیش‌ساخته بتنی واگذار نماید. لذا متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مناقصه به وبسایت این شرکت به نشانی WWW.GEG.IR بخش مناقصه و مزایده مراجعه و اسناد مذکور را به همراه فرم پرسشنامه ارزیابی تأمین‌کنندگان دانلود نمایند. آخرین مهلت تحویل پاکات ساعت ۱۴ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۲۳ در محل دفتر کمیسیون معاملات مجتمع و یا دبیرخانه دفتر مرکزی تهران می‌باشد. ضمناً بازدید از محل اجرای موضوع مناقصه (در محل اسکله شهید رجایی بندرعباس) روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۱۶ مقرر شده است و حضور در آن الزامی می‌باشد. شایان ذکر است فرمت ضمانتنامه‌های شرکت در مناقصه بایستی عیناً مطابق با فرمت ارائه شده در اسناد مناقصه تهیه گردد. شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر در قبول یا رد هر یک از پیشنهادات بدون نیاز به ذکر دلیل و بدون جبران خسارت مختار می‌باشد.

کمیسیون معاملات شرکت معدنی و صنعتی گل گهر

سرمقاله

جایگاه دفاتر خانوادگی در کسب‌وکار

محمد بهارلو محمدزاده ـ مشاور حاکمیت کسب‌وکار خانوادگی

دفاتـر خانوادگـی، سازمانی‌هایی خصوصی بـرای حفظ، رشد و راهبری ثروت و میراث خانوادگی در طول نسل‌های مختلف هستند که طیف گسترده‌ای از خدمات مدیریت سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی املاک، مدیریـت مالیات، حاکمیت بین‌نسلی، امـور بشردوستانه و حتـی مدیریت سبک زندگـی را ارائه می‌دهند. آنهـا به‌عنوان رکن امیـن عمل می‌کنند و جنبه‌های مختلف تصمیمات سرمایه‌گذاری، استراتژی‌های مالیاتی و انتقال ثروت بین‌نسلی را مدیریت می‌کنند. اغلب از نزدیک با چندین نسل کار می‌کنند و ضمن حفظ محرمانگی و حریم خصوصی، تحقق مقاصد مالی و اعتلای ارزش‌های خانوادگی را تضمین می‌کننـد. دفتر خانوادگی یکـی از موقعیت‌های اعتماد، تخصـص و خدمات سفارشی‌سازی‌شده است کـه متناسب با نیازها و ترجیحـات منحصربه‌فرد هـر خانواده شکل می‌گیـرد. ساختار و مسئولیت‌هـای آن به‌گونـه‌ای است که خدمات مالـی و مشاوره‌ای جامع را به یک خانواده ثروتمند ارائه می‌دهد و بسته به نیازها و اهداف خاص خانواده‌ای که در آن خدمت می‌کند، ساختاری متفاوت دارند. با این حال، عناصر ساختاری مشترک این دفاتر بدین شرح است:

• معمـولا یک نفر مسئولیـت رهبری را برعهـده دارد و به‌عنوان مباشـر، سرپرسـت یا رئیـس دفتـر خانوادگی بر عملیـات کلی و جهت‌گیری‌های استراتژیک دفتر نظارت می‌کند.

• مسئولیت مدیریت ثروت، سرمایه‌گذاری و سبد سرمایه‌گذاری، تخصیص دارایـی، تحقیقـات سرمایه‌گـذاری، مدیریت ریسک و نظارت بر عملکرد را برعهده دارد.

• خدمـات مشاوره جامـع در برنامه‌ریزی‌هـای مالیاتی، املاک، انتقال ثروت و مدیریت ریسک ارائه می‌دهد.

• جنبه‌های اداری مدیریت ثروت خانواده شامل نگهداری سوابق مالی، حسابداری، پرداخت قبوض، بودجه‌بندی و هماهنگی با وکلا، حسابداران و ارائه‌دهندگان بیمه را انجام می‌دهد.

• ایجـاد و حفـظ ساختارها، سیاست‌هـا و فرآیندهای حاکمیت خانواده، تسهیل جلسات خانوادگی، کمک به ارتباطات خانوادگی و آموزش نسل‌های آینده درباره مدیریت ثروت.

• مدیریت ابتکـارات بشردوستانه خانوادگی و کمک به شناسایی علـل، بازنگـری و توسعـه استراتژی‌هـای بشردوستانـه، ارزیابی سازمان‌های خیریه و نظارت بر شبکه‌های اعطای کمک‌های مالی.

• خدمـات پشتیبان شامل امور سرایداری و تامین نیازمندی‌های رفاهی.

از سوی دیگر، این دفاتر با کسب‌وکار خانوادگی بسته به مقتضیات ارتباطی خاص دارند. برای مثال، ممکن است برای حمایت و مدیریت کسب‌وکـار خانوادگی خدمـات برنامه‌ریـزی استراتژیک، استقرار ساختارهای حاکمیتی، جانشین‌پروری و مدیریت مالی ارائه دهند. حتی می‌توانند در هماهنگی نیازهای مالی و اهداف شخصی اعضای خانواده با اهداف کسب‌وکار کمک کنند. این ادغام اطمینان می‌دهد ثروت و دارایی خانواده به‌طور موثر مدیریت و حفظ می‌شود و در عین حال، از موفقیت بلندمدت کسب‌وکار خانوادگی حمایت می‌شود.

عـلاوه بر اینکه، دفاتر خانوادگی می‌توانند نقش مهمی در تسهیل ارتباطـات و همکاری بین اعضای خانـواده در گیر در کسب‌وکار ایفا کنند. می‌توانند به‌عنوان یک قطب مرکزی برای تصمیم‌گیری و حل تعارضـات عمل کنند و تضمین دهند که منافع خانواده و کسب‌وکار خانوادگی با هم همسو و متوازن است.

داشتـن یک دفتـر خانوادگی مزایای متعـددی به‌همراه دارد که عمده‌ترین آنها از این قرار است:

• رویکـردی متمرکز برای مدیریت ثـروت، دارایی‌ها و امور مالی خانـواده ارائه می‌دهـد. مسئولیت‌های مدیریـت سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی‌های مالیاتی، املاک و امور خیریه و بشردوستانه را ساده می‌کند.

• نیازها و اهداف منحصربه‌فـرد یک خانواده ثروتمند را به‌صورت متناسـب و سفارشی‌سازی‌شـده ارائه می‌کنـد و اطمینان می‌دهد اولویت‌ها و ترجیحات خانواده در نظر گرفته شده است.

• معمولا افراد حرفه‌ای با دانش و متخصص در امور مالی، حقوقی، مالیاتی، حاکمیـت خانوادگی و سایر زمینه‌های مرتبط را استخدام می‌کنـد. این کارشناسـان درباره مسائل پیچیـده مالی و راهبری، مشاوره جامع ارائه می‌دهند.

• می‌تواند بـا فراهم کردن بستری برای ارتباطات، تصمیم‌گیری، جانشین‌پروری، تسهیل انتقال بین‌نسلی، اعتلای ارزش‌ها و میراث نـاب خانوادگی و ارائه یک برنامـه استراتژیک برای نسل‌های آینده کمک کند.

• رازداری و حفـظ حریـم خصوصـی خانـواده را در اولویت قرار می‌دهـد. به محافظت از اطلاعات حسـاس در برابر نظارت عمومی کمک می‌کند و یک محیط امن برای مدیریت ثروت فراهم می‌آورد.

البته معایبی هم در بردارد که عمده آنها به شرح ذیل است:

• ایجاد و نگهداری یک دفتر خانوادگی می‌تواند گران باشد. هزینه استخدام متخصصان ماهر، سرمایه‌گذاری در فناوری و زیرساخت‌ها و تحمل هزینه‌های عملیاتی جاری درخور توجه است. به‌طبع امکان دارد خانواده‌های کوچک‌تـر از نظر مالی برای نگهداری از یک دفتر اختصاصی خانوادگی مشکل پیدا کنند.

• گاهی اوقات، دفتـر خانوادگی ممکن است بیش از حد به منافع خانـواده گره بخورد و به‌طور بالقـوه عینیت تصمیم‌گیری را به‌خطر بیندازد و منجر به تضاد منافع بالقوه یا توصیه‌های جانبدارانه شود.

• مدیریت چنین دفتری شامل رسیدگی به وظایف مختلف اداری، هماهنگی الزامات انطباق بین ارائه‌دهندگان خدمات مختلف است. ایـن موضوع می‌تواند منجر به افزایش پیچیدگی و بروکراسی شود و پیمایش موثر را به‌چالش بکشد.

• ممکن است با مشکلات مقیاس‌پذیری مواجه شود، به‌ویژه زمانی که ثـروت خانواده به‌طور قابل توجهی افزایـش می‌یابد یا زمانی که چندیـن نسل در گیر هستند. افزایش خدمـات و عملیات یک دفتر خانوادگـی می‌تواند چالش‌برانگیز شـود و ممکن است نیاز به تغییر ساختار یا برون‌سپاری داشته باشد.

• اغلب حول افراد کلیـدی دارای دانش و روابط تخصصی ساخته می‌شـود. فقدان برنامه‌ریزی جانشینی مناسـب، می‌تواند خطرات وابستگـی ایجاد کند، زیرا در صـورت بازنشستگی یا ترک کارکنان کلیدی، اثربخشی دفتر خانوادگی ممکن است تحت‌تاثیر قرار گیرد.

به‌شکـل اجمالی، ارتبـاط دفاتـر خانوادگی بـا کسب‌وکارهای خانوادگی اغلب درهم‌تنیده اسـت و در موفقیت خانواده، پیشرفت کسب‌وکـار و اعتلای میراث خانوادگی، نقش حامی و تضمین‌کننده برعهـده دارند. برای خانواده‌هایی که دفتـر خانوادگی را مورد توجه قرار می‌دهند، مهـم است که مزایا و معایب داشتن این‌گونه دفاتر را به‌دقت ارزیابی کنند، نیازها و منابع خاص خود را بسنجند و مشخص کننـد، آیا استفاده از یک دفتر خانوادگی با اهداف بلندمدت خانواده آنها همسو و سازگار است؟

احکام مصوب برنامه هفتم جایگزین قوانین دائمی می‌شوند

رئیس مجلـس شورای اسلامی گفت: اگر موضوعـی در برنامه هفتم توسعه مصوب شود که قانون دائمی داشته باشد، مصوبه برنامه به مدت ۵ سال جایگزین قانون دائمی می‌شود.

به‌گـزارش مهـر، حجت‌الاسلام علیرضـا سلیمی در جریـان بررسی جزئیات لایحه برنامه هفتم توسعه کشور، اظهار کرد: بسیاری از قوانین دائمی در برنامه هفتم توسعه یا نسخ یا محدود شده است.

وی ادامـه داد: بنده از رئیس مجلس شـورای اسلامی تقاضا می‌کنم تـا به‌صورت کلی اعلام کند در هر کجـای این برنامه که قوانین دائمی محدود یا نسخ شده است، احکام برنامه هفتم توسعه حاکم خواهد شد تا ما با مغایرتی مواجه نشویم.

محمدباقـر قالیباف در پاسخ بـه این نماینده، گفـت: اگر در جریان بررسـی برنامه هفتم توسعه موضوعی به تصویب برسد، به‌طورحتم یک حکـم تنقیح برای آن نوشتـه می‌شود، به این معنا که اگر قانون دائمی وجـود داشته باشد، حکم مصوب جایگزین قانـون دائمی و به مدت ۵ سال در برنامه اجرایی می‌شود.

همچنیـن، رئیس مجلس در پاسـخ به تذکر جمعـی از نمایندگان، اظهـار کرد: نمایندگـان مجلس تذکـر دادند که دربـاره برنامه هفتم توسعه گزارش ارائه شود که مانند بودجه این موضوع لحاظ و گزارش‌ها به‌صـورت سه‌ماهـه، سالانه یا فصلی ارائه می‌شـود و معاونت، قوانین و نظارت آن را بررسی خواهند کرد.

رئیـس مجلس شـورای اسلامی تصریح کرد: در آخریـن ماده برنامه هفتـم توسعه هـم پیش‌بینی شده اسـت تا شورای راهبـری برنامه با ترکیب مجلس شورای اسلامی و دولت به‌منظور نظارت عمومی تشکیل شود.

دربـاره آیین‌نامه‌ها نیـز تاکید شده است که پـس از تصویب و ابلاغ برنامـه هفتم توسعـه و تا قبل از سـال ۱۴۰۳ بایـد زمان‌بندی تهیه آیین‌نامه‌ها مشخص شود.

بانک‌های تجاری باید از بنگاهداری خارج شوند

رئیس کل بانک مرکزی گفت: بانک‌ها به‌زودی در قالب فعالیت‌های تخصصی اعـم از تجاری، توسعه‌ای، قرض‌الحسنه، جامع و انواع دیگر بانک‌های تخصصی دسته‌بندی خواهند شد.

به‌گـزارش مهر، محمدرضا فرزیـن در جلسه مشترک با مدیران‌عامل بانک‌ها بااشـاره به مزایای تخصصی شدن بانک‌هـا تصریح کرد: هر بانکی نمی‌تواند هر فعالیتـی داشتـه باشد و بانک‌های توسعه‌ای، تجـاری و قرض‌الحسنه در حوزه فعالیـت تخصصـی تعریف‌شده باید فعال باشند و حتی تعدادی بانک جامع هم کـه وجـود دارند، باید براساس عقود مشخـص و تفکیک‌شده در هر یک از این حوزه‌ها فعال باشند.

فرزیـن بااشـاره به مهم‌تریـن محورهای اصلاحی در نظـام بانکی خطاب به مدیران‌عامـل بانک‌هـا گفت: مدیران شبکه بانکی بایـد برای اجرای این برنامه اصلاحی به بانک مرکزی کمک کنند تا بحث ناترازی، تقویت کارآیی و تقویت هدایت سپرده‌ها به‌سمت فعالیت‌های مشخص در سیستم بانکی اجرایی شود و قوانین و مقرارت هم در این زمینه کمک خواهد کرد.

توجه به مسئله ناترازی بانک‌ها

رئیـس کـل بانک مرکزی مسئله ناترازی بانک‌هـا را همچنان یکی از مسائل مهـم شبکـه بانکی و دستور کار جدی بانک مرکـزی عنوان کرد و گفت: حوزه نظارت بانک مرکزی با برنامه و روش‌های اصلاحی مدون، پیگیر رفع ناترازی‌ها اسـت و از طرف دیگر نیز، مشکـل کفایت سرمایه برخی بانک‌ها هم در دستور کار اصلاحی قرار دارد.

فرزین با تاکید بر تقویت ابعاد مختلف نظارتی در شبکه بانکی گفت: لایه‌های نظارتـی بایـد در درون بانک‌ها شکل بگیرد و نظارت بر بانک‌ها از دورن بانک‌ها آغاز شود. به‌عبارت‌دیگر، تمامی ارکان هر بانکی باید نظارت فعال داشته باشند و تک‌تـک اعضـای هیات‌مدیـره باید وظیفه نظارتی داشتـه و به بانک مرکزی پاسخگو باشند.

رئیس کل بانک مرکزی موضوع بنگاهداری بانک‌ها را از دیگر مشکلات شبکه بانکی عنوان کرد و افزود: در این زمینه نمی‌توان نسخـه واحدی برای تمامی بانک‌ها تجویـز کرد و باید برای هر بانک متناسب با حوزه کاری آن، شرایط تعریف شود، اما در عین حـال، فعالیت بنگاهـداری بانک‌های تجاری قابل‌قبول نیست و باید با فروش بنگاه‌ها، از بنگاه‌داری خارج شوند. وی بانک مرکزی را نماینـده حفظ حقوق سپرده‌گذاران در شبکه بانکی دانست و گفـت: بانـک مرکزی علاوه بر نظارت بر بانک‌هـا، باید از فرآیند اتفاقاتی که در بنگاه‌هـای وابسـته به بانک‌ها حادث می‌شود نیز، مطلع باشد، چراکه بنگاه‌های بانک‌ها هم با سپرده‌های مردمی ایجاد می‌شوند و این پول متعلق به مردم است.

رئیس کل بانک مرکزی افزود: نظارت بر انتصاب مدیران و اعضای هیات‌مدیره شرکت‌های متعلق به بانک‌ها و تعیین محدوده برای تعداد شرکت‌ها در ذیل هر شرکت و همچنین پاسخگو بودن مدیران و اعضای هیات‌مدیره این شرکت‌ها در کمیته حاکمیتی شرکتی از دیگر مواردی است که در بحث بنگاهداری بانک‌ها حتما موردتوجه بخش نظارت قرار گیرد.

نظارت دقیق بر مصرف اعتبارات بانکی

فرزیـن در ادامـه این جلسه نظارت بر مصرف اعتبارات را از دیگر اولویت‌های نظـارت بانک‌هـا بـر گیرندگان تسهیلات دانسـت و افـزود: هم‌اکنون نظارت منسجمـی بر مصرف اعتبارات بانک‌ها وجود ندارد، به‌طوری‌که در برخی موارد تسهیلات دریافتی صرف مواردی غیر از هدف تسهیلات گرفته شده می‌شود و نظارت‌هـا باید به‌گونه‌ای باشد کـه پول در فعالیتی که با آن هدف تسهیلات را دریافت می‌کند، صرف شود.

رئیـس کل بانک مرکزی همچنین بااشـاره به آمار رشد بخش‌های اقتصادی در سه‌ماهـه نخست امسال گفـت: رشد بخش‌های اقتصادی در فصل بهار امسال رشد خوبی بود، به‌طوری‌که رشد بخش مسکن کـه در بهـار سال گذشته منفی ۸ درصد بود، امسال به مثبت ۲ درصـد رسید کـه نشان می‌دهد امسـال وضعیت تولید مسکن بهتر شده است.

فرزیـن با بیـان اینکه نرخ رشد در سالـه گذشته به ۴ درصد رسیـد، گفت: این میـزان رشد، معادل نرخ رشد ۲سال قبل بود و ایـن امـر نشان می‌دهد که برای دستیابی به نرخ رشد بالاتر به سوخـت بالاتـری نیاز است و این امر نیازمنـد سرمایه‌گذاری است و باید علاوه بـر منابع بانکی به سرمایه‌گذاری خارجی و سایر روش‌های تامین مالی در بازار سرمایه نیز توجه داشت.

رئیس کل بانک مرکزی نرخ رشد اقتصادی بدون نفت را در سه‌ماهه نخست امسـال را ۵.۲ درصـد و با نفت را ۶.۲ درصد اعـلام کرد و افزود: بخش نفت در ایـن مـدت نرخ رشد حدود ۱۶.۵ درصـد داشت که خیلی وضعیت خوبی بود و پیش‌بینـی می‌شـود در تابستان هم همین وضعیت درباره نفت ادامه یابد که بر رونـد رشـد موثر است. وی ابراز امیدواری کـرد، وضعیت رشد اقتصادی نیز در فصل تابستان از شرایط خوبی برخوردار باشد، چراکه بخش‌های صنعت، خدمات و کشاورزی در تابستان وضعیت خوبی داشته‌اند.

فرزین افزود: سال گذشته به‌دلیل وضعیت خوب ارزی برای نخستین بار، نرخ رشد تشکیل سرمایه مثبت و این امر منجر به ادامه رشد بخش‌های اقتصادی و امسال هم نرخ رشد تشکیل سرمایه، مثبت خواهد شد.

رئیس کل بانک مرکزی گفت: شبکه بانکی باید تلاش کند تا با تقویت تامین مالـی به تشکیل سرمایه کمک کنـد، چراکه این امر برای تحقق نرخ رشدهای آتی حائزاهمیت است و نرخ رشد، مثبت باقی خواهد ماند.

وزیر اقتصاد در اجلاس بانک سرمایه‌گذاری زیرساخت آسیا درخواست کرد

تامین مالی طرح‌های زیرساختی به دور از سیاست‌زدگی

وزیر امور اقتصادی و دارایی از بانک سرمایه‌گذاری زیرساخت آسیـا خواست راه‌ها و ابزارهایی را بـرای حمایت از پروژه‌های کشورمـان ابداع کند و گفت: در بیشتـر این زمینه‌ها می‌توان پروژه‌های فرامرزی را تعریف کرد.

به‌گزارش وزارت اقتصاد، سید احسان خاندوزی طی سخنانی در اجـلاس سالانه بانک سرمایه‌گذاری زیرساخت آسیا، تاکید کرد: تجربه این نهـاد نوظهور، بانک سرمایه‌گذاری زیرساخت آسیـا، به‌دلیل نقش برجسته توسعـه‌ای آن به‌عنوان یک اهرم اقتصادی و توسعه برای یکپارچگی اجتماعی ـ اقتصادی کشورهای عضو، واقعا الهام‌بخش و شایسته تقدیر و افتخار است.

وی افزود: ما استراتژی شرکتی AIIB را که با آرمان‌های کشورهای عضو آن همسو است و به‌شکلی انعطاف‌پذیر به نیازهای در حال رشد توسعه‌ای و بحران‌ها و تحولاتی که جهان در زمینه‌های اقتصاد و توسعه شاهد آن است، پاسخ می‌دهد، می‌ستاییم. خاندوزی یادآور شد: در پایان آگوست ۲۰۲۳، مجموع تامین مالی تصویب‌شـده توسط بانک ۴۳ میلیـارد و ۶۴ میلیون دلار امریکا بـود. تنهـا در سال ۲۰۲۲، AIIB تعداد ۴۲ پروژه را در بخش‌ها و کشورهای مختلف به ارزش ۶ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار تصویب کرد. وزیر اقتصاد با یادآوری اینکه جمهوری اسلامی ایران یکی از اعضای موسس بانک است، افزود: پروژه‌های زیرساختی متعددی از سـوی ایـران معرفی و هیات‌های بانک به کشورمان اعزام شد و جلسات متعددی نیز برگزار شد، اما این پروژه‌ها در مراحل مختلف به حالت تعلیق درآمده است. وی ادامه داد: همچنین، بسیاری از پروژه‌هـای زیربنایی دیگر در زمینه‌هـای محیط‌زیست، آب و فاضلاب، انرژی، حمل‌ونقل و بهداشت وجود دارند که می‌توانند معیارهای بانک را برآورده کنند. خاندوزی تاکید کرد: ما از بانک می‌خواهیم راه‌ها و ابزارهایی را برای حمایت از پروژه‌هـای ما ابداع کنـد. در بیشتر این زمینه‌ها می‌توان پروژه‌های فرامرزی را تعریف کرد، به‌ویژه پروژه‌های زیست‌محیطی هیچ‌گونه چالش سیاسی در زمینه همکاری بانک با کشورهای عضو ایجاد نمی‌کند.

وزیـر اقتصـاد با تاکید بر اینکه این پروژه‌ها در راستـای اهداف توسعه پایدار است، گفت: به‌عنوان‌مثال، بانک می‌تواند برای حفظ اکوسیستم به تامین مالی پروژه‌هـای فاضـلاب در کشورهای حاشیه دریای خـزر توجه کند. همچنین، پروژه‌هـای ریلـی بین ایران و عراق و پروژه‌های انـرژی سبز بین ایران و چین. علاوه بر این، در استان خوزستان در ایران بحران ریزگرد داریم. این یک بحران زیست‌محیطی در منطقه است. بنابراین، تامین مالی پروژه اثرات خارجی مثبتی خواهـد داشـت که می‌تواند به رفع بحران در کشورهـای همسایه ایران، مانند عـراق نیـز کمک کند. خاندوزی در پایان گفت: امیدواریم روابط ما با AIIB در ایـن مرحله حسـاس از تاریخ کشورمان تقویت شود. من از این فرصت استفاده می‌کنـم و تعهـد کامل خود را برای همکاری بـا یکدیگر برای ارتقای همکاری و پایـداری مشارکت‌مان به‌منظور دستیابی به اهداف و آرمان‌های مشترک‌مان را بـه شمـا اطمینان می‌دهم. خاندوزی همچنیـن در حاشیه نشست، دقایقی با رئیس بانک سرمایه‌گـذاری زیرساخت آسیا درباره پروژه‌های سرمایه‌گذاری مدنظر ایران گفت‌وگو کرد.

ورود خودروسازان به سامانه ملی گارانتی

مدیرکل دفتر خدمات فنی و مهندسی وزارت صمت با بیان اینکه خودروساز موظف به ارائه گارانتی است، گفت: خودروسازان داخلی تا پایان مهر به سامانه ملی گارانتی وارد می‌شوند.

به‌گـزارش ایرنا، حمید محلـه‌ای در گفت‌وگویی به بیـان توضیحاتی درباره تعهدات خودروسازان به انجام گارانتی و پیوستن به سامانه ملی گارانتی پرداخت و اظهـار کـرد: هرچند خودرو به سامانه ملی گارانتی اضافه شده است، اما هنوز خودروسازان داخلی در این سامانه حضور ندارند.

وی بیان داشت: خودروسازان داخلی در فرآیند کار قرار گرفته‌اند و باید شبکه خود را معرفی کنند تا ارزیابی و تایید و در سامانه درج شود.

محلـه‌ای گفت: عدم‌حضور آنها در این سامانه، نشانه نداشتن گارانتی خودرو نیست، بلکه خودروهای داخلی تا ۶۰ هزار کیلومتر یا ۳ سال گارانتی دارند.

وی خاطرنشان کـرد: اینکه گفته می‌شـود اگر شیشه خودروها دودی شود یا اگر در خودرو کفی سه‌بعدی نصب شود، گارانتی را قبول نمی‌کنند، اصلا صحت ندارد و شاید شوخی باشد، اما اگر شکایتی باشد به‌طورحتم رسیدگی خواهد شد.

ایـن مقام مسئـول وزارت صمت گفت: در این ۳ سـال، خدمات رایگان ارائه و پـس از آن خدمـات پس از فروش با گرفتن مبالغـی انجام می‌شود. مدیرکل دفتر خدمات فنی و مهندسی وزارت صمت ادامه داد: فرآیند نظارت بر گارانتی در کشـور بایـد تقویت شود، این مهم فقـط از طریق بگیروببند انجام نمی‌شود و فـرد می‌توانـد در این سامانه شکایت کند و در مدت یک هفته به این شکایت رسیدگی می‌شود.

وی اظهـار کرد: فرآیند ورود خودروساز به سامانـه انجام شده اسـت و در حال گرفتن اطلاعات آنها هستیم. سامانه گارانتی مجموعه تعهداتـی است که خودروسـاز به مردم ارائه می‌کند. این گارانتی‌ها مغایرت‌هایی دارد که در حال بررسی برای رفع آنها هستیم.

محلـه‌ای با بیان اینکـه نزدیک به ۲۰ خودروساز مونتاژکار داریم، تاکید کرد: دستگاه‌های نظارتی هم باید به وزارت صمت کمک کنند، در حال ایجاد ارتباط بین سامانه‌های شرکت‌ها با سامانه گارانتی هستیم و تا پایان مهر، خودروسازان را به این سامانه وارد می‌کنیم.

ویژه‌تر از خبر

دریاچه ارومیه دوباره جان می‌گیرد؟

تراز آبی دریاچه ارومیه افزایش یافت

عکس: ایرنا

در ماه‌هـای اخیر خبرهای نسبتا خوبـی از وضعیت دریاچه ارومیـه به‌گوش رسیـد و اعلام شده که دولـت برنامه‌هایی را بـرای جان‌بخشی به این دریاچه در دستـور کار دارد که یکی از ایـن برنامه‌ها بهره‌برداری سد چپرآبـاد در ماه جاری است. به‌گزارش ایسنا، در حوضـه آبریز دریاچه ارومیه در بازه زمانی ۱۵ساله شاهـد کاهش ۱۰ درصدی بارش‌هـا بودیم. افزایش دمـا روزانـه باعث تبخیـر ۳۰ میلیون مترمکعـب و سالانه ۲ میلیارد مترمکعب از آب دریاچه ارومیه می‌شود. باوجود اینکه نبایـد توسعه کشاورزی در حوضه آبریـز دریاچه ارومیه انجام می‌گرفـت، اما میزان اراضی کشـاورزی از ۳۹۰ هزار هکتار در سال ۱۳۷۷ به ۵۲۰ هـزار هکتار در سال ۱۳۹۸ رسیده است، ۱۱۵ هـزار چاه مجاز و غیرمجاز در حوضه آبریز دریاچه ارومیه فعـال هستنـد و این در حالی است که ۴۲ هـزار چاه غیرمجاز فعال یک میلیارد مترمکعـب آب مصرف می‌کنند. در سنوات گذشتـه، به‌جـای کشت محصـولات کم‌آب‌بـر، محصولات پرآب‌بـر کشـت شده اسـت، به‌نحوی که ۳ محصـول یونجه، سیـب و چغندرقند بیشترین میـزان آب را به خود اختصاص می‌دهند. عیسی بـزرگ‌زاده، سخنگوی صنعت آب در همین راستا به ایسنا اعلام کـرد: تولید سیب در حوضه آبریز دریاچه ارومیه افتخـار نیست و صنعت آب کشور معتقد است که روند استفاده از آب برای توسعه محصولات کشاورزی غیرراهبردی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه باید متوقف شود. وی در واکنش بـه تولید انبـوه سیب در حوضـه آبریز دریاچـه ارومیه اظهار کـرد: متاسفم که نیازهـای آبی دریاچه ارومیـه، صرف تولید محصولات غیرراهبری کشاورزی می‌شود. آمارها حاکی است، ۵۷ درصـد از مصـرف آب کشاورزی در حوضـه آبریز دریاچه ارومیه صرف تولید سیب، یونجه و چغندرقند می‌شود. به‌عقیده کارشناسـان، تغییـرات اقلیمی و توسعه کشـاورزی و کشت محصولات غیرراهبردی بـدون تناسب با ظرفیت‌های حوضه از جمله مهم‌ترین دلایل شکل‌گیـری وضع نامطلوب دریاچه ارومیه است. اما خبر خوب برای دریاچه ارومیه بهره‌برداری سد چپرآباد به‌عنوان یکی از طرح‌های تامین آب دریاچه ارومیه در مهرماه امسال است، سد چپرآباد در ۱۰ کیلومتری شهرستان اشنویـه از نوع خاکی با هسته رسی بوده، این سد پس از پایان مطالعـات در سـال ۱۳۸۲ و شروع عملیـات اجرایی آن آماده بهره‌بـرداری نهایی قرار گرفته، طول تـاج این سد ۴۸۸ متر و عـرض تاج ۱۰ متر و ارتفـاع از پی ۳۴ متـر و مساحت مخزن ۵۵۰ هکتار است. سالانه ۲۷ میلیون مترمکعب از آب‌های روان رودخانـه کانی‌رش و حدود ۵۰ میلیـون مترمکعب از آب سد سیلـوه به مخزن سد چپرآباد هدایـت می‌شود. این سد دارای مخـزن آبی به حجم ۳۸ میلیـون و حجم تنظیمی ۷۱ میلیون مترمکعـب است؛ تامین بخشی از نیاز زیست‌محیطی دریاچه ارومیـه مهم‌ترین هـدف از اجرای سد چپرآبـاد است که آب رهاشـده از سد در مسیر رودخانه کانـی‌رش به گدارچای و در نهایت به دریاچه ارومیه می‌پیوندد. همچنین باتوجه به اهتمام جدی دولت به‌ویـژه در تصویب ۲هـزار و ۳۰۰ میلیارد تومان اعتبار در امسال برای نجات دریاچه ارومیه، پیش‌بینی می‌شود پرونده پروژه‌های نیمه‌تمام تا پایان امسال بسته شود.

صمت از وضعیت بازار خودرو در ۶ ماه نخست سال گزارش می‌دهد

روزهای پرابهام بازار خودرو

گروه صنعت
editor@smtnews.ir

به‌طور کلی، وضعیت بازار خودرو ایران در ۶ ماه نخست ۱۴۰۲ نسبت به مدت مشابه سال گذشته اندکی بهتر بود، اما برخی مشکلات نیز بر عملکرد صنعت خودرو در این مدت تاثیر داشت و روزهای پرابهامی را برای این بخش رقم زد. در این مدت به‌طور جدی شاهد فعالیت سامانه یکپارچه و برنامه قیمت‌گذاری ازسوی شورای رقابت بوده‌ایم و از سویی هم داستان خودروهای وارداتی نو و دست دوم وارد مراحل جدی‌تری شد. البته اکثر این اقدامات متاثر از خبردرمانی بازار خودرو هنوز در ابهام هستند. صمت در گفت‌وگویی با تحلیلگران حوزه خودرو روند کلی حاکم بر بازار خودرو کشور در ۶ ماه نخست سال را جویا شده است.

عکس: صمت

کاهش چشمگیر خریدوفروش خودرو

مسیح فرزانه، تحلیلگر بازار خودرو درباره وضعیت تولید و عرضه خودرو در ۶ ماه نخست سال در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: آمارهای منتشرشده نشان می‌دهد در ۵ ماه نخست سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل در بخش خصوصی حدود ۷۸ درصد مونتاژ خودرو در کشور رشد داشته، اما عملا رکودی که از اردیبهشت سال جاری شروع و به‌مرور میزان آن افزایش یافت، باعث شده خریدوفروش به‌ویژه در بخش خودروهای داخلی، کاهش چشمگیری پیدا کند.

فرزانه در ادامه درباره اقداماتی که در این مدت بازار خودرو را تحت‌تاثیر قرار داده، گفت: عوامل متعددی مانند خبردرمانی نهادها و سازمان‌ها برای واردات انبوه خودرو، انتظار مشتریان برای دریافت خودرو به‌روزتر و امید به کاهش بیشتر نرخ و در کنار اینها کاهش فاصله نرخ خودرو از کارخانه تا کف بازار و کاهش توان خرید مشتری واقعی به اضافه خداحافظی افرادی که سال گذشته با هدف نوسان‌گیری و خرید در سامانه و فروش در بازار و کسب سودهای ۵۰ تا ۲۰۰ درصدی حضور داشتند و عملا به‌دلیل افت قیمت‌ها در سال جاری این بازار را پرریسک دیدند، بر بازار خودرو تاثیرگذار بودند. علاوه بر اینها به‌طور کلی در بازارهای سرمایه‌ای کشور که خودرو جزو آن به‌شمار می‌رود، عملا نوعی رکود ایجاد کردند تا بتوانند با کمک آن، تورم را کنترل کنند. این اتفاق یعنی نشان دادن واقعیات اقتصاد و بازار به‌شکل دیگر، با اعلام آمار نادرست که برای اقتصاد کشور مانند سم عمل می‌کند، نه‌تنها در بلندمدت جواب نمی‌دهد و مثل یک مسکن مقطعی عمل می‌کند، بلکه سبب می‌شود بازار از یک دوره‌ای به بعد راه خودش را برود و با تورم واقعی خودش را هماهنگ کند.

وی روند قیمت‌ها در بازار چه در حوزه خودروهای خارجی و چه داخلی را ریزشی توصیف کرد و ادامه داد: قیمت خودرو در بازار ابتدا با افت و در بلندمدت با ریزش مواجه شد؛ جز دو بازه زمانی اخیر یعنی اواسط مرداد و اواخر شهریور که اولی به‌دلیل نوسان ارز و دومی به‌دلیل اصلاح نامحسوس قیمتی شورای رقابت، برخی خودروهای داخلی دستخوش افزایش نرخ شدند. البته این شرایط که قیمت‌ها تقریبا در کف خود قرار دارند، پایدار نخواهد ماند، زیرا تورم واقعی در بازار خودرو متفاوت از قیمت‌هایی است که دستوری و با خبردرمانی تلطیف شده است. البته نوسان در بازار خودروهای داخلی طی ۶ ماه نخست سال، دلیل دیگری هم داشت که آن هم بازوبسته شدن سامانه یکپارچه فروش خودرو بود. شخصا از ابتدا هم مخالف فروش خودرو به این شکل یعنی با لاتاری و تجمیع در سایت بودم.

عملکرد صمت منفی بود

این تحلیلگر بازار خودرو با اشاره به عملکرد وزارت صمت در بازار خودرو در ۶ ماه نخست سال، اظهار کرد: اگر بخواهیم علمی و مهندسی و به دور از برخی آمارها ارزیابی کنیم و واقعیت بازار و حرف دل مشتری را بشنویم، به‌جرأت می‌توان گفت این عملکرد منفی بوده است. نوعی بی‌نظمی و تصمیمات خلق‌الساعه در کنار خبردرمانی و عملا نپذیرفتن مسئولیت طرح ناموفق فروش خودرو در سامانه و طبعا یک بام و دوهوایی برای فعالیت داشتن یا نداشتن شورای رقابت باوجود نظرات متعدد منفی درباره مضرات قیمت‌گذاری دستوری از جمله اقدامات وزارت صمت در این مدت بود.

وی در ادامه درباره وضعیت واردات در نیمه نخست سال گفت: از وعده واردات ۲۰۰ هزار دستگاه خودرو تا خرداد ۱۴۰۲ تاکنون، تنها حدود ۸۰۰ خودرو وارد و ۲ دستگاه نمونه چینی به‌صورت نمایشی به مشتری تحویل داده شد. به‌نظرم تنها نکته مثبت درباره واردات این بوده که چندی پیش تلویحا وزیر صمت در مصاحبه‌ای یک جمله کددار گفت و آن این بود که مسئله، تامین ارز است؛ یعنی عملا توپ به زمین بانک مرکزی انداخته شد.

کاملا مشخص است که ارزی برای واردات به‌شکل انبوه و فراگیر وجود ندارد که این شامل خودروهای دست دوم هم می‌شود. به‌نظرم در زمینه واردات خودروهای کارکرده وارداتی نوعی نگاهی غیرخودرویی هم وجود دارد. البته در کل اشتیاقی ازسوی دولت برای واردات خودرو نمی‌بینم.

بازار در انتظار اعلان قیمت‌های جدید

فرزانه در پیش‌بینی خود از وضعیت بازار خودرو در نیمه دوم سال اظهار کرد: ۳ مولفه مهم نرخ ارز، میزان نقدینگی در بازار و تورم بازیگران اصلی بازار بودند و خواهند بود. فرضیه‌های متعددی می‌توان تعریف کرد، اما از دید من به‌نظر می‌رسد افزایش قیمت‌هایی که هر ۳ ماه یک‌بار شورای رقابت برای خودروهای داخلی در نظر می‌گرفت، طبق منوال گذشته اتفاق خواهد افتاد؛ با این تفاوت که به‌صورت مقطعی و خردخرد و در قالب تعاریفی چون اضافه شدن فلان آپشن یا استاندارد یا فلان مالیات انجام می‌شود تا حداقل بازار اندکی پذیرای آن باشد. از سویی هم مادامی‌که قیمت‌گذاری دستوری و فروش تجمیعی در سایت وجود داشته باشد، ضرر انباشته خودروسازان به روند افزایشی فعلی ادامه خواهد داد و به‌نظر می‌رسد در دو فرآیند پایان فصل پاییز و بهمن و اسفند ۱۴۰۲ احتمالا شاهد اعلان قیمت‌های جدید در بازار باشیم.

در بحث واردات هم وزنه به سمت چینی‌ها سنگین‌تر است، به اضافه اینکه بحث واردات خودروهای الکتریک (برقی) بیشتر شبیه نمایش است تا واقعیتی که به‌طور فراگیر رخ دهد.

> تورم واقعی در بازار خودرو، متفاوت از قیمت‌هایی است که دستوری و با خبردرمانی تلطیف شده است

بازار خودرو تحول چندانی نداشت

امیرحسین برخورداری، کارشناس بازار خودرو درباره وضعیت این بازار در ۶ ماه نخست سال جاری به صمت گفت: آمارهای اعلامی ازسوی سازمان‌ها هرچند مانند قبل غیرشفاف و غیرمنظم است، اما بیانگر رشد در بخش تولید خودروسازان خصوصی و دولتی بوده؛ هرچند این رشد چندان قابل‌توجه نبوده که بتوان آن را تحولی در عرضه خودرو در سال جاری دانست.

از سوی دیگر، عدم‌اعلام نرخ رسمی برخی خودروهای پرتیراژ ازسوی شورای رقابت و تعلل چندماهه در تعیین نرخ این خودروها، تحویل بسیاری از خودروها و عرضه نهایی را به تاخیر انداخت که نتیجه آن عدم‌مشاهده نتیجه مثبت در بازار بوده است.

ادامه خبردرمانی خودرویی

برخورداری ادامه داد: در روزهای اخیر، اخبار زیادی از تاخیر در انجام تعهدات مرحله اول و دوم سامانه یکپارچه به گوش می‌رسد و خودروسازان حتی برای کنترل این اخبار منفی وقتی وعده آغاز تحویل یک خودرو را می‌دهند، نمی‌توانند زمان مشخصی برای آن اعلام کنند و فقط می‌گویند «به‌زودی». البته نمی‌توان شرایط تثبیت و کاهش قیمت‌ها در بازار را ملاک رشد تولید و عملکرد خوب قرار داد، چراکه حتی اگر خودرویی تولید نشود هم مشتریانی که بعضا برای سرمایه‌گذاری خودرو خریداری کرده‌اند، ترجیح می‌دهند خودروشان را تحویل نگیرند تا مجبور به تکمیل وجه شوند.

وی با اشاره به عملکرد دولت در این مدت گفت: اقدامات ۶ ماه اخیر عمدتا خبردرمانی بوده و هیچ‌کدام نمود واقعی نداشته‌اند. خودروسازان خصوصی گام‌های تازه‌ای برای داخلی‌سازی برنداشته‌اند و خودروسازان دولتی هنوز موفق به آغاز تولید مدل‌های جدید بعد از گذشت بیش از یک سال از معرفی نشده‌اند.

استانداردهای ۸۵گانه موجب الزام خودروسازان به رعایت طراحی جدید بخش جلو خودرو (سپر و در موتور) برای پاس کردن ایمنی عابرین پیاده شده و همین مسئله افزایش هزینه‌ها و کاهش آهنگ تولید را به‌دنبال داشته است. واردات خودرو صفرکیلومتر و دست دوم هنوز در مراحل حرف‌وحدیث قرار دارد و واردکنندگان با ابتدایی‌ترین مشکلات در گمرک دست‌وپنجه نرم می‌کنند و ساده‌ترین مسائل استانداردی غیرضروری بعضا می‌توانند تا چندین ماه، ترخیص یک خودرو از گمرک را به تعویق بیندازد و در این بین، وزارت صمت تماما روی خودروهای برقی متمرکز شده که این تمرکز نیز جز چند ایستگاه نمایشی شارژ تاکنون دستاورد دیگری نداشته است. همچنین آزادسازی بخشی از پول‌های بلوکه‌شده و تزریق آن به بانک‌های ایرانی دست‌کم در قالب خبر موجب تمدید شرایط تثبیت و کاهشی در بازار خودرو شده است. در این بین تلاش می‌شود اخبار مربوط به افزایش رسمی نرخ خودروها ازسوی شورای رقابت تا حد ممکن کمرنگ باشد تا موجب شتاب مشتریان برای خرید خودرو پیش از گرانی نشود و افزایش‌ها در مقایسه با افزایش هزینه‌های خودروسازان کمی تلطیف شده و غیرواقعی به‌نظر می‌رسد. به‌طور کلی، روند برنامه‌های اجرایی تماما در مسیر حفظ وضعیت آرام بازار به هر قیمتی و بدون اقدامات واقعی است که مشخص نیست تا چه زمانی می‌تواند ادامه پیدا کند.

بازار به‌دست خریداران افتاد

کارشناس حوزه خودرو درباره وضعیت قیمت‌ها گفت: روند قیمت‌ها برای ۹۹ درصد خودروهای بازار کاهشی بوده و بعضا نرخ برخی خودروها به زیر نرخ شرکت رسیده، اما خودروهایی که آمار تولیدشان در دو مرحله نخست سامانه یکپارچه اصطلاحا پیش‌خور شد تا وزیر وقت سربلند شود، عملا در بازار به‌دست خریداران افتاده و قیمت‌گذاری نهایی آنها از دست هر سازمان و شرکتی خارج است، به همین دلیل از اوایل مرداد که سامانه یکپارچه به کما رفت، روند قیمتی این خودروها کاملا باثبات و بعضا افزایشی بوده و هنوز برخی از این خودروها مانند پارس LX، پژو ۲۰۷ و دنا سودی تا ۱۰۰ درصد نصیب خریداران‌شان می‌کنند. همچنین خودروهای خارجی کارکرده بالای ۱۰ سال عموما بدون مشتری مانده‌اند و خودروها کارکرده حدود ۵، ۶ساله هم از بیم اخبار واردات خودرو به نزدیکی‌های کف قیمتی نسبت به پاییز سال ۱۴۰۱ رسیده‌اند.

وی با اشاره به وضعیت واردات خودرو در نیمه نخست سال ادامه داد: واردکنندگان خودرو مذاکرات خارجی را انجام داده‌اند و روند واردات خارج از مرزهای ایران می‌تواند باوجود تحریم‌ها خوب پیش برود، اما مشکل از زمانی آغاز می‌شود که خودروها به گمرک ایران می‌رسند و انواع هزینه‌ها و قوانین دست‌وپاگیر و حتی قوانین نانوشته مراحل ورود به خاک، شماره‌گذاری و قیمت‌گذاری را می‌تواند تا ۸ ماه به تعویق بیندازد. از آنجایی‌که واردکنندگان مجبور به تامین خودرو از کشورهای مختلف شده‌اند، تطبیق خودروها با استانداردهای ۸۵ گانه ایران، الزام به ارائه اسناد هویتی خودرو از شرکت مادر و چندین موضوع عجیب دیگر در شرایط تحریم به طرز عجیبی از موانع اصلی کند شدن واردات خودرو است. البته تامین ارز وضعیتش بهتر شده، اما نه آن‌گونه که تصور کنیم می‌توان یکجا ۱۰۰ هزار خودرو وارد و یک‌شبه بازار خودرو را متحول کرد. در این شرایط ورود خودروهای چینی آن‌هم از یک تا ۳ برند موردتایید وزارت صمت و موردحمایت مسئولان این وزارتخانه محتمل‌تر از دیگر خودروها به نظر می‌رسد.

مشکلات تکراری

تحلیلگر بازار خودرو در پیش‌بینی وضعیت بازار خودرو در نیمه دوم سال گفت: اخبار رویکرد سیاسی ایران در مناسبات خارجی به‌ویژه در اتفاقات جدید کشورهای عضو بریکس، توافقات جدید با چین و عربستان و... در صورت تثبیت و کاهش نرخ دلار می‌تواند باز هم به تثبیت شرایط بازار خودرو کمک کند، اما مشکل اصلی بازار خودرو ایران، عدم رفع مشکلات اساسی صنعت خودرو است. در صورت اصلاح روند قیمت‌گذاری در صنعت خودرو، تولید می‌تواند تا حد قابل‌توجهی افزایش پیدا کند.

همچنین اگر شورای رقابت سد افزایش نرخ خودروها را بردارد، با نخستین خبر در این زمینه بازار دوباره آهنگ افزایشی خواهد گرفت که حقیقت صنعت و بازار نیز به این صورت است. همچنین اگر تکلیف واردات خودرو به‌صورت واقعی و قابل‌لمس عموم طی نیمه دوم مشخص نشود، اثربخشی اخبار واردات روی بازار کاهش پیدا خواهد کرد. علاوه بر این در صورت استمرار رکود بازار که چندان عملی به‌نظر نمی‌رسد، شرایط فروش اقساطی و پیش‌فروش خودروسازان افزایش پیدا می‌کند.

> مشکل اصلی بازار خودرو ایران، عدم رفع مشکلات اساسی صنعت خودرو است

سخن پایانی

آنچه در ۶ ماه نخست بر بازار خودرو گذشت، روزهای با فرازونشیبی بود و به‌نظر می‌رسد همچنان این وضعیت ادامه یابد. البته پیش‌بینی آینده بازار خودرو بسیار پیچیده است و به عوامل متعددی از جمله سیاست‌های دولت، شرایط اقتصادی، تغییرات قوانین و مقررات، تغییرات در عرضه و تقاضا و تحولات جهانی بستگی دارد.

یادداشت

پیامدهای مخرب قیمت‌گذاری دستوری خودرو

رضا آریاراد - کارشناس و پژوهشگر صنعت خودرو

این‌روزها یکی از مواردی که به‌طور جدی درباره صنعت خودرو موردبحث و بررسی قرار دارد و درباره آن اظهارنظرهای گوناگونی مطرح می‌شود، بحث قیمت‌گذاری دستوری خودرو است.

شاید بهتر باشد ابتدا به آغاز این رویکرد اشاره کنیم و اینکه چه عامل یا عواملی زمینه‌ساز آن شد تا در نهایت قیمت‌گذاری دستوری در صنعت خودرو به رویکرد به‌ظاهر طبیعی و شاید گریزناپذیر تبدیل شود که آثار بسیار مخربی هم بر این صنعت گذاشت. شروع قیمت‌گذاری خودرو به سال ۱۳۹۱ و جهش ارزی و متعاقب آن، افزایش نرخ خودروها برمی‌گردد که شورای رقابت وفق ماده ۵۸ اصل ۴۴ قانون اساسی، دستورالعمل قیمت‌گذاری خودرو را تدوین و اجرایی کرد؛ هرچند از سال ۱۳۹۱ تاکنون چندین بار مسئولیت قیمت‌گذاری بین ستاد تنظیم بازار و شورای رقابت در گردش بوده، اما به نظر می‌رسد این نوع سیاست‌گذاری طی یک دهه اخیر علاوه بر ایجاد زیان سنگین برای شرکت‌های خودروساز موجب اختلاف بهای کارخانه و بازار و لاجرم سرازیرشدن رانت سالانه هزاران میلیارد تومانی به جیب واسطه‌گران و دلالان اقتصادی که منافع خود را در سرمایه‌گذاری‌های کاذب و غیرمولد جست‌وجو می‌کنند، شده است.

در گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی درباره مسئله قیمت‌گذاری دستوری خودرو در ایران، این مرکز، ۳ عامل اعمال تحریم، ناکارآمدی مدیریتی و قیمت‌گذاری دستوری را از اصلی‌ترین موارد زیانده شدن صنعت خودرو طی یک دهه اخیر می‌داند.

در این گزارش همچنین اصلی‌ترین ایراد واردشده به دستورالعمل قیمت‌گذاری شورای رقابت، مبنا گرفتن آنالیز نرخ سال ۱۳۹۱ به‌عنوان نرخ پایه و در نظر گرفته شدن همان محاسبه و افزایش نرخ خودرو صرفا به‌صورت سالانه با شاخص تورم تولیدکننده خودرو عنوان‌شده است. علاوه بر این، یکی دیگر از ایرادات وارده به قیمت‌گذاری شورای رقابت که مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی عنوان کرده به شیوه محاسبات آن برمی‌گردد.

در این قیمت‌گذاری محاسبات براساس معیارهای کیفیت و بهره‌وری تعدیلی انجام نشده که نمی‌توان آن را نادیده گرفت، این در حالی است که ساختار هزینه‌های خودروسازان پس از ۱۰ سال دچار تغییر شده و همچنین شاخص تورم تولیدکننده نیز نمی‌تواند بازتاب دقیقی از افزایش هزینه‌های تولیدکنندگان طی این سال‌ها باشد.

ازاین‌رو، در این زمینه ۴ پیشنهاد مطرح شده که در زیر مطرح می‌شود:

۱. اعمال نرخ تمام‌شده براساس تجزیه‌وتحلیل (آنالیز) هزینه به‌صورت حداقل سالی یک‌بار با در نظر گرفتن هزینه‌های تحقیق و توسعه و هزینه‌های مالی مرتبط با فعالیت تولیدی و با تایید حسابرس

۲. لحاظ میزان سود برای شرکت‌های تولیدکننده خودرو مانند فعالیت‌های صنعتی دیگر

۳. بروزرسانی نرخ تمام‌شده در طول سال با استفاده از شاخص «تورم تولیدکننده خودرو» حداکثر هر ۳ ماه یک‌بار

۴. تغییر معیار کیفیت و بهره‌وری و به‌جای آن، شورای رقابت از وزارت صمت درخواست ارائه آیین‌نامه‌ای برای ارتقای کیفیت و ایمنی خودروسازان کند و مشخص کردن معیاری برای تشویق یا جریمه خودروسازان براساس آن آیین‌نامه.

هرچند در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، برای اصلاح قیمت‌گذاری پیشنهاداتی ذکر شده، اما همین گزارش با ارائه جدول مقایسه‌ای از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱ نشان می‌دهد طی این سال‌ها کمترین رشد قیمتی بین سایر صنایع فعال کشور از آن صنعت خودرو بوده و این موضوع حکایت از آن دارد که این شیوه از قیمت‌گذاری اثر حمایتی خود را به‌عنوان ابزار حمایت از مصرف‌کننده واقعی از دست‌داده و تاجایی پیش رفته که به زیان خودروسازان و سرازیر شدن رانت شفاف هزاران میلیارد تومانی به جیب دلالان شده است.

در واقع، واسطه‌گر بدون آنکه خود را در قیدوبند شخص حقوقی و دارای تکالیف قانونی ببیند یا در کار مولد و اشتغال مولد مشارکت کرده باشد و در چارچوب عدالت مالیاتی، خود را مقید به پاسخگویی بداند، از این راه به سودهای سرشار دست می‌یابد.

حال سوال این است که سیاست‌گذار برای حمایت جدی از صنعت در راستای حفظ منافع ملی و کنترل ثروت‌آفرینی ناشی از شغل‌های کاذب و همچنین سوق سرمایه‌های سرگردان به سمت تولید و در مسیر افزایش رشد ناخالص داخلی و رشد اقتصادی (پیش‌بینی رشد اقتصادی ۸.۵ درصدی بخش صنعت در برنامه هفتم توسعه) چه راهکارهای موثر و کارآمدی را در نظر گرفته است؟

انتظار می‌رود متولیان امر به این پرسش پاسخ دهند؛ شاید گامی باشد در راستای کمک به صنعت خودرو و رهایی آن از شرایط کنونی.

یادداشت

راهی برای فرار از روزمرگی

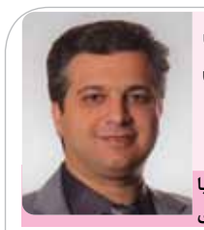

فرزان فرهادنیا
کارشناس گردشگری

سفر و گردشگری، یک تجربه شگفت‌انگیز و الهام‌بخش است. مسافرت به مکان‌های جدید، کشف فرهنگ‌های مختلف، آشنایی با جاذبه‌های طبیعی و تاریخی، تجربه غذاهای محلی و برقراری ارتباط با انسان‌های جدید، همه به ما فرصت می‌دهد تا به‌طورعمیق‌تری به دنیا و خودمان بپردازیم.

گردشگری نه‌تنها به ما امکان می‌دهد از زندگی روزمره فرار کنیم، بلکه وسعت تفکرات ما را فراهم می‌کند و دیدگاه‌های جدیدی را پیرامون مسائل جهانی به ما می‌آموزد. در هر مکان و جامعه‌ای که سفر می‌کنیم، با میراث فرهنگی و تاریخی آن آشنا می‌شویم و درک بهتری از تنوع جهانی پیدا می‌کنیم. این تجربه می‌تواند به تقویت احساس همبستگی و تحمل نسبت به دیگران کمک کند.

با سفر به مکان‌های طبیعی، احساس اتصال‌مان به جهان طبیعی بیشتر می‌شود. زمانی که در میان کوهستان‌ها قرار می‌گیریم یا در کنار دریا آرامش پیدا می‌کنیم، یادآور می‌شویم که ما جزئی از این جهان بزرگ‌تر هستیم و باید محیط‌زیست را حفظ کنیم.

بنابراین، گردشگری نه‌تنها یک راه برای فرار از زندگی روزمره است، بلکه یک فرصت برای آشنایی با دنیای جدید، ارتباط با انسان‌های مختلف و بهبود فرهنگ جهانی ما نیز هست. باتوجه به مسئولیت‌پذیری و پایداری، می‌توانیم از لذت‌های گردشگری بهره‌برداری و به رشد و توسعه اقتصادی و فرهنگی جوامع محلی و جهانی کمک کنیم.

گردشگری همچنین به اقتصاد کشورها کمک زیادی می‌کند. صنعت گردشگری اشتغال زیادی را ایجاد و درآمدی قابل‌توجه را به مناطق توریستی وارد می‌کند. توسعه صنعت گردشگری می‌تواند به رشد اقتصادی، توسعه زیرساخت‌های گردشگری و افزایش سطح رفاه جامعه کمک کند.

اما به‌همراه این مزایا، گردشگری همچنین چالش‌های خود را دارد. برخی مشکلاتی که می‌تواند در صنعت گردشگری به‌وجود آید، شامل آلودگی محیطی، تخریب منابع‌طبیعی، تمدن‌سازی نامتعارف و تاثیر منفی بر جوامع محلی است؛ بنابراین، توسعه پایدار و مسئولانه صنعت گردشگری بسیار حائزاهمیت است.

همچنین، در شرایطی که جهان در سال‌های اخیر با ویروس‌ها و بحران‌های بهداشتی روبه‌رو شد، گردشگری تحت‌تاثیر قرار گرفته و مسافرت‌های بین‌المللی کاهش یافته و محدودیت‌های سفر به وجود آمده است. در این شرایط، توسعه گردشگری داخلی و معرفی مقاصد توریستی داخلی می‌تواند به اقتصاد و صنعت گردشگری یک کشور کمک کند.

در نهایت، گردشگری یک فرصت است که باید با مسئولیت و احترام به محیط‌زیست، فرهنگ‌ها و جوامع محلی بهره‌برداری شود. آگاهی از تاثیرات مثبت و منفی گردشگری و رعایت اصول مسئولیت‌پذیری و پایدار در سفرها، می‌تواند به حفظ جاذبه‌های گردشگری و ارتقای سطح تجربه مسافران کمک کند. توسعه پایدار و مسئولانه صنعت گردشگری، نیازمند اقداماتی است که به حفظ محیط‌زیست، حفظ و تقویت فرهنگ‌ها و جوامع محلی و بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی در مقصدهای گردشگری کمک کند.

ایجاد فرصت‌های اشتغال و درآمد برای جامعه محلی به‌منظور حمایت از آنها و جلوگیری از مهاجرت ناخواسته، از جمله راهکارهای مهم است. همکاری با جامعه محلی در تصمیم‌گیری‌های مربوط به توسعه گردشگری و بهره‌برداری از منابع محلی و فرهنگی، اهمیت زیادی دارد.

همچنین موضوع حمل‌ونقل در صنعت گردشگری نقش بسیار مهمی دارد، زیرا افراد برای رسیدن به مقاصد گردشگری نیاز به وسیله نقلیه دارند؛ اما حمل‌ونقل گردشگری نیز می‌تواند تاثیرات مختلفی بر محیط‌زیست و جوامع محلی داشته باشد. در نظر گرفتن جوانب مسئولانه در حمل‌ونقل گردشگری می‌تواند به توسعه پایدار صنعت گردشگری کمک کند.

به‌طوری‌که بهینه‌سازی مسیرهای حمل‌ونقل در مناطق گردشگری می‌تواند به کاهش ترافیک و زمان سفر کمک کند. استفاده از فناوری‌های مدیریت ترافیک و اطلاعات بروزرسانی مسیرها می‌تواند به سفرهای راحت‌تر و کمتر مزاحم برای گردشگران منجر شود.

استفاده از حمل‌ونقل عمومی در مقاصد گردشگری می‌تواند یک راه موثر و پایدار برای سفر کردن باشد. قبل از سفر، بررسی سیستم حمل‌ونقل عمومی در مقصد ضرورت دارد. اطلاعاتی مانند نقشه‌های مسیر، جداول زمانی و ترتیبات حمل‌ونقل باید بررسی شوند. این کار کمک می‌کند تا بهترین مسیرها و سرویس‌های حمل‌ونقل برای رسیدن به مقصد انتخاب شود.

به‌طورکلی همکاری بین بخش‌های مختلف صنعت گردشگری، دولت، سازمان‌های غیرانتفاعی، جامعه محلی و سایر ذی‌نفعان، برای اجرای تدابیر توسعه پایدار و مسئولانه، ضروری است. هماهنگی در زمینه سیاست‌ها، برنامه‌ریزی و اقدامات عملی، باعث بهبود کارآیی و اثربخشی صنعت گردشگری خواهد شد. این راهکارها تنها چند نمونه از اقداماتی هستند که می‌توان در راستای توسعه پایدار و مسئولانه صنعت گردشگری اتخاذ کرد. البته، هر کشور و منطقه ممکن است نیازها و چالش‌های خاص خود را داشته باشد، بنابراین مهم است که راهکارها به شرایط محلی واقعی واکنش نشان دهند.

تاثیر سیستم حمل‌ونقل بر صنعت توریسم بررسی شد

مسیر پر پیچ و خم گردشگری

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

یکی از مهم‌ترین بخش‌های جامعه و زمینه های تحقق توسعه در جوامع امروزی کیفیت راه‌ها و سیستم حمل و نقل است که درگذشته مجموعه‌ای از خدمات بوده اما در حال حاضر به عنوان یک صنعت شناخته می‌شود. گردشگری نیز نسبت به گذشته تغییرات و رشد بسیار زیادی داشته و به عنوان یک صنعت پربازده شناخته می‌شود. یکی از مهمترین بخش‌های صنعت گردشگری نیز حمل و نقل و شیوه‌های آن است. از همین‌رو این دو صنعت و اثرات آنها بر یکدیگر مورد بررسی قرار می‌گیرد. جاذبه‌های مختلف راه‌هیا ارتباطی درون و برون‌شهری در صنعت گردشگری یکی از فاکتورهای مهم برای جذب توریسم است که باید زیرساخت‌های آن هرچه سریع‌تر در کشور ما توسعه پیدا کند.

مسیرهای گردشگری به‌عنوان مسیرهای متصل‌کننده، نقش بسیاری مهمی در جذب گردشگران دارند. این در حالی است که این مسیرها در کشور باوجود داشتن ظرفیت‌های متعدد و جذاب تاحدود زیادی نتوانسته‌اند توقعات گردشگران را برطرف سازند. کیفیت و کمیت راه‌های هوایی، دریایی و زمینی نیز به‌عنوان یکی از عوامل جذب توریست و گردشگر در کشور است، به‌طوری که گردشگری با افزایش کیفیت راه‌ها رونق می‌یابد. هرچند وضعیت راه‌های کشور رو به بهبود است، اما با آسیب‌شناسی وضعیت کنونی می‌توان به نقطه بهتری دست یافت و این مهم، راه طولانی در پیش دارد. صمت در این گزارش به بررسی تاثیر توسعه راه‌های کشور بر صنعت گردشگری پرداخته است.

عکس: صمت

رابطه مستقیم گردشگری با کیفیت راه‌ها

گردشگری یک رابطه مستقیم و مهم با کیفیت راه‌ها دارد. کیفیت راه‌ها و زیرساخت‌های حمل‌ونقل بر تجربه و رضایت گردشگران و توسعه صنعت گردشگری تاثیر مستقیم دارد. راه‌های با کیفیت بالا و دسترسی آسان به مقاصد گردشگری، می‌تواند تعداد گردشگران را افزایش دهد. وجود جاده‌ها و زیرساخت‌های حمل‌ونقل مناسب به‌معنای دسترسی آسان و ارتباط موثر بین مناطق گردشگری است. نبود ترافیک زیاد، اتوبان‌ها، راه‌های دسترسی به فرودگاه‌ها و وسایل حمل‌ونقل عمومی باکیفیت می‌توانند تجربه سفر گردشگران را بهبود بخشند.

از طرفی، راه‌های با ایمنی و امنیت مناسب برای گردشگران بسیار حائزاهمیت است. حفظ ایمنی رانندگان و مسافران در طول مسیر سفر، وجود نظام‌های نگهداری و تعمیرات منظم روی راه‌ها، نورپردازی مناسب در شب، نصب سیستم‌های ایمنی مانند تابلوهای راهنمایی و رانندگی و نیز امنیت در برابر جرائمی مانند سرقت می‌توانند به حفظ و تقویت صنعت گردشگری کمک کنند.

راه‌هایی که از مناظر طبیعی زیبا و جاذبه‌های گردشگری عبور می‌کنند، می‌توانند تجربه سفر گردشگران را بهبود بخشند. وجود مناظر طبیعی دیدنی، کوهستان‌ها، دریاها، دره‌ها و... در طول مسیر سفر، امکان توقف و عکسبرداری، فرصت‌های تفریحی و تجربه بصری استثنایی را برای گردشگران فراهم می‌کند.

راه‌ها با استفاده از فناوری‌های پایدار مانند استفاده از سوخت‌های تمیز و کاهش آلودگی زیست‌محیطی می‌توانند تجربه سفر پایدارتری را برای گردشگران فراهم کنند. همچنین، حفظ مناظر طبیعی، کاهش تاثیرات ساخت‌وساز بر منابع‌طبیعی و حفاظت از بناهای تاریخی و فرهنگی نیز از جمله عوامل مهم در کیفیت راه‌ها در ارتباط با گردشگری هستند. راه‌های با کیفیت بالا که دسترسی آسان، ایمنی، زیبایی، خدمات و تسهیلات مناسب و پایداری محیط‌زیست را فراهم می‌کنند، می‌توانند به توسعه صنعت گردشگری و تجربه بهتر گردشگران کمک کنند.

توسعه گردشگری داخلی با ارتقای کیفی راه‌ها

محب‌الدین سیفی کارشناس حمل‌ونقل درباره نقش کیفیت راه‌ها بر توسعه گردشگری به صمت گفت: ایران به‌دلیل تنوع فرهنگی، تاریخی و طبیعی خود، می‌تواند به یک مقصد گردشگری محبوب تبدیل شود. کیفیت راه‌ها در یک کشور می‌تواند تاثیر بسیار زیادی بر صنعت گردشگری داشته باشد. راه‌های مناسب و باکیفیت، بهبود عملکرد حمل‌ونقل را فراهم می‌کنند و در نتیجه، تجربه سفر گردشگران را بهبود می‌بخشند. در صورت وجود راه‌های خوب و به‌روز، زمان سفر کاهش می‌یابد و این امر برای گردشگران اهمیت دارد، زیرا آنها می‌توانند به‌راحتی به مقاصد موردنظر خود برسند و زمان بیشتری را صرف لذت بردن از مکان‌های دیدنی کنند.

وی در ادامه گفت: راه‌های با کیفیت بالا از نظر امنیت نیز حائزاهمیت هستند، زیرا به گردشگران اطمینان می‌دهند که در طول سفر خود با خطرات حادثه‌ای روبه‌رو نخواهند شد. به‌طورکلی، وضعیت جاده‌های کشور در حال بهبود است، اما با تحلیل وضعیت فعلی می‌توان به بهبود بیشتری دست یافت. با رفع موانع راه‌ها و بهبود عملکرد سیستم حمل‌ونقل زمینی، دریایی و هوایی، می‌توان سفرهای ایمن را برای گردشگران فراهم کرد.

این کارشناس افزود: راه‌آهن بهترین راه برای گردشگران، به‌ویژه گردشگران داخلی است. در این زمینه، باید به مسائل بهداشتی، کمبودهای خدماتی در واگن و فرهنگ‌سازی رفتار در داخل قطار بیشتر توجه شود تا گردشگران بیشتری به سفر با این وسیله امن تمایل نشان دهند. متاسفانه در کشور ما به راه‌های دریایی و مسافرت با کشتی، به حد نیاز توجه نشده است. سفر به کشورهای حاشیه دریای خزر با کشتی می‌تواند ایران را به یکی از مقاصد گردشگری مهم تبدیل کند. همچنین، استفاده از کشتی در سواحل کشور برای حمل‌ونقل و مسافرت‌های دریایی نیز اتفاق مثبتی در صنعت گردشگری است که نیاز به توجه بیشتری از سوی مسئولان ذی‌ربط دارد.

پرمصرف‌ترین روش حمل‌ونقل

سیفی با بیان اینکه راه‌های زمینی به‌عنوان پرمصرف‌ترین روش حمل‌ونقل، با ایمنی‌های جاده‌ای استاندارد مطابقت ندارند، افزود: سرانه استفاده از جاده‌ها در ایران پایین‌ترین سطح را داشته و با تراکم جمعیت همخوانی ندارند. با افزایش استانداردهای ایمنی و بهبود خدمات راه‌های زمینی، می‌توان تجربه گردشگران را بهبود بخشید. به‌همین‌دلیل، ایران در بین کشورهای دنیا با بالاترین نرخ تصادفات جاده‌ای قرار دارد که امیدواریم با اقدامات سریع، این مشکلات بهبود یابد. هدف از این انتقادها، اصلاح و بهبود وضعیت جاده‌های کشور است که در نتیجه، بهبود گردشگری و اقتصاد کشور را به‌همراه خواهد داشت. بررسی دستاوردها و انتقاد از وضعیت فعلی راه‌های کشور در کنفرانس‌ها و نمایشگاه‌های مختلف می‌تواند به افزایش ایمنی راه‌ها و در نتیجه، توسعه گردشگری کمک کند.

این استاد دانشگاه در پایان گفت: از دیدگاه گردشگری، کیفیت راه‌ها می‌تواند تاثیر مستقیم در جذب گردشگران داشته باشد. راه‌های خوب و بهبودیافته می‌توانند تعداد گردشگران را افزایش دهند و امنیت و راحتی گردشگران را تضمین کنند، زیرا افراد به‌دنبال تجربه سفری مطمئن و راحت هستند. همچنین، گردشگران بیشتری ممکن است به مناطق دوردست و دیدنی‌هایی که در کنار راه‌های باکیفیت واقع شده‌اند، سفر کنند. این امر می‌تواند به توسعه گردشگری مناطق مختلف و رونق اقتصادی کشور کمک کند؛ بنابراین، برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در بهبود و ارتقای کیفیت راه‌ها، از جمله بخش‌های مهم در توسعه صنعت گردشگری است. رشد صنعت گردشگری در ایران به توسعه و بهینه‌سازی زیرساخت‌ها، بهبود خدمات گردشگری و بهره‌گیری از تمامی ظرفیت‌های فرهنگی، تاریخی و طبیعی کشور نیاز دارد. همچنین، همکاری بین بخش‌های مختلف دولتی و خصوصی، توجه به نیازها و ترجیحات گردشگران و ایجاد بسترهای مناسب برای تجربه گردشگری می‌تواند به توسعه پایدار صنعت گردشگری در ایران کمک کند.

راه‌های مناسب و باکیفیت، منجر به بهبود عملکرد حمل‌ونقل می‌شود و تجربه سفر گردشگران را بهبود می‌بخشد

عوامل موثر بر توسعه صنعت گردشگری

محمدعلی سروستانی، کارشناس راه و شهرسازی به صمت گفت: متاسفانه در کشور ما آن‌طور که باید به موضوع گردشگری توجه نمی‌شود. موضوع حمل‌ونقل و راهسازی رابطه مستقیمی با گردشگری دارند و همه اینها جزو یک گروه مهم برای توسعه بخش‌های مختلف کشور به‌ویژه اقتصاد است که با نادیده گرفته شدن، در راستای نامناسبی قرار گرفته‌اند.

مسلما با رشد راه‌ها و حمل‌ونقل شهری و برون‌شهری، فاز جدیدی از صنعت گردشگری نمایان می‌شود که می‌تواند منجر به یک تنفس اقتصادی شود. اگر نگاهی به برخی کشورهای اطراف بیندازیم، مشاهده می‌کنیم که بسیاری از آنها با برنامه‌ریزی بلندمدت، به‌دنبال دستاوردهای متعددی در حوزه صنعت گردشگری هستند و با هزینه‌های سنگین و هنگفت، به رشد زیرساخت‌های ارتباطی و حمل‌ونقل کشور خودشان کمک می‌کنند. این کارشناس اذعان کرد: گسترش راه‌ها و توسعه حمل‌ونقل، با ارائه امکانات مناسب و زیرساخت‌های لازم، به گردشگران امکان می‌دهد تا به جاذبه‌های گردشگری دسترسی پیدا کنند. این اقدام به‌عنوان یکی از عوامل اساسی در توسعه صنعت گردشگری، نقش مهمی در تسهیل سفرها و ارتباط بین مناطق مبدأ و مقصد دارد. امکانات حمل‌ونقل مناسب، جاده‌ها و مسیرهای ارتباطی به‌روز و مطمئن، شرط ضروری برای جذب گردشگران و توسعه صنعت گردشگری است. در واقع، گردشگران در انتخاب سیستم حمل‌ونقل خود، به ملاحظه هزینه و زمان می‌پردازند و این انتخاب بر تجربه گردشگر تاثیرگذار است. وی در ادامه بیان کرد: در دنیای امروز، حمل‌ونقل به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی در توسعه گردشگری بین‌المللی شناخته شده است. در واقع، توسعه صنعت گردشگری به‌طورمستقیم به پیشرفت‌های حاصل‌شده در صنعت حمل‌ونقل، علوم و فنون مرتبط و بهبود وسایل و تسهیلات زیربنایی مرتبط با مسافرت بستگی دارد. حمل‌ونقل امکان دسترسی به مقاصد گردشگری را برای نواحی گردشگری فراهم می‌کند. عملکرد کلی صنعت گردشگری به حمل‌ونقل وابسته است، زیرا دسترسی یا عدم‌دسترسی به مقصد، می‌تواند عامل اتصال یا جدا شدن آن مقصد باشد.

بزرگ‌ترین موانع در رشد گردشگری

سروستانی خاطرنشان کرد: به هر حال، برای برخی مقاصد گردشگری، محدودیت‌هایی که به‌واسطه سیستم حمل‌ونقل و زیرساخت‌های مرتبط مانند فرودگاه‌ها و جاده‌ها ایجاد می‌شود، به‌عنوان بزرگ‌ترین موانع و عوامل محدودکننده در رشد گردشگری مطرح می‌شوند. اگر یک کشور به توسعه گردشگری پایدار دست یابد، توجه به بخش حمل‌ونقل و ایجاد رقابت و انحصارزدایی در آن بسیار ضروری است. ارزش داشتن یک سیستم حمل‌ونقل جذاب نیز در صنعت گردشگری بسیار مهم است.

وی در پایان گفت: حمل‌ونقل همان چیزی است که گردشگر را به مقصد ارتباط می‌دهد. وسایل حمل‌ونقل ضعیف می‌تواند شمار گردشگران یک کشور را تحت‌تاثیر قرار دهد؛ بنابراین، توسعه گردشگری باید همگام با تجهیزات ناوگان حمل‌ونقل انجام بگیرد. توسعه حمل‌ونقل با ارتقای کیفیت خدمات‌رسانی در مسیرهای هوایی، زمینی، ریلی و جاده‌ای شروع می‌شود و با تاسیس فرودگاه‌های محلی و راه‌های جدید و بالا بردن امنیت وسایل حمل‌ونقل ادامه می‌یابد.

با رشد راه‌ها و تسهیل حمل‌ونقل شهری و برون‌شهری، چهره جدیدی از صنعت گردشگری نمایان می‌شود

سخن پایانی

یکی از ویژگی‌های مهم جوامع مدرن، رشد سریع بخش حمل‌ونقل آنها است. زیرساخت‌های مناسب و کافی، برای توسعه موفقیت‌آمیز گردشگری، لازم و ضروری هستند. توسعه زیرساخت‌ها به‌ویژه در کشورهای کمتر توسعه‌یافته که اغلب در این زمینه بسیار عقب هستند، امری حیاتی به‌شمار می‌آید. مسلما گردشگری بدون بهبود و توسعه گسترده شبکه حمل‌ونقل میسر نیست. نقش و اهمیت راه‌ها در توسعه کلان کشورها نیز دارای اهمیت فراوانی است و همواره فقدان بهره‌مندی از شبکه راه‌های قوی، مانعی جدی در راه رشد و توسعه محسوب می‌شود. عموما جاذبه‌های گردشگری تنها پس از دسترسی، توسعه یافته‌اند. برای دستیابی به جاذبه‌های گردشگری که بسیاری از آنها نیز در مناطق غیرشهری واقع شده‌اند، نیاز به احداث جاده‌ها و امکانات تکمیلی کنار آنها است. به‌طورکلی، توسعه گردشگری، نیازمند سرمایه‌گذاری زیادی در امور زیربنایی و روبنایی است. صنعت حمل‌ونقل به‌عنوان یکی از ملزومات اساسی توسعه صنعت گردشگری، دسترسی به جاذبه‌ها را برای گردشگران امکان‌پذیر می‌کند. فراهم بودن امکانات حمل‌ونقل مناسب، مطمئن، راحت، سریع و ارزان؛ پیش‌شرط توسعه گردشگری جمعی است، زیرا گردشگران در تصمیمات خود ۲ عامل هزینه و زمان را مدنظر دارند و برای دسترسی به مقاصد گردشگری، انتخاب نوع سیستم حمل‌ونقل یا فراهم بودن سیستم مناسب تاثیرگذار است. حمل‌ونقل، پیوند ضروری بین نواحی مبدأ و مقصد را برای گردشگر فراهم آورده و حرکت را برای سفرهای گوناگون از جمله سفرهای آخر هفته، تجاری، سیاحتی، ملاقات با دوستان و اقوام و حتی سفرهای خدماتی، آموزشی و درمانی تسهیل می‌کند.

حمل‌ونقل یک عنصر اساسی از تجربه گردشگر است که بعضی از مفسران آن را به‌عنوان یک مکمل برای صنعت گردشگری در نظر گرفته‌اند. حمل‌ونقل می‌تواند محور مرکزی فعالیت‌های گردشگر در نظر گرفته شود، چراکه این عامل خود یکی از مهم‌ترین اجزای سفر را شامل می‌شود. در این راستا نحوه حمل‌ونقل نقش موثر و بسزایی در ساختار جابه‌جایی گردشگر و جذابیت‌های سفر ایفا می‌کند.

گذری بر گردشگری معدن در چهار گوشه جهان

عکس: آیدا فریدی

«گردشگری معدن» شاخه‌ای از ژئوتوریسم است که طرفداران زیادی در سرتاسر جهان را مجذوب خود کرده است و در گوشه و کنار جهان سایت‌های معدنی برای بازدید گردشگران بهینه‌سازی شده است. علاوه بر این با توجه به ظرفیت‌های هریک ابزارآلات اکتشاف و حفاری معادن از دوران کهن تا امروز مجموعه‌ای دیدنی و آموزنده برای آشنایی مخاطبان با نحوه فعالیت معادن گردآوری می‌شود. استقبال از این مجموعه‌ها منجر به توسعه آنها در سراسر جهان شد و امروزه می‌توان گفت در اغلب کشورهای معدن‌خیز جهان نمونه‌هایی از سایت‌های گردشگری معدنی وجود دارد.
در گزارش امروز نگاهی داریم به معروف‌ترین سایت‌های گردشگری معدنی در ایران و جهان.

دهانه الماس

در ایالت آرکانزاس، معدن الماسی به نام «دهانه الماس‌ها» در مورفیریزبورو وجود دارد که تنها معدنی در دنیا است که ورود عموم به آن آزاد است و فقط با پرداخت مبلغی جزئی برای ورودی می‌توان از آن بازدید کرد. علاوه بر این افراد می‌توانند در این معدن به جست‌وجوی الماس بپردازند و هرچه پیدا می‌کنند برای خود نگه دارند. این معدن الماس تقریبا از ۱۰۰ سال پیش کشف شد و از آن زمان بارها و بارها هزاران الماس و سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی دیگر از آن بیرون کشیده شده است که یکی از پرارزش‌ترین آنها هم الماسی ۴۰ قیراطی به نام «عموسم» بوده که بزرگ‌ترین الماسی است که تا به امروز در ایالات متحده امریکا پیدا شده است. یکی دیگر از سایت‌های گردشگری در معادن امریکا، سایت موزه صنعت و معدن غرب است. این سایت موزه با نگهداری تمام وسایل کار معدن چیان و بازسازی محیط کار و نمایش نقشه‌های زمین شناسی معدن، داشتن یک کتابخانه و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای کودکان توانسته است علاوه بر انجام وظایف یک موزه برای آشنا کردن مردم با صنعت و تاریخ، فضایی جذاب و علمی هم فراهم کند. این موزه فعالیت خود را از سال ۱۹۷۰ آغاز کرده و یکی از نخستین مراکز گردشگری در معادن است.

کلیسای زیرزمینی

معدن نمکی در لهستان با بهره گیری از خواص درمانی نمک هر ساله گردشگران زیادی را به خود جلب می‌کند. این معدن که با عنوان کلیسای نمکی زیرزمین هم شناخته می‌شود دارای ۲۲ اتاق دست کند، نمازخانه و چلچراغ هایی نمکین است که معدنچیان طی قرن‌ها استخراج نمک در آنجا کنده‌اند. امروزه در ۱۲۵ متری زیر زمین یک هتل و اقامتگاه درمانی هم ساخته‌اند. خدمات درمانی در اتاق هایی که دمای ثابتی دارند، ارائه می‌شود. به خاطر وجود سنگ‌های نمک، هوای محیط پاکیزه و عاری از هر گونه ریزگرد و سایر آلاینده‌های محیطی است. این معدن قدیمی یکی از قطب‌های فرهنگی لهستان است و هر ساله نمایشگاه‌های هنری، رویدادهای فرهنگی و کنسرت‌های زیادی در آن برگزار می‌شود.

جست‌وجوی طلا در افریقای جنوبی

در ناحیه‌ای کوهستانی و در زمین‌های اطراف باربرتون در استان پومالانگا افریقای جنوبی معادن طلای قدیمی وجود دارد که از قرن ۱۹ مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند. با متروکه شدن این معادن، دولت افریقای جنوبی این معادن را به یکی از قطب‌های گردشگری این کشور تبدیل کرده و درآمد پایداری را برای مالکان، کارگران، راهنمایان زمین گردشگری، برگزارکنندگان تورهای بازدید از معادن و ارائه‌دهندگان خدمات به گردشگران به‌وجود آورده است.

معدن درمانی در اوکراین

اوکراین هم از معادن قدیمی نمک برای درمان بیماری‌های تنفسی بهره می‌برد؛ چراکه گفته می‌شود تنفس در محیطی که حاوی ذرات و غبار آغشته با نمک باشد، در درمان بیماری‌های تنفسی موثر است. در دوران اتحاد جماهیر شوروی، غارهای نمک محل نگهداری مجرمان سیاسی و تبهکاران بود. امروزه اما تونل‌های درخشان در زیر شهر سولوتینو در اوکراین غربی، تغییر کاربری داده‌اند و این مکان‌ها اکنون بهشت افراد مبتلا به آسم و دیگر بیماری‌های تنفسی است.

میراث معدنی

استرالیا یکی از آن کشورهایی است که به میراث معدنکاری خود می‌بالد. چراکه اقتصاد و توسعه بسیاری از ایالت‌های این کشور وابسته به فعالیت‌های معدنی بوده و حالا به‌عنوان مقصد گردشگری معدن مورد توجه گردشگران بین‌المللی قرار گرفته است. شهر کوبرپتی در جنوب استرالیا و شهر کارگورلی سوپر پیت در غرب استرالیا دارای معادن متروکه‌ای است که اکنون به مقصدی برای زمین گردشگران تبدیل شده است. در کشور بولیوی وجود معادن فعال استخراج نقره در شهر پوتوسی (Potosi) -یکی از مرتفع‌ترین شهرهای جهان- و برگزاری تورهای هدفمند بازدید از فعالیت معدنکاران مورد توجه گردشگران واقع شده است.

بازدید از معادن فعال

در کشور کانادا موزه معدن اسپرینگ هیل به‌عنوان یکی از معادن فعال از قرن نوزدهم تا سال ۱۹۵۸، مورد توجه گردشگران بسیاری قرار گرفته است. همچنین موزه معدن کیپ برتون و مرکز تفسیر میراث گردشگری فرانک اسلاید مورد توجه بازدیدکنندگان است. شیلی، بولیوی، استونی، فنلاند، هند و... از دیگر کشورهایی هستند که قدم در مسیر توسعه گردشگری معدنی گذاشته‌اند.

گردشگری معدن در ایران

ایران، سرزمینی با تنوع بی‌نظیر از منابع و کانی‌ها با معادن مختلف فعال و متروکه با قدمت چندهزار ساله‌ها است که ظرفیت جدید گردشگری معدنی در زنجیره ارزش و کسب و کار صنعت گردشگری محسوب می‌شود.

سایت‌های گردشگری سرب و روی

انگوران به عنوان بزرگ‌ترین مجتمع معدنی-گردشگری سرب و روی خاورمیانه، ظرفیتی نهفته از جاذبه گردشگری در ماه‌نشان استان زنجان از معادن فعال کشور و بزرگ‌ترین مجتمع معدنی سرب و روی خاورمیانه است که خرداد ۹۹ به عنوان نخستین مجتمع معدنی گردشگری کشور مجوز فعالیت برای بازدید گردشگران را دریافت کرد و با توجه به آماده‌سازی واحدهای اقامت و اسکان، می‌تواند در شرایط پساکرونا، به عنوان یکی از مقاصد پربازدید گردشگرانی که به استان زنجان می‌روند، قرار گیرد. ماه‌نشان که از قطب‌های معدنی استان زنجان است، غنی‌ترین معدن سرب و روی خاورمیانه و تنها معدن طلای فعال استان زنجان را در خود جای داده است که با وجود برخورداری از آثار تاریخی و جاذبه‌های طبیعی و گردشگری، می‌تواند زمینه را برای جذب و ورود سرمایه‌گذار در قسمت‌های مختلف کشاورزی، معدنی، آبزی‌پروری، بوم‌گردی، ایجاد موزه و گردشگری منطقه را فراهم کند. یکی دیگر از جاذبه‌های گردشگری در معادن سرب و روی، در بخش انارک شهرستان نائین است. این معادن حتی به‌لحاظ قدمت جزو میراث تاریخی کشورمان به شمار می‌روند چراکه سابقه حفاری و استخراج در آن به ۲۰۰۰ سال قبل می‌رسد و تکنیک‌ها و ابزار حفاری دوران باستان ایران خود می‌تواند جذابیتی برای بازدید از این معادن باشد.

معدن پتاس خور و بیابانک

معدن پتاس خور و بیابانک نمونه‌ای بسیار عالی از کاربری معادن برای اهداف گردشگری است. دهکده نمکی خور در استان اصفهان واقع شده و یکی از مقصدهای ژئوتوریسمی کشور در حوزه گردشگری معدنی به‌شمار می‌رود. در این دهکده زیر ساخت‌های اقامتی، استخر شنا و حمام نمکی، آبشار نمکی و بهره بردن از پدیده‌های طبیعی مانند آسمان زیبای کویر و اجرای برنامه‌های رصد آسمان شب، کویرنوردی و بازدید از رمل‌ها و تپه‌های ماسه‌ای برای گردشگران فراهم شده و معدن پتاس خور و بیابانک را به یکی از بهترین جاذبه‌های زمین گردشگری و گردشگری سلامت در نواحی مرکزی کشورمان تبدیل ساخته است.

معدن نمک گرمسار

وجود معادن نمک در گرمسار موقعیت بسیار خوبی برای توسعه گردشگری سلامت با استفاده از مواهب طبیعی است. نمک از گذشته‌های بسیار دور به‌عنوان کالایی ارزشمند استخراج و خریدوفروش می‌شده و اثرات درمانی این ماده معدنی در درمان بیماری‌های تنفسی و ریوی به اثبات رسیده است. ایجاد زیرساخت‌های اقامتی و پذیرایی در این محدوده می‌تواند اثرات اقتصادی بسیار مهمی برای شهرستان گرمسار به‌همراه داشته باشد.

معدن زغال سنگ البرز مرکزی

وجود معدن فلورین در شهرستان سوادکوه استان مازندران یکی دیگر از سایت‌هایی است که توان بالایی در جذب گردشگران دارد. این معادن برای استخراج زغال‌سنگ و با حفر تونل مورد استفاده قرار گرفته و اکنون با ایجاد زیرساخت‌های لازم برای پذیرش گردشگران توان تبدیل شدن به یکی از سایت‌های ژئوتوریسمی استان مازندران را دارا است.

معدن فیروزه نیشابور

معدن فیروزه نیشابور قدیمی‌ترین معدن فعال جهان در استخراج سنگ فیروزه است. گفته می‌شود این معدن بیش از ۲هزار سال فعالیت دارد و نمونه سنگ استخراج شده از آن به‌دلیل ارزش و کیفیت در موزه لندن نگهداری می‌شود. این معدن به‌دلیل نزدیکی به ۲ مقصد توریستی مهم در شرق کشور (مشهد و نیشابور) می‌تواند به یکی از قطب‌های گردشگری معدن در کشورمان تبدیل شود گرچه در حال حاضر هم امکان بازدید از این معدن در قالب تورهای هدایت یافته میسر است.

سخن پایانی

صنعت گردشگری تاثیرات چشمگیری بر فرهنگ و پیشرفت و تحول اقتصادی جامعه دارد. اکنون که گردشگران در همه‌جای جهان هر روز به‌دنبال مقصدهای شگفت‌انگیز، فعالیت‌های نو و تجربه اتفاقات جدید هستند، استفاده از معادن متروک و گردشگری معدنی می‌تواند به فعالیتی اثربخش و بهترین فرصت برای اشتغالزایی و درآمدزایی تبدیل شود؛ همچنین استخراج مواد معدنی و به ویژه گهرسنگ‌ها همیشه برای مردم مرموز بوده زیرا دسترسی به معادن برای افراد عادی میسر نیست و گردشگری معدنی این فرصت را به افراد می‌دهد تا آن را تجربه کنند. مشاهده معدن‌های روباز و زیرزمینی، روش‌های اکتشاف و استخراج معدن‌ها، استفاده از دستگاه‌ها و ماشین‌آلات مخصوص مورد استفاده در معدن، تماشای انواع کانی‌ها و سنگ‌ها به‌ویژه سنگ‌های قیمتی و جواهر به خودی خود برای هر تماشاگری دیدنی است.

اعلامیهٔ پذیره‌نویسی سهام ناشی از افزایش سرمایه از طریق سلب حق‌تقدم

زاگرس
گسترش سوخت سبز زاگرس

شرکت گسترش سوخت سبز زاگرس (سهامی عام) - (قبل از بهره‌برداری) ثبت‌شده به شمارهٔ ۱۷۷۳۱ و شناسهٔ ملی ۱۰۶۶۰۱۷۵۹۸۹

اطلاع می‌رساند به استناد مصوبهٔ مجمع عمومی فوق‌العاده ۱۴۰۲/۰۶/۱۸ و مجوز شمارهٔ ۰۰۱-۰۲۱۶/۱۰۵۵۷۰۱ مورخ ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ سازمان بورس و اوراق بهادار، مقرر گردید سرمایهٔ شرکت با سلب حق‌تقدم خرید سهام از سهامداران فعلی و صدور سهام جدید، از مبلغ ۵،۰۰۰ میلیارد ریال به مبلغ ۲۵،۰۰۰ میلیارد ریال، منقسم به [تعداد۱۴،۲۷۱،۱۳۶،۰۶۳سهام عادی و تعداد ۱۰،۷۲۸،۸۶۳،۹۳۷ سهام ممتاز] ۱،۰۰۰ ریالی به شرح زیر افزایش یابد. برای انتشار اعلامیهٔ فوق مجوز شمارهٔ ۷۱۴/۲۵۴ مورخ ۱۴۰۲/۷/۴ از ادارهٔ ثبت شرکت‌ها اخذ گردیده است.

۱) موضوع فعالیت شرکت:

الف- موضوع اصلی

۱. ایجاد، راه‌اندازی و بهره‌برداری از خطوط تولید بیواتانول و سایر سوخت‌های زیستی، محصولات پتروشیمیایی و پالایشی و انواع محصولات جانبی؛
۲. انجام کلیه فعالیت‌های طراحی، ساخت، مونتاژ، نصب و راه‌اندازی تجهیزات مربوط به فعالیت موضوع شرکت و انواع محصولات فرعی و جانبی مرتبط؛
۳. تأسیس شعبه و همکاری با مؤسسات داخلی و خارجی در زمینه‌های تخصصی و اعطا یا دریافت نمایندگی و یا دانش فنی (لیسانس) به یا از اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی؛
۴. انجام کلیه امور مالی، بازرگانی از جمله صادرات، واردات، خرید، فروش محصولات، مواد اولیه، قطعات ماشین‌آلات و تجهیزات و سایر اقلام مجاز و مرتبط با موضوع فعالیت شرکت؛
۵. مشارکت در سایر شرکت‌ها و یا پروژه‌ها از طریق تأسیس و یا مشارکت در شرکت‌های موجود؛
۶. انجام سایر کارها و عملیاتی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم برای تحقق هدف‌های شرکت لازم و مفید باشد، یا در جهت اجرای موضوع فعالیت شرکت ضرورت پیدا کند؛
۷. سرمایه‌گذاری در خرید، مشارکت در اختیار گرفتن، اجاره، رهن، واگذاری و فروش اموال منقول و غیر منقول دایر یا بایر در داخل و خارج از کشور و خرید و فروش انواع اوراق بهادار؛

ب - موضوع فرعی

۱. افتتاح انواع حساب‌های ارزی و ریالی جاری، امانی، سپرده بلندمدت، سپرده کوتاه‌مدت، اعتباری و غیره نزد بانک‌های داخلی و خارجی و مؤسسات مالی با رعایت قوانین و مقررات مربوطه به نام شرکت و دریافت سود از این حساب‌ها و دریافت و پرداخت وجوه از آنها و نیز خرید و فروش انواع اوراق بدهی، گواهی سپرده بانکی و سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و نظایر آن به نام شرکت و اخذ سود آنها و اخذ انواع اعتبارات و تسهیلات بلندمدت و کوتاه‌مدت از بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری داخلی و خارجی برای شرکت
۲. انواع فعالیت‌های اجرایی، مشاوره‌ای، پیمانی، بازرگانی، تجاری و اقتصادی در راستای فعالیت‌های اصلی و جانبی موضوع شرکت؛

۲) مرکز اصلی و نشانی شعب شرکت و کدپستی:

مرکز اصلی: کرمانشاه- کیلومتر ۱۲ جاده بیستون- شهرک صنعتی بیستون- انتهای بلوار رازی- بلوار خوارزمی - کدپستی ۶۷۴۴۱۳۱۸۹۰

شعبه ۱: تهران - بزرگراه کردستان - خیابان هفدهم - بلوار جانبازان انقلاب اسلامی- کوچه ۲۳ پلاک ۳ واحد یک - کدپستی ۱۴۳۸۷۵۳۶۶۵

شعبه ۲: باشت - کیلومتر ۱۳ جاده باشت به گچساران - شهرک صنعتی خان احمد - پلاک صفر - طبقه همکف - کدپستی ۷۵۸۷۱۶۳۷۹۳

۳) مدت شرکت: نامحدود؛

۴) سرمایهٔ شرکت فعلی: ۵،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ریال؛

۵) موضوع افزایش سرمایه: اجرای طرح‌های بیواتانول کرمانشاه و باشت در چارچوب «دستورالعمل نحوه صدور مجوز عرضهٔ عمومی شرکت پروژه (سهامی عام)»

۶) مبلغ افزایش سرمایه: ۲۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال؛

۷) مبلغ سرمایه پس از افزایش: ۲۵،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ریال؛

۸) نوع سهام جدید: تعداد ۱۴،۲۷۱،۱۳۶،۰۶۳ سهام عادی و تعداد ۱۰،۷۲۸،۸۶۳،۹۳۷سهام ممتاز؛

۹) ارزش اسمی هر سهم: ۱،۰۰۰ریال؛

۱۰) تعداد سهام قابل عرضه به عموم : ۱۳،۲۱۰،۰۳۹،۶۳۱سهم،

۱۱) مشخصات اعضای هیات‌مدیره و مدیرعامل شرکت:

اشخاص حقیقی یا حقوقی	شمارهٔ ثبت اشخاص حقوقی	شناسهٔ ملی اشخاص حقوقی	نماینده	نام پدر	شماره شناسنامه	کد ملی	سمت به‌طور کامل (عضوموظف و غیرموظف نیز درج گردد.)
سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (سهامی خاص)	۱۲۰۷۰	۱۰۸۶۱۶۷۳۱۷۳	مریم خدامرادی	محمود	۵۹۲۸	۳۸۷۱۴۲۷۴۰۳	عضو هیات‌مدیره (غیرموظف)
سازمان مدیریت صنعتی (سهامی خاص)	۱۳۰۹۲	۱۰۱۰۰۵۰۰۶۳۵	کیوان شیدانی	فریدون	۱۸۱۴	۰۰۶۱۴۹۴۵۰۱	مدیر عامل و عضو هیئت مدیره (موظف)
مدیریت طرح‌های صنعتی ایران (سهامی خاص)	۱۴۶۲۵	۱۰۱۰۰۵۴۵۵۰۷	سید مجید موسوی	سیدیوسف	۴۲۵۰	۰۰۵۲۱۶۰۷۹۳	نائب‌رئیس هیات‌مدیره (موظف)
شرکت مرکز گسترش فناوری اطلاعات (سهامی خاص)	۴۰۴۰۸	۱۰۱۰۰۸۵۸۰۳۰	اصغر حق پناه	حسن	۶۰۷۳	۰۰۶۴۲۷۹۲۵۱	رئیس هیات‌مدیره (غیرموظف)
تعاونی کارکنان سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران	۳۸۹۸۳	۱۰۱۰۰۸۴۳۹۳۷	حیدر آقایی	ابراهیم	۸	۶۳۵۹۸۵۴۲۶۰	عضو هیات‌مدیره (غیرموظف)

* شرکت فاقد عضو علی‌البدل می‌باشد.

۱۲) شرایط حضور و حق رأی صاحبان سهام در مجامع عمومی:

درکلیهٔ مجامع عمومی، سهامداران حقیقی می‌توانند شخصاً یا از طریق وکیل با ارائهٔ وکالت‌نامهٔ رسمی و یا قائم مقام قانونی شخص حقیقی صاحب سهم و درخصوص سهامداران حقوقی نیز نماینده یا نمایندگان شخص حقوقی صاحب سهم به شرط ارائه مدرک وکالت (اعم از عادی یا رسمی) یا نمایندگی با امضای صاحبان امضای مجاز شخص حقوقی، حضور به هم رسانند. هر سهامدار، برای هریک سهم فقط یک حق رأی خواهد داشت.

تبصره ۱: درصورت نقل و انتقال سهام، سهامدار جدید با ارائه یکی از مدارک زیر حق حضور در جلسه مجمع را خواهد داشت:
- اعلامیه خرید سهام،
- گواهی‌نامه نقل و انتقال و سپردهٔ سهام،
- اصل ورقه سهام،
- تأییدیه سهامداری صادرشده توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه به صورت انفرادی و جمعی

تبصره ۲: مادامی که سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران مالک ۳۰ درصد از سهام شرکت در قالب سهام ممتاز باشد، در انتخاب اعضای هیئت مدیره در مجامع عمومی دارای حق رأی به میزان ۵ برابر سهام عادی است. چنانچه درصد مالکیت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در قالب سهام ممتاز کمتر از میزان زمان اولین عرضه سهام شرکت در بورس/ فرابورس گردد، حقوق سهام ممتاز برای شخص مذکور مشابه سهام عادی خواهد بود.

۱۳) مقررات اساسنامه راجع به تقسیم سود، تشکیل اندوخته و تقسیم دارایی بعد از تصفیه:

* **تقسیم سود:** تقسیم سود و اندوخته بین صاحبان سهام فقط پس از تصویب مجمع عمومی جایز خواهد بود و در صوت وجود منافع تقسیم ده درصد از سود ویژه سالانه بین صاحبان سهام الزامی است.

* **اندوخته قانونی و اختیاری:** وضع اندوخته قانونی از سود خالص شرکت مطابق قانون تجارت انجام می‌شود. به پیشنهاد هیئت‌مدیره و تصویب مجمع عمومی عادی، ممکن است قسمتی از سود خالص برای تشکیل سایر اندوخته‌ها کنار گذاشته شود.

* **تصفیه:** هرگاه شرکت طبق مندرجات مادهٔ ۵۲ اساسنامه منحل گردد، تصفیه امور آن با متابعت از قوانین و مقررات مربوطه به عمل خواهد آمد.

۱۴) تعداد و امتیازات سهام ممتاز شرکت:

۴،۵۵۰،۰۰۰،۰۰۰ سهام ممتاز، مادامی که سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران مالک ۳۰ درصد از سهام شرکت در قالب سهام ممتاز باشد، در انتخاب اعضای هیئت مدیره در مجامع عمومی دارای حق رأی به میزان ۵ برابر سهام عادی است. چنانچه درصد مالکیت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در قالب سهام ممتاز کمتر از میزان زمان اولین عرضه سهام شرکت در بورس/ فرابورس گردد، حقوق سهام ممتاز برای شخص مذکور مشابه سهام عادی خواهد بود. سهام ممتاز شرکت صرفاً تا هنگام اخذ پروانه بهره‌برداری از هر دو کارخانه در حال احداث در کرمانشاه و باشت پابرجا بوده و پس از آن سهام ممتاز به سهام عادی تبدیل می‌گردد

۱۵) مبلغ و تعداد اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهم:

شرکت فاقد اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهام است.

۱۶) مبلغ بازپرداخت نشدهٔ اوراق مشارکت:

شرکت فاقد مبلغ بازپرداخت نشدهٔ اوراق است.

۱۷) مبلغ دیون شرکت و همچنین مبلغ دیون اشخاص ثالث که توسط شرکت تضمین شده‌است:

مطابق با صورت‌های مالی حسابرسی شدهٔ ۱۴۰۱/۱۲/۲۹ مجموع بدهی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت شرکت به ترتیب برابر با ۴،۷۰۴،۹۷۶،۱۴۱،۱۷۴ و ۲،۶۸۶،۶۹۱،۶۲۲،۲۶۱ ریال می‌باشد. همچنین براساس یاداشت ۲۳ همراه صورت‌های مالی حسابرسی شده مزبور بدهی‌های احتمالی به همراه مبلغ تضمین‌های اعطایی درخصوص بدهی‌های اشخاص ثالث برابر با ۲،۷۸۰،۰۰۵،۰۰۰،۰۰۰ ریال می‌باشد

۱۸) مدت پذیره‌نویسی عمومی:

پذیره‌نویسی از اول وقت اداری روز ۱۴۰۲/۷/۸ آغاز و تا پایان وقت اداری روز ۱۴۰۲/۸/۷ به مدت ۳۰ روز ادامه خواهد داشت.

تذکر: چنانچه سقف سرمایهٔ تعیین شده قبل از انقضای مهلت پذیره‌نویسی تکمیل و وجوه مربوطه تأمین گردد، عملیات پذیره‌نویسی متوقف خواهد شد.

۱۹) حداقل و حداکثر سهامی که هنگام پذیره‌نویسی باید تعهد شود:

حداقل ۱ سهم و حداکثر ۱۳،۲۱۰،۰۳۹،۶۳۱ سهم.

تبصره: با توجه به پذیره نویسی سهام شرکت از طریق شرکت بورس اوراق بهادار تهران، تعیین حداقل و حداکثر تعداد خرید سهام در هر جلسه معاملاتی در دوره عرضه عمومی حسب شرایط در اختیار شرکت بورس اوراق بهادار تهران می باشد .

۲۰) مشخصات حساب بانکی ناشر:

پذیره‌نویسی سهام شرکت گسترش سوخت سبز زاگرس تماماً از طریق شبکه کارگزاری انجام خواهد شد. متقاضیان پذیره‌نویسی می‌توانند با مراجعه به شرکت‌های کارگزاری عضو بورس اوراق بهادار تهران و ارائه تقاضای سفارش خرید سهام شرکت و واریز وجه به حساب کارگزار مربوطه اقدام نمایند. شایان ذکر است مبالغ دریافتی توسط کارگزار مربوطه باید به حساب زیر واریز گردد:

حساب شمارهٔ ۱۵۵۹۶۶۸۱۵ بنام شرکت گسترش سوخت سبز زاگرس سهامی عام، نزد بانک تجارت شعبهٔ سپهبد قرنی جنوبی کد ۱۷۰.

۲۱) مشخصات عامل پذیره‌نویسی:

نام عامل	شخصیت حقوقی	موضوع فعالیت	مرکز اصلی عامل	تلفن تماس
کارگزاری فارابی	سهامی خاص	واسطه‌گری مالی	شهرک غرب-بلوار شریفی- توحید سوم-پلاک ۳	۰۲۱-۱۵۶۱

۲۲) مشخصات شرکت متعهد پذیره‌نویسی و میزان تعهدات آن:

نام متعهد	شخصیت حقوقی	میزان تعهدات	موضوع فعالیت
سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران	سهامی خاص	خرید کلیه سهام باقیمانده در عرضه عمومی	ساخت، گسترش و نوسازی صنایع معدنی، تولیدی و خدمات مشارکتی، فروش یا وثیقه گذاشتن سهام شرکت‌های تابعه

روزنامهٔ کثیرالانتشار:

روزنامهٔ کثیرالانتشاری که اطلاعیه‌ها و آگهی‌های ناشر در آن منتشر می‌شود روزنامهٔ اطلاعات می‌باشد. همچنین اعلامیهٔ مذکور در روزنامه صمت و دنیای اقتصاد (براساس مفاد مادهٔ ۱۷۷ لایحهٔ اصلاحی قسمتی از قانون تجارت) نیز منتشر می‌گردد.

چگونگی پذیره‌نویسی:

علاقه‌مندان به پذیره‌نویسی می‌بایست در مهلت تعیین شده برای پذیره‌نویسی با مراجعه به یکی از شعب کارگزاری‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران، مبلغ ۱،۵۱۴ریال، تعداد سهامی که مایل به پذیره‌نویسی آن هستند را به حساب کارگزار مربوط واریز نمایند.

چگونه تخصیص سهام به پذیره‌نویسان:

با توجه به این که پذیره‌نویسی سهام شرکت از طریق سامانه معاملات بورس اوراق بهادار تهران و در بازار سرمایه گذاری حرفه‌ای انجام می‌شود، لذا خرید سهام برای متقاضیان پذیره‌نویسی از طریق شرکت‌های کارگزاری عضو بورس اوراق بهادار تهران در سامانه معاملاتی و با لحاظ حداقل و حداکثر تعیین شده در بند ۱۹ این اعلامیه انجام خواهد شد. چنانچه در هر روز معاملاتی تعداد سهام سفارش داده شده از تعداد سهام عرضه شده بیشتر باشد، سهام پذیره‌نویسی شده صرفاً تا حد سهام عرضه شده به نحوی تسهیم می‌شود که در هر مرحله از تخصیص تعداد حداقل سهام تعیین شده به هر یک از متقاضیان تخصیص داده شود و این روند تا تخصیص کامل تمامی سهام قابل عرضه ادامه می‌یابد بدیهی است چنانچه تعداد سهام سفارش داده شده در هر روز معاملاتی کمتر از تعداد سهام قابل عرضه باشد عرضه سهام تا سرحد تقاضا انجام می‌شود و سهام باقی مانده در مدت پذیره‌نویسی به روش یاد شده عرضه خواهد شد وجوه متعلق به پذیره‌نویسانی که سهام به ایشان تخصیص داده نشود حداکثر ظرف مدت ۳روز کاری توسط شرکت کارگزاری مربوطه به آنان مسترد خواهدشد.

نحوهٔ عمل با صرف سهام:

از محل مابه‌التفاوت بهای سهام عرضه شده و ارزش اسمی سهام (صرف سهام)، به تعداد ۶،۷۸۹،۹۶۰،۳۶۹ عدد سهم ۱،۰۰۰ ریالی صادر و به صاحبان سهام فعلی به نسبت تملک آنها در تاریخ برگزاری جلسه مجمع عمومی فوق‌العاده، سهام جایزه تعلق می‌گیرد.

کلیهٔ اطلاعات و مدارک مربوط به شرکت شامل: اساسنامه، طرح اعلامیهٔ پذیره‌نویسی و آخرین صورت‌های مالی به ادارهٔ ثبت شرکت‌های کرمانشاه تسلیم شده است. همچنین گزارش توجیهی هیات‌مدیره در خصوص افزایش سرمایه، گزارش بازرس قانونی و بیانهٔ ثبت سهام در دست انتشار در سایت اینترنتی شرکت به آدرس http://zagrosgreenfuel.ir و سایت رسمی ناشران اوراق بهادار به آدرس www.Codal.ir در دسترس علاقه‌مندان می‌باشد.

۲۸) مشخصات سهامداران:

نام سهامدار	نوع شخصیت حقوقی	تعداد سهام	درصد مالکیت
سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران	سهامی خاص	۴،۹۹۹،۹۹۵،۰۰۰	٪۱۰۰

۲۹) نحوهٔ عمل در صورت عدم تکمیل پذیره‌نویسی سهام شرکت:

در صورت عدم تکمیل مبلغ افزایش سرمایه و به منظور حصول اطمینان از تکمیل پذیره‌نویسی تمامی سهام در نظر گرفته شده جهت عرضه عمومی، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران متعهد گردیده تا نسبت به خرید کل حق‌تقدم‌های استفاده نشده (سهام پذیره‌نویسی نشده) اقدام نماید.

نکات مهم

* مسئولیت صحت و قابلیت اتکای اطلاعات اعلامیهٔ پذیره‌نویسی بر عهدهٔ ناشر است.
* ناشر، شرکت تأمین سرمایه، حسابرس، ارزشیابان و مشاوران حقوقی ناشر، مسئول جبران خسارت وارده به سرمایه‌گذارانی هستند که در اثر قصور، تقصیر، تخلف و یا به دلیل ارائهٔ اطلاعات ناقص و خلاف واقع در عرضهٔ اولیه که ناشی از فعل یا ترک فعل آنها باشد، متضرر گردیده‌اند.
* ثبت اوراق بهادار نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، به منظور حصول اطمینان از رعایت مقررات قانونی و مصوبات سازمان بورس و اوراق بهادار و شفافیت اطلاعاتی بوده و به منزلهٔ تأیید مزایا، تضمین سودآوری ویا توصیه و سفارشی درمورد شرکت‌ها یا طرح‌های مرتبط با اوراق بهادار توسط سازمان نمی‌باشد.

پذیره‌نویسان می‌توانند در صورت مشاهده هر گونه تخلف از موارد یاد شده در این اعلامیه مراتب را کتباً به سازمان بورس و اوراق بهادار به آدرس زیر ارسال نمایند.
تهران، خیابان مطهری، تقاطع قائم‌مقام فراهانی، شمارهٔ ۳۴۸ سازمان بورس و اوراق بهادار، ادارهٔ نظارت بر انتشار و ثبت اوراق بهادار سرمایه‌ای

هیات‌مدیره شرکت گسترش سوخت سبز زاگرس (سهامی عام)

یادداشت

زوال در کمین طبیعت

تورج فتحی، معاون دفتر حفاظت آب و خاک سازمان محیط‌زیست

براساس قوانین و مقررات موجود، رسیدگی به موضوع آلودگی بصری و تخریب چشم‌اندازها برعهده ۴ ارگان مختلف است.

در درجه اول، بهره‌بردار معدن در این زمینه مسئولیت دارد. بعد وزارت صمت است که مجوز فعالیت‌های معدنی را صادر می‌کند. ۲ دستگاه دیگری که به‌شکل غیرمستقیم درگیر موضوع هستند، عبارتند از: سازمان محیط‌زیست و وزارت جهاد کشاورزی و زیرمجموعه‌های آن. این ۴ بخش هرکدام در جایگاه خود مسئولیت دارند.

بهره‌بردار باتوجه به طرحی که برای استخراج ماده‌معدنی پیش‌بینی می‌کند، باید درباره موضوع تخریب چشم‌انداز طبیعی و نحوه ترمیم آن پیش‌بینی‌های لازم را انجام دهد. برای مثال، استخراج زیرزمینی یکی از روش‌هایی است که می‌توان از آن برای جلوگیری از به‌هم‌ریختگی مناظر بهره برد و جلوی تغییر شرایط طبیعی و مورفولوژی منطقه را گرفت. پس اگر محدوده معدنکاری به‌شکلی است که استخراج با روش‌های زیرزمینی از نظر فنی و اقتصادی ممکن است، نباید از روش‌های روباز استفاده کرد، چون چشم‌اندازها را به‌شدت تغییر می‌دهد و مناظر ناخوشایندی ایجاد می‌کند.

در نتیجه، خود معدنکار است که بیشترین مسئولیت را در برابر ایجاد چشم‌اندازهای بد یا ناموزون ناشی از فعالیت‌های معدنی دارد.

اگر منطقه معدنکاری دارای چشم‌اندازهای بدیع و بسیار خاص باشد، باید زمانی که مجوز فعالیت‌های معدنی صادر می‌شود، به معدنکار تذکر دهند که تلاش کند حتی‌المقدور چشم‌انداز منطقه آسیب نبیند و با ارائه طرح مناسب در این زمینه، حداکثر تلاش خود را به کار ببندد تا چشم‌انداز بدیع منطقه از بین نرود و ویژگی‌های طبیعی به‌هم‌نخورد.

اگر چشم‌اندازها بسیار خاص باشند. برای مثال، درباره چشم‌اندازهای ناشی از گنبدهای نمکی یا چین‌خوردگی‌های رنگارنگ لایه‌های رسوبی باید سختگیری‌ها بیشتر و نظارت شدیدتر باشد. در این‌گونه موارد، فوق‌العاده اهمیت دارد و معدنکار باید تا جای ممکن برای حفظ چشم‌اندازها روش استخراج زیرزمینی را در اولویت قرار دهد.

اما اگر شرایط ماده معدنی به‌گونه‌ای باشد که استخراج زیرزمینی میسر نشود یا حداقل درباره آن ماده معدنی خاص معمول نباشد، باید در طرح استخراج خود به‌گونه‌ای عمل کند که حداقل تخریب به بار آید و با طرح‌های بازسازی و احیای محدوده تخریب‌شده تا حد زیادی آسیب‌ها را جبران کند.

در سال‌های اخیر، پروژه‌هایی مشمول مطالبات ارزیابی سازمان محیط‌زیست قرار می‌گیرند و باید مجوز سازمان محیط‌زیست را اخذ کنند. به‌ویژه درباره معادن فلزی یا معادنی که میزان ذخیره آنها قابل‌توجه است و مقیاس متوسط یا بزرگ دارند، سازمان حفاظت از محیط‌زیست در صورت‌جلسه مجوز ارزیابی زیست‌محیطی موارد و ضروریات بازسازی را قید می‌کند و معدنکار مکلف است طرح‌های بازسازی را همزمان با شرایط استخراج به اجرا درآورد.

همین‌طور در معادنی که بعد از مدتی راکد می‌مانند، معدنکار مکلف است، نسبت به اجرای طرح‌های بازسازی اقدام کند. این تغییرات تقریبا از اواسط دهه ۹۰ صورت گرفته است و سازمان برای صدور کلیه مجوزهای معدنی این قید را در صورت‌جلسه کمیته ملی ارزیابی اعمال می‌کند.

اگر امروز بنا باشد، برای معدنی در نزدیکی تهران مجوزی صادر شود، به‌طورقطع سازمان محیط‌زیست و منابع‌طبیعی روی موضوع تغییر چشم‌اندازها سختگیری خواهند کرد و معدندار باید برنامه‌ها و طرح‌هایی ارائه کند و تعهد دهد که با اجرای طرح‌های احیا و بازسازی، چشم‌اندازها را ترمیم کند.

معادن متروک یا قدیمی مثل توف که در بالادست سعادت‌آباد واقع شده است یا سیمان تهران که در جنوب تهران قرار دارد، جزو معادن قدیمی هستند که سال‌ها قبل، فعالیت خود را آغاز کرده‌اند. درباره این معادن باید وزارت صمت تصمیم‌گیری کند و معادنی را که در حال فعالیت هستند، ملزم به اجرای طرح‌های بازسازی و ترمیم کند.

سازمان محیط‌زیست یا وزارت جهاد فقط در مرحله صدور مجوز اولیه می‌توانند ملاحظات یا تعهداتی را برای معدنکار یا بهره‌بردار در نظر بگیرند، اما وقتی مجوزی صادر شد، تنها دستگاهی که می‌تواند اعلام‌نظر کند، وزارت صمت است و باتوجه به ملاحظات موجود، می‌تواند برای معدنکار الزاماتی ایجاد و طرح‌های بازسازی و ترمیم چشم‌اندازها را تهیه و اجرا کند. در حوزه فعالیت‌های معدنی، مسائل و مشکلاتی در زمینه قانون‌گذاری وجود دارد که باوجود اصلاح چندباره قانون معادن کشور همچنان لاینحل باقی مانده و آلودگی بصری ناشی از معدنکاری یکی از همین مشکلات است. پس به قول معروف، آب از سرچشمه گل‌آلود است.

این موضوع باید در بخش قانون‌گذاری موردتوجه قرار گیرد و الزامی برای معدنکاران ایجاد شود که طرح‌های بازسازی و احیای همزمان را از مرحله طراحی معدن تا بستن آن پیش‌بینی و اجرا کند تا در زمانی که مجوز بهره‌برداری صادر و عملیات معدنی آغاز می‌شود، طرح‌ها قابلیت اجرایی شدن داشته باشند و تحت‌نظر مراجع قانونی قرار گیرند.

بنابراین، در حال حاضر که قانون معادن در مجلس در دست بررسی است، باید به این موضوع توجه شود و به‌شکل قانون درآید تا بتوان در آیین‌نامه اجرایی و دستورالعمل‌های ذیل آن، جزئیات طرح‌های بازسازی و احیا (که یکی از زیرمجموعه‌های آن اصلاح چشم‌اندازها است) را مشخص کرد و مسئولیت‌های قانونی مناسب برای همه معادن (از روباز و زیرزمینی گرفته تا آنهایی که نزدیک بافت شهرها و مراکز جمعیتی یا در چشم‌اندازهای زیبا و بدیع طبیعی قرار دارند) همه در قانون جایگاه مناسبی پیدا کنند و متولیان امر و دستگاه‌های حاکمیتی و نظارتی بتوانند براساس قوانین موجود به وظایف خود عمل کنند.

گزارش صمت به‌مناسبت روز جهانی جهانگردی و گردشگری

جایی که معدن فرهنگ‌سازی می‌کند

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

گونه‌های گردشگری معمولا برمبنای جاذبه هر حوزه‌ای تعریف و تفکیک می‌شوند و برحسب علاقه گردشگران در دسته‌های مختلف قرار می‌گیرند. البته شاخص اصلی تقسیم‌بندی، حجم گردشگر است و اینکه آیا تعداد قابل‌توجهی علاقه‌مند در زمینه جذب خواهد شد یا خیر؟ حوزه معدن در کشور ما به‌صورت بالقوه ظرفیت جذب گردشگر را دارد.

در کشورهای دیگر دنیا برای استفاده از ظرفیت‌های گردشگری معدنی، اقدامات قابل‌توجهی انجام گرفته است و با تبلیغات مناسب و فراهم آوردن امکانات کافی، زمینه جذب گردشگر را فراهم آورده‌اند. در گزارش‌های پیشین هم، به این موضوع پرداختیم که در کشور ما هم باتوجه به سابقه تاریخی و ظرفیت‌های فراوانی که دارد، زمینه جذب گردشگر برای بازدید از معادن وجود دارد، اما هنوز گردشگری معدن در کشور به جایگاه واقعی خود دست پیدا نکرده است و به‌عنوان جاذبه اولیه، یعنی جایی که سفر از ابتدا و با هدف آن انجام شود، مطرح نیست.

در گزارش امروز که در ادامه سلسله‌گزارش‌های گردشگری معدن و به‌مناسبت روز جهانی گردشگری تهیه شده است، علیخان نصراصفهانی، استاد دانشگاه و فعال معدن و سالار باوند، کارشناس و فعال معدن نظرات خود را در این زمینه با ما در میان گذاشته‌اند.

عکس: صمت

معدن و جاذبه‌های آن

علیخان نصر اصفهانی، استاد دانشگاه و فعال معدنی: گردشگری معدن یا Mining Geotourism زیرمجموعه‌ای از زمین‌گردشگری است و زمین‌گردشگری شاخه‌ای از اکوتوریسم یا طبیعت‌گردی محسوب می‌شود. در بسیاری از کشورهای دنیا، گردشگری توسعه قابل‌توجهی داشته است و سالانه درآمد فراوانی را به خزانه این کشورها وارد می‌کند. حتی بیلان عملیاتی کشورهای پیشرفته و توریستی زیادی از جمله فرانسه، ایتالیا، اسپانیا و بعضی دیگر از کشورهای اروپایی که غول‌های صنعتی به‌شمار می‌روند، نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی دقیق و وسیعی برای جذب گردشگر دارند و درآمد قابل‌توجهی از این طریق کسب می‌کنند. بنابراین، بسیاری از کشورهای در حال توسعه یا کشورهای توسعه‌یافته، به صنعت توریسم یا گردشگری نگاهی ویژه دارند. اما گردشگری معدن، نوع خاصی از گردشگری است. از آنجایی که بسیاری از معادن، چه به صورت زیر زمینی یا روباز، پس از اینکه مورد بهره‌برداری قرار گرفتند و ذخایر آنها به اتمام رسید، به حال خودشان در طبیعت رها می‌شوند، می‌توانند ظرفیت مناسبی برای جذب گردشگر و کسب درآمد باشد. مثال‌های آن در گوشه و کنار دنیا فراوان است که معادن نمک لهستان از این جمله هستند.

ظرفیت گردشگری در ایران

در کشور ما ظرفیت این‌گونه فعالیت‌ها بسیار زیاد است، زیرا معدنکاری در ایران از سال‌های بسیار دور وجود داشته است و آنچه به‌عنوان معدنکاری شدادی می‌شناسیم، شاید به بیش از هزار سال پیش برمی‌گردد که به همان شکل رها شده‌اند و امروزه متروکه هستند و می‌توانند ظرفیت بسیار خوبی برای جذب گردشگر باشند.

اما چرا اینقدر جذب گردشگر به این سایت‌های باستانی و تاریخی اهمیت دارد. در پاسخ به این پرسش باید گفت حضور انسان‌ها برای بازدید از مکانی، نیازمند فراهم بودن استراحتگاه و دیگر امکانات رفاهی است و به این ترتیب، صنعت هتلداری توسعه پیدا می‌کند، ظرفیت‌های بومگردی، رستوران‌داری، خریدوفروش صنایع‌دستی و صدها اشتغال دیگر در کنار آن ایجاد می‌شود و افراد زیادی از این طریق فعال می‌شوند و مناطقی که معمولا دورافتاده و محروم هستند، به‌دلیل حضور گردشگر رونق پیدا می‌کنند و سطح اشتغال بالاتر می‌رود و درآمدها بیشتر می‌شود.

معرفی نمونه‌هایی موفق

همان‌طور که اشاره شد، ایران از نظر زمین‌گردشگری معدنی یا گردشگری معدنی، ظرفیت بسیار بالایی دارد. به‌عنوان‌نمونه، می‌توان به معدن نخلک اصفهان اشاره کرد که در عین اینکه جزو معادن فعال به‌شمار می‌رود و موردبهره‌برداری قرار دارد، اما ظرفیت گردشگری معدنی خود را نیز به فعلیت رسانده است و فضای معدنکاری آن به بیش از صدها سال یا نزدیک به هزار سال قبل برمی‌گردد. منطقه انارک هم یک ناحیه گردشگری دیگر است.

اما در همه‌جای ایران، برای مثال، اصفهان، تهران، قزوین، آذربایجان، خراسان، یزد یا بسیاری دیگر از مناطق را که نگاه کنیم، ظرفیت‌های گردشگری معدنی می‌بینیم و از سوی دیگر بسیاری از افراد دوست دارند که برای داشتن خاطره‌ای لذت‌بخش یا گذراندن اوقات فراغت از معدن، برای نمونه معدن طلای موته بازدید کنند که تصور آن هم خیلی جذاب است، اما برای استفاده از این ظرفیت برنامه‌ریزی مدونی داشت و به توسعه اجتماعی و فرهنگی برای آن معدن و منطقه اندیشید.

متولی گردشگری معدن

قاعدتا متولی این حوزه باید وزارت میراث فرهنگی و گردشگری باشد و باید زمینه بهره‌برداری از این ظرفیت‌ها را فراهم کند. یک معدن؛ چه فعال و چه متروکه، چه روباز یا زیرزمینی باید به‌خاطر مسائل ایمنی مورد بازسازی و بهسازی قرار گیرد و باید مسیر دسترسی درستی داشته باشد. از طرف دیگر، باید فرهنگ‌سازی و بسترسازی مناسبی برای پذیرایی از گردشگران فراهم شود و نیروی لازم پرورش یابد تا بازدیدکنندگان مدتی را که در محدوده معدنی سپری می‌کنند، با خاطره‌ای خوش و دلپذیر پشت‌سر بگذارند و تجربه‌ای پربار داشته باشند. برخی معادن در کشورهای دیگر دنیا امکاناتی فراهم کرده‌اند که گردشگران بتوانند تجربه استخراج کانی‌های معدنی را هم داشته باشند و این برای بسیاری افراد شگفت‌انگیز و جالب است. در واقع، باید گفت جذب توریست در دیگر کشورهای پیشرفته به رقابتی خلاقانه بدل شده است و حتی در برخی کشورها از جمله امریکا مناظر زمین‌شناسی مثل گرندکانیون را به یک مقصد گردشگری تبدیل کرده‌اند یا کشورهایی مانند ترکیه و... کم‌کم زمین گردشگری و گردشگری‌معدنی را در فازهای عملیاتی خود وارد می‌کنند.

بایدها و نبایدها

در اینکه کشور ما ظرفیت بسیار زیادی چه از نظر زمین گردشگری و چه از نظر گردشگری معدنی دارد، شکی نیست، اما برای اینکه در این زمینه بتوان اقدامات مناسبی انجام داد، باید به این حوزه نگاه حرفه‌ای داشته باشیم. بنابراین نیازمند آموزش لیدر و راهنمای تور هستیم. علاوه بر این، باید فرهنگ مردم بومی منطقه برای پذیرفتن گردشگران آماده شود. البته ایرانیان قومی میهمان‌دوست هستند، اما باز هم باید برای این مهم، برنامه‌ریزی مدونی وجود داشته باشد و کار براساس منطق عملیاتی به اجرا گذاشته شود. از سوی دیگر، معدن مساوی با امکان خطر است و باید این احتمال همواره مدنظر باشد و تحت‌کنترل قرار گیرد و احتمال خطر چه در معادن متروک و چه معادن فعال که در حال بهره‌برداری هستند، برطرف شود.

بنابراین در کشورهایی که در این زمینه پیشرفته هستند، رشته دانشگاهی با گرایش زمین گردشگری دارند و یکی از بردهای تخصصی آنها گردشگری معدن است، علاقه‌مندان آموزش می‌بینند تا از این ظرفیت به نحو احسن استفاده کنند. در این کشورها می‌بینیم که حتی یک اثر بسیار کوچک هنری، زمین‌شناسی یا معدنی می‌تواند تبدیل به یک جایگاه گردشگری مهم شود. برای مثال، تپه پریمور انگلستان که در آن، نخستین‌بار سن زمین را در فرآیند «سن‌یابی» تخمین زدند، به جایگاه گردشگری خاصی بدل شده است و بیشتر افرادی که در زمینه علوم زمین، زمین‌شناسی و فسیل‌شناسی علاقه‌مند هستند، بسیار مایل‌اند که به این منطقه بیایند. این نشان‌دهنده عملیاتی هوشمندانه برای تبدیل جایی کاملا عادی و بدون جذابیت خاص به سایتی گردشگری است. در آلمان معادن زغال‌سنگ متروک امروزه به جذابیت توریستی تبدیل شده‌اند یا لهستان، ایتالیا و... و از افتخارات آن کشورها است که چند صد سال قبل معدنکاری داشته‌اند.

کشاندن توریست‌ها به یک کشور و ایجاد خاطره جذاب برای آنها موجب می‌شود و ما از این طریق می‌توانیم آشنایی فرهنگی ایجاد کنیم و آنقدر جذابیت داریم که می‌توانیم شاهد حضور توریست‌های خارجی هم خواهیم بود و می‌توان از این ظرفیت‌ها برای ایجاد اشتغال و تولید ثروت استفاده کرد. برای مثال، در ایران یکی از معروف‌ترین و عظیم‌ترین معادن مس را در سرچشمه کرمان داریم که یک اپن‌پیت یا معدن روباز بسیار بزرگ و عمیق است. قاعدتا بسیاری علاقه دارند که از این معدن بازدید کنند، در حالی که زمین گردشگری‌های معدنی محدود به دانشجوها یا افراد متخصص شده است، اما وقتی عموم را در بر بگیرد، حتما بازتاب گسترده‌ای خواهد داشت. معدن سرچشمه، سونگون، ایرانکوه و... می‌تواند برای بسیاری جذاب باشد، همین‌طور زیبایی‌های انارک که نواری بسیار غنی است یا معادن بکر و قدیمی یزد که باعث افتخار کشور است و حتی معادنی متروکه که حتی نیاز به بازسازی و بهسازی چندانی هم ندارند.

مشکلات زیست‌محیطی

قاعدتا حضور توریست در هر جایی ممکن است تاحدودی مشکلات زیست‌محیطی هم ایجاد کند، اما آنقدر سود و منفعت برای منطقه خواهد داشت که می‌توان از آن برای احیای منطقه استفاده کرد. علاوه بر این، می‌تواند نوعی آموزش قانونمندی و کنترل حفاظت‌زیست محیطی هم داشته باشد. در واقع، باید در نظر داشته باشیم که در هر شکلی از فعالیت اقتصادی باید مراقب محیط‌زیست باشیم و از یک ویژگی‌های گردشگری این است که جذابیت‌های اکوتوریستی و گردشگری را نشان می‌دهد و می‌تواند محافظ محیط‌زیست هم باشد. وقتی توریست از معادن بازدید می‌کند، قاعدتا مردم محلی منطقه می‌توانند از آن بهره‌مند شوند و علاوه بر این، بسیاری از خرده‌فرهنگ‌ها و آداب و رسوم حفظ می‌شوند و توسعه پیدا می‌کنند و به منطقه رونق می‌بخشند. در بسیاری از کشورها سهمیه و بن‌هایی برای گردشگری به کارمندان می‌دهند تا از مناطق دیدنی کشور بازدید کنند و وقتی ما از معادن و مناطق معدنی روباز یا زیرزمینی دیدن کنیم، به ارزش آنها بیشتر پی می‌بریم و در حفظ آنها بیشتر اهتمام می‌ورزیم، سختی‌های کار را درک می‌کنیم و آن را از نزدیک می‌بینیم که تاثیر زیادی در رشد و رونق فرهنگی و آشنایی با صنعت سخت و طاقت‌فرسای معدنکاری دارد و از طرف دیگر، حضور مردم و بازدیدکنندگان موجب دلگرمی معدنکاران می‌شود که ارزش کارشان دیده می‌شود.

نمره گردشگری کشور

هر صنعتی در کشور مشکلات خاص خود را دارد. متاسفانه کشور ما به‌دلیل محدودیت‌های فرهنگی و قانونی خود نمره خوبی در زمینه گردشگری نمی‌گیرد،اما هر فردی، چه در داخل و چه در خارج کشور از مناطق گوناگون معادن بازدید کند، بسیار می‌آموزد و بهره می‌برد. ما کشوری هستیم که گوناگونی فرهنگی فراوانی داریم و از شمال تا جنوب ، از شرق تا غرب فرهنگ تنوع زیادی داریم و همه بخش‌ها با هم متفاوت است و مجموعه گسترده‌ای از انواع فرهنگ‌ها و جذابیت خود را دارد و این می‌تواند باعث شود که به بهانه بازدید از معادن بسیاری از این مناطق دیده شوند، اما اگر قرار است توریستی جابه‌جا شود، نیاز به جاده مناسب و ایستگاه بین‌راهی، مراکز تفریحی و استراحتگاهی دارد و از همه مهم‌تر، نیاز به امنیت دارد. در کشور خودمان کافی است از نقطه‌ای به نقطه دیگر حرکت کنیم؛ می‌بینیم هیچ‌چیز استانداردی از نظر مراکز تفریحی و استراحتگاهی وجود ندارد.

بنابراین، باید بدون نگرانی از اینکه چیزی را از دست می‌دهیم، بستر را برای حضور توریست آزاد بگذاریم و مهیا کنیم و معادن می‌تواند بهانه‌ای برای بازدید گردشگران از مناطق گوناگون شود و حتما روی خود معدن و معدنکاری هم تاثیرات مثبت دارد و معادن مجبور می‌شوند به موضوعات ایمنی و محیط‌زیستی، رفاهی و... بیشتر بها بدهند و کسب‌وکارشان رونق می‌گیرد. کشور ما باید به بخش خصوصی اجازه ورود به این حوزه را بدهد و زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و... مناسب باشد که گردشگران بدون ترس از اتفاقات خاص و غیرعادی در کشور حضور یابند و با خاطره‌ای لذت‌بخش کشور را ترک کنند. بنابراین، باید روی بسیاری از موضوعات و مسائل مربوط به صنعت گردشگری کار کنیم و امکانات را توسعه بدهیم و در کنار آن، از مزایای مادی و معنوی آن برخوردار شویم.

> جذب توریست در دیگر کشورهای پیشرفته به رقابتی خلاقانه بدل شده است و حتی در برخی کشورها از جمله امریکا مناظر زمین‌شناسی مثل گرندکانیون را به یک مقصد گردشگری تبدیل کرده‌اند

> اگر وزارت صمت متولی گردشگری معدن است که وظیفه اصلی آن به ظرفیت رساندن معادن است و اگر وزارت گردشگری و میراث‌فرهنگی است، باز هم آنقدر ظرفیت مغفول وجود دارد، که نوبت به معدن نمی‌رسد

امکانات کافی نیست

سالار باوند، کارشناس و فعال معدنی: پیش از این هم به مخالفت خود با گردشگری معدن اشاره کرده‌ام. به‌عقیده‌من، از ۲ منظر باید به این موضوع نگاه کرد. اول اینکه، مجموعه‌های فعال کشور باید از نظر اقتصادی شکوفا شوند و از این طریق، درآمد کسب کنند، نه اینکه با نمایش آنها به‌دنبال کسب درآمد باشیم. وقتی مجموعه‌ای ظرفیت اقتصادی دارد و می‌تواند درآمد ایجاد کند، چرا باید استفاده ثانوی از آن کرد. برای استفاده از معادن متروکه هم، باید هزینه فراوانی انجام شود تا زیرساخت‌های مناسبی فراهم و برای بازدید عموم آماده شود. این مجموعه‌ها که سال‌های سال است، بدون استفاده رها شده‌اند، باید استانداردسازی بشوند، تونل‌هایش احیا بشود و مسیر، جاده و... درست شود. دیگر اینکه در کشور مناطق گردشگری فراوانی داریم که بی‌توجه به حال خود رها شده‌اند و می‌توان و باید، از آنها کسب درآمد کرد.

پس به‌عقیده‌من، این همه سرمایه‌گذاری برای تبدیل معدن به سایت گردشگری در حالی که نمی‌دانیم موفق می‌شود یا خیر، منطقی نیست. اگر توانایی جذب گردشگر داریم، بهتر نیست آنها را به اصفهان، شیراز، یزد و... ببریم؟ اگر منظور کسب درآمد از گردشگری است، این منظور را برآورده می‌کند.

اصل و فرع معدنکاری

ما اصل وظیفه معدن و معدنکاری را به‌دست فراموشی سپرده‌ایم و به‌سمت حواشی متمایل شده‌ایم. وظیفه صمت، تولید، استخراج، فرآوری مواد معدنی و تامین خوراک کارخانجات ثانویه است نه جذب گردشگر. مقایسه معادن کشور با دیگر کشورها درست نیست. اینکه در بعضی از کشورهای دنیا وقتی معدنی خصوصی از شرایط اقتصادی خارج می‌شود یا ذخیره‌اش به پایان می‌رسد، موردبهره‌برداری گردشگری قرار می‌گیرد، به این دلیل است که آن مجموعه حفظ شود و مشاغل اطراف آن از بین نرود، اما اغلب معادن ایران فعال هستند و شاید بتوان گفت معدن متروکه‌ای با ظرفیت جذب گردشگر نداریم. تنها جایی که شاید روی آن کار کرده‌اند، خور و بیابانک است. اما باید پرسید چند درصد از گردشگران به این منطقه جذب شده یا چقدر از کارشناسان صمت به این محدوده رفته‌اند؟ می‌خواهم بگویم در شرایطی که امروز کشور تحریم‌های گوناگونی را تجربه می‌کند، تحت‌فشار ایجاد اشتغال است، مجموعه‌های فعال بسیاری هنوز به ظرفیت نرسیده‌اند و بسیاری از مجموعه‌های‌مان با ۲۰ تا ۴۰ درصد ظرفیت کار می‌کنند، بنابراین هیچ توجیهی ندارد که در این شرایط موضوع ورود گردشگر به معدن را مطرح کنیم و بیشتر به نظر من کاری نمایشی است.

حلوایی بدون قند

اگر وزارت صمت متولی گردشگری معدن است که باید به‌نظرمن، تمام توان خود را به کار ببرد که معادن را به ظرفیت برساند و اگر متولی آن، وزارت گردشگری و میراث‌فرهنگی است، باز هم آنقدر در گوشه‌گوشه کشور ظرفیت‌های مغفول‌مانده دارد که وقتی برای رسیدن به معدن ندارد.

اگر کشورهای دیگر این کار را کرده‌اند، به‌دلیل این است که بخش خصوصی سرمایه‌گذاری کرده است تا ظرفیت معادن متروکه دوباره مورد استفاده قرار گیرد. آیا امروزه بخش خصوصی این ظرفیت را دارد که چنین مسئولیتی را برعهده بگیرد؟ معادن ما جوان و فعال هستند و معادن قدیمی‌تر هم، اغلب موردبهره‌برداری قرار دارند، معادن متروکه هم فاقد زیرساخت است.

پس اول باید ببینیم که این کار چقدر معقول و شدنی است و در صورت انجام، چه منافعی عاید کشور می‌کند، بنابراین به‌نظرمن با حلوا حلوا گفتن، دهان شیرین نمی‌شود.

سخن پایانی

برای توسعه گردشگری معدنی در کشور ما، لازم است به انواع چالش‌ها و مسائل، نگاه جامعی پدید آید و راهکارهای مناسبی برای ایجاد امکانات حرفه‌ای و امنیت در این صنعت ارائه شود که این امر نیاز به همکاری بین دولت، صنعت، معدن و اشخاص علاقه‌مند دارد تا به تحقق اهداف اقتصادی و گردشگری در کشور بینجامد.

تعداد گردشگران خارجی ایران

۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
۷.۸۰۴.۱۱۳ میلیون نفر	۸.۸۳۲.۰۵۰ میلیون نفر	۵۵۸.۰۳۹ هزار نفر	۱.۷۵۸.۲۹۰ میلیون نفر	۴.۱۰۰.۰۰۰ میلیون نفر

۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶
۴.۸۰۱.۸۲۶ میلیون نفر	۵.۰۴۴.۴۱۲ میلیون نفر	۵.۱۸۱.۰۱۸ میلیون نفر	۴.۹۱۱.۹۲۰ میلیون نفر	۵.۱۱۳.۵۲۴ میلیون نفر

کمترین تعداد هتل

- خراسان رضوی: ۱۶۸ هتل
- مازندران: ۹۷ هتل
- تهران: ۹۶ هتل
- زنجان: ۷ هتل
- خراسان شمالی: ۶ هتل
- ۴ هتل کهگیلویه وبویراحمد

ورود صنعت هتلداری به ایران

۱۳۰۶ سال

توسط ← یک مهاجر روسی

قدیمی‌ترین هتل ایران

هتل مشهد

شروع فعالیت: ۱۳۱۶ سال

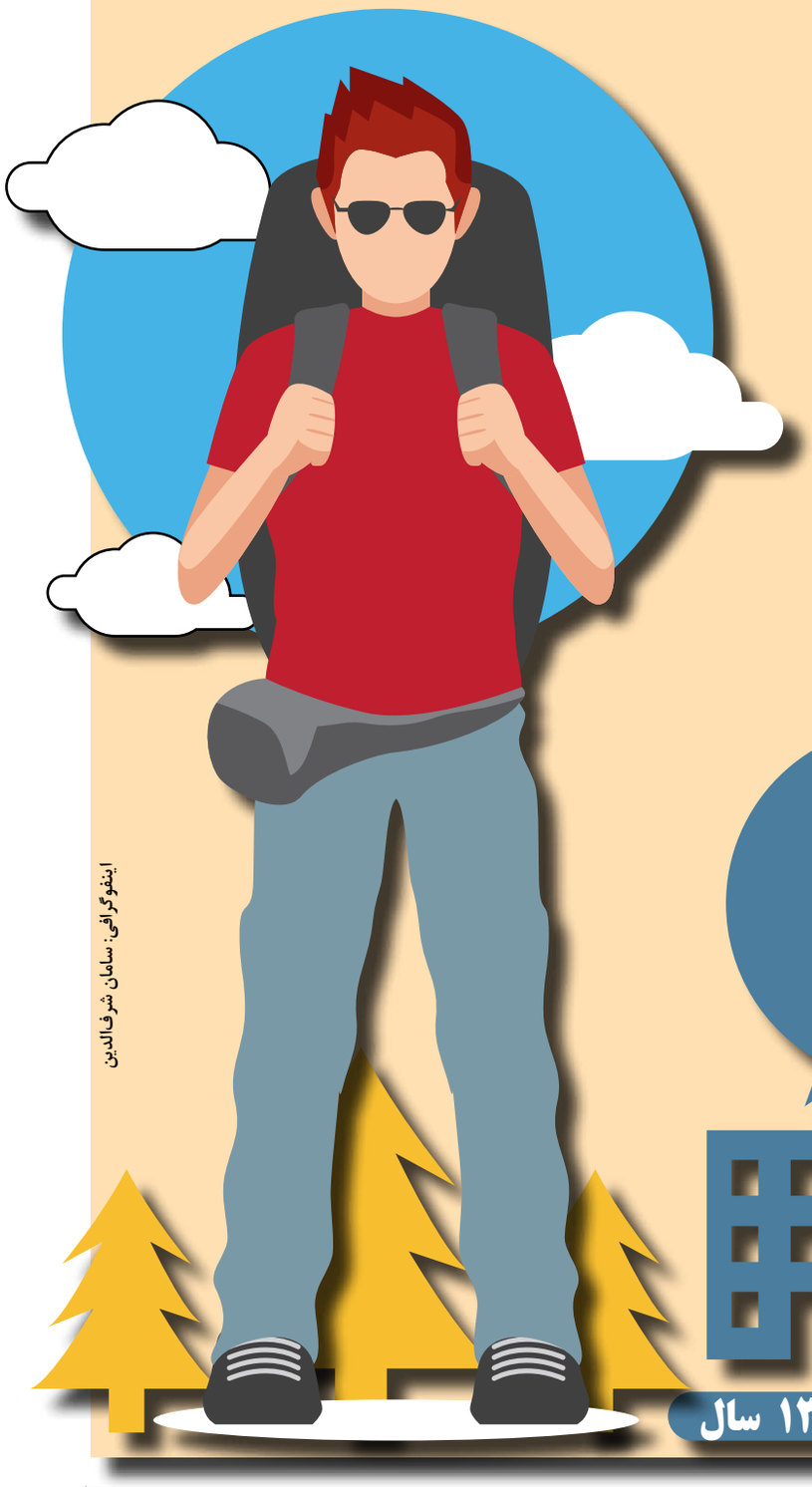

اینفوگرافی: سامان شرف‌الدین

مزرعه بینش

انتخاب شرکت تعاونی کشت و صنعت مزرعه بینش به عنوان تعاونی برتر ملی

شرکت تعاونی کشت و صنعت مزرعه بینش با مدیریت دانش درخشانی به عنوان تعاونی برتر ملی انتخاب شد. مجموعه تعاونی کشت و صنعت مزرعه بینش در مراسم تقدیر از تعاونی‌های برتر کشور به‌عنوان تعاونی برتر انتخاب و از جانب رئیس‌جمهور محترم حجت‌السلام سیدابراهیم رئیسی از این مجموعه تقدیر شد، این همایش با هدف معرفی بهتر الگوهای موفق تعاونی و با حضور تعاونگران سراسر کشور، اتاق‌های تعاون استانی، اتحادیه‌های تعاونی، اداره‌های کل استانی و اتاق تعاون ایران برگزار شد.

در این خصوص دانش درخشانی به صمت گفت: عضو کوچکی از خانواده سختکوش و زحمتکش کشاورزی، از شهرستان رباط‌کریم روستای (زیبای) نوده، شرکت تعاونی کشت و صنعت مزرعه بینش در سال ۱۳۹۶ کارش را با ۶۰ هکتار زمین زراعی شروع کرد، در این ۷ سال با زحمات شبانه‌روزی همکاران در تعاونی و جلب اعتماد کشاورزان رباط‌کریم که به دلیل کم‌آبی و خشکسالی، دیگر امیدی به کشاورزی نداشتند توانستیم با تجمیع اراضی، بحمدالله در سال‌جاری بالغ بر ۲۵۰ تا ۳۰۰ هکتار زمین زراعی در اختیار داشته باشیم.

در ابتدا تاسیس تعاونی در سال ۱۳۹۶ حدود ۱۰۰ تن گندم تولید و تحویل دولت دادیم در حالی که به لطف خدا امسال نزدیک به ۵۰۰ تن گندم برداشت و تحویل دولت شده است که در شهرستان رباط کریم بیشترین گندم توسط تعاونی کشت و صنعت مزرعه بینش تولید شده است.

دولت سیزدهم در اولین سال حضور خود برای تامین امنیت غذایی کشور قدم‌های مهمی برداشته است که متضمن امنیت ملی کشور خواهد بود. طلایی‌ترین اقدام در این مسیر اجرای طرح خودکفایی در تولید گندم است که همسو با اجرای طرح‌های کشاورزی و اتخاذ سیاست‌های صحیح، افق رسیدن به امنیت غذایی در کشور را در دسترس قرار داده است.

شرکت تعاونی کشت و صنعت مزرعه بینش

تعاونی‌ها نهادهای پیوند دهنده میان‌بخشی و مردم‌پایه‌ای هستند که در جهت پیشرفت و توسعه‌ی ایران اسلامی و تحقق اهداف متعالی نظام اسلامی نقشی بی‌بدیل دارند. در این میان، ظرفیت شرکت‌های تعاونی، اتحادیه‌های تعاونی و اتاق‌های تعاون برتر در توسعه‌ی سهم مردم در توسعه‌ی اقتصادی و اجتماعی بر پایه آرمان‌های انقلاب اسلامی و گسترش جنر عدالت اجتماعی، نمایان‌تر است.

بدین وسیله انتخاب آن تعاونی به عنوان تعاونی برتر ملی در هجدهمین جشنواره تعاونی‌های برتر را که در راستای ترویج و توسعه فرهنگ کار گروهی و تحقق اهداف بخش تعاونی برگزار می‌گردد، تبریک و همت و پشتکار جمعی شما را ارج می‌نهیم.

امید است در سایه الطاف الهی همواره در جهت اعتلای هرچه بیشتر اقتصاد بخش تعاونی کشور، موفق و موید باشید.

سید صولت مرتضوی
وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی

برزیل که چهارمین کشور صادرکننده محصولات کشاورزی دنیاست، ۳۹ میلیارد مترمکعب آب مصرف می‌کند و در قبالش ۵۵ میلیارد دلار کسب درآمد دارد. از این آمار می‌توان نتیجه گرفت که علت نابودی منابع آبی و خشکسالی در کشورمان شیوه غلط کشاورزی است.

ما شرایط کشورمان طوری نیست که رتبه اول را در صادرات هندوانه داشته باشیم ترکیب با آن حجم آب، کشت هندوانه را ممنوع کرده عملا با این روش یارانه‌های مخفی را به مصرف‌کننده خارجی می‌دهیم.

سوم) تامین به موقع نهاده‌ها - احیای کشاورزی حفاظتی - نظارت مهندسین ناظر

ما ۲۰۰۰ هکتار زمین آبی داریم، ۴۰۰۰ هکتار زمین دیم؛ چنانچه درست مدیریت بشه محصول همین ۲۰۰۰ هکتار آبی برای کشور کافی است الباقی را هم می‌توانیم صادر کنیم. به‌عنوان نمونه فقط در سال زراعی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ قیمت گندم از ۵هزار تومان به ۱۱هزار و ۵۰۰ تومان افزایش پیدا کرد که باعث افزایش تولید گندم یا بهتر بگویم افزایش تحویل گندم نزدیک به ۵۸ درصد بود، متاسفانه هیچگاه شاهد کشاورزی پیشرفته‌ای در کشور نبوده‌ایم. در حقیقت بخش کشاورزی ایران در سالیان أخیر با مسائل و مشکلات زیادی روبه‌رو بوده و بسیاری از کشاورزان و باغداران در سال‌های اخیر کشاورزی را رها کرده‌اند و با فروش زمین‌های خود شهرنشین شده‌اند.

یکی از چالش‌های ما در بخش کشاورزی میانگین سنی بالای کشاورزان است که در حال حاضر ۵۴ سال است و در ۱۰ سال آینده، بخش زیادی از افراد فعال در حوزه کشاورزی را نخواهیم داشت. در حال حاضر هم فارغ‌التحصیلان بخش کشاورزی هم تمایلی به فعالیت در این حوزه ندارند.

KSC

فولاد خوزستان، بنگاهی با نگاه متفاوت در حوزه تولید

اثرات ملموس سرمایه‌گذاری فولاد خوزستان در حوزه دانش‌بنیان‌ها

فولاد خوزستان در چند سال اخیر با سرمایه‌گذاری در حوزه دانش‌بنیان‌ها به موفقیت‌هایی دست یافته است که توانسته در قیمت تمام‌شده اثرگذار باشد. اما حرکت در این مسیر می تواند نقش‌آفرینی این مجموعه را متفاوت کند.

شرکت فولاد خوزستان یکی از مهم‌ترین تولیدکنندگان فولاد در ایران محسوب می‌شود که در تلاش است این نقش‌آفرینی را افزایش دهد. یکی از موضوعات مهم برای پررنگ‌تر شدن نقش فولاد خوزستان در صنعت فولاد کشور، کاهش قیمت تمام‌شده است که بومی‌سازی قطعات مورد نیاز یکی از راهکارهایی است که این مجموعه آن را در دستور کار قرار داده است.

فولاد خوزستان در سال‌های اخیر با افزایش همکاری‌های خود با شرکت‌های دانش‌بنیان تلاش کرده است تا وابستگی خود به واردات در بخش قطعات را کاهش دهد. این در حالی است که تا قبل از این ۲۵درصد از قیمت تمام‌شده به واردات اختصاص داشت که امروز این عدد به کمتر از ۱۰ درصد رسیده است.

در واقع فولاد خوزستان با تمرکز بر این موضوع همکاری با ۳۵۰ شرکت دانش‌بنیان را در دستور کار قرار داد که در نتیجه این همکاری ۶ هزار سفارش به این شرکت‌ها واگذار شد. اتفاقی که علاوه بر تامین نیاز فولاد خوزستان، منجر به اشتغالزایی در شرکت‌های دانش‌بنیان نیز شد.

این موضوع منجر به بومی‌سازی ۱۵۶۰ قطعه شد که نقش مهمی در صرفه‌جویی ارزی برای این شرکت دارد. این صرفه‌جویی ارزی می‌تواند راهی توسعه در بخش‌های دیگر شده و طرح‌های توسعه‌ای را محقق کند.

فولاد خوزستان با دستیابی به این هدف امروز توانسته میزان وابستگی خود به واردات را به کمتر از ۸ درصد برساند اما در تلاش است تا این عدد به زیر ۵ درصد رسیده و بیش از ۹۵ درصد نیاز خود را از طریق بومی‌سازی تامین کند.

اما هدف‌های فولاد خوزستان تنها به بومی‌سازی قطعات با همکاری‌های یاد شده ختم نمی‌شود، بلکه در این مدت یک مرکز فناوری و شتاب‌دهنده با همکاری فولاد خوزستان در حال احداث است که می‌تواند در توسعه پایدار و اشتغال‌زایی تاثیر بسزایی داشته باشد. فراموش نکنیم کاهش وابستگی به واردات علاوه بر جلوگیری از ارز بری، منجر به افزایش سرعت اجرای طرح‌های توسعه‌ای و افزایش تولید می‌شود. در واقع این موضوع یکی از گام‌های مهم برای دستیابی به توسعه پایدار است که فولاد خوزستان رفته‌رفته به آن نزدیکتر می‌شود.

مساله دیگر این است که با احداث مرکز شتاب‌دهنده و سرمایه‌گذاری فولاد خوزستان در این زمینه، این مجموعه می‌تواند در آینده نزدیک به مرکز تولید قطعات بومی‌سازی شده تبدیل شده و همکاری خود با دیگر مجموعه‌های فولادی را توسعه دهد.

در واقع با این نگاه نه‌تنها نیاز این مجموعه تامین می‌شود و نقش تولیدی خود را توسعه می‌دهد، بلکه می‌تواند به مرکزی دانش بنیان تبدیل شود. این موضوع به توسعه بعد علمی فولاد خوزستان کمک می‌کند و می‌تواند وزن این مجموعه در صنعت فولاد را افزایش دهد.

تغییر نگاه مجموعه‌های فولادی و حرکت به سمت بومی‌سازی و کاهش ارز بری توانسته بنگاه‌های فعال در این حوزه را نسبت به یک دهه گذشته پرقدرت‌تر کرده تا امروز حرف بیشتری در بازارهای جهانی داشته باشند. کاهش قیمت تمام‌شده در مجموعه‌ای همچون فولاد خوزستان می‌تواند قدرت رقابتی آن را هم افزایش داده و درآمدهای ارزی را افزایش دهد.

توکا تدارک

آگهی مزایده عمومی

شرکت بازرگانی توکا تدارک (سهامی خاص) در نظر دارد ضایعات استیل، استیل سوپاپ، برنج، کیت رادیویی و مس خود را از طریق مزایده عمومی به فروش رساند. لذا از کلیه متقاضیان درخواست می شود تا تاریخ ۱۴۰۲/۰۷/۰۸ جهت دریافت و تکمیل اسناد مزایده به آدرس اصفهان، بوستان سعدی، نبش کوچه خداوردی، ساختمان ۲۲ مراجعه نمایند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر به وب سایت www.tuka-tadarok.ir مراجعه نمایید.

شرکت بازرگانی توکاتدارک (سهامی خاص)

گپ و گفت

رونق اقتصاد صنوف به کمک گردشگری

کیمیا ملکی: انگار هر قدر هم که دخل‌وخرج جور در نیاید، باز هم نمی‌شود سفر را به‌طور کامل از زندگی حذف کرد. هرچند ممکن است مشکلات اقتصادی، فضای اشغالی سفر را در سبد هزینه‌ای بیشتر شهروندان کم کرده باشد، اما همچنان برخی از افراد هزینه‌های سنگینی برای چند روز سفر خارجی می‌کنند؛ تا به این واسطه تفریحی لاکچری را رقم بزنند و صفحات مجازی خود را از لحظه به لحظه این سفر پر کنند. گردشگری صنعتی است که نقش مهمی در توسعه اقتصاد دارد، اما در کشور ما هیچ‌گاه آن‌طور که باید برای پیشرفت و استفاده از ظرفیت‌های آن تلاشی صورت نگرفته است. در واقع مسئولان مربوطه علاقه دارند به اهداف تعیین‌شده در گردشگری برسند، اما راه رسیدن به این اهداف یا هر بار اشتباه است یا اصلا گامی در این مسیر برداشته نمی‌شود. به‌عبارتی ایران باوجود دارا بودن تنوع آب‌وهوایی و طبیعت بکر سال‌هاست که نمی‌تواند از صنعت گردشگری خود استفاده مطلوب ببرد. براساس گزارش‌های سازمان جهانی گردشگری، ایران در سال ۲۰۲۲ میزبان ۴.۱ میلیون گردشگر خارجی بوده است. وضع صنعت گردشگری وخیم است و برای بهبود جایگاه این صنعت باید نگاه اقتصادی به آن داشت، چراکه صنعت گردشگری با جاذبه‌های بسیاری که در کشور وجود دارد، می‌تواند چتر نجاتی برای اقتصاد ایران باشد. صمت به‌منظور بررسی بیشتر وضعیت این حوزه به گپ‌وگفت با محمدعلی فرخ‌مهر، رئیس جامعه حرفه‌ای هتل، هتل‌آپارتمان، اقامتگاه سنتی و پانسیون استان تهران پرداخت.

◉ وضعیت اسکان مسافران خارجی در سال ۱۴۰۲ چگونه بود؟

با بهبود اوضاع کشور و آرامشی که در آن برقرار است، شرایط کمی بهتر از سال گذشته شده است. همچنین به‌دلیل اینکه در حال حاضر سختگیری‌ها در برخی از قوانین برای گردشگران اندکی کمتر شده، شاهد افزایش حضور گردشگران خارجی مانند روس‌ها و چینی‌ها به کشور هستیم. وی با ابراز امیدواری نسبت به افزایش استقبال مسافران از اقامت در هتل‌ها افزود: امسال میزان تقاضا برای اقامت در هتل‌ها روند مثبتی داشته است؛ البته نرخ اجاره اتاق و اقامت نیز نسبت به سال گذشته افزایش چندانی نداشته است.

◉ معمولا گردشگران خارجی از کدام جاذبه‌های گردشگری ایران بیشتر استقبال می‌کنند؟

برخی از گردشگران تنها با هدف پیمایش قله‌های ایران مانند دماوند به کشور می‌آیند و برخی نیز علاقه به کویرگردی دارند؛ در نتیجه باتوجه به تفاوت سلیقه‌ها نمی‌توان مقصد خاصی را برای آنها در نظر گرفت.

◉ هتل‌ها نرخ مصوبی دارند؟ نرخ‌های جدید اقامت در هتل‌ها اعلام شده است؟

سقف هزینه اقامت در هتل‌ها براساس مصوبه اتحادیه هتلداران و با تاکید بر سیاست عرضه‌وتقاضای بازار، تعیین و به هتل‌ها ابلاغ می‌شود. به‌علاوه اینکه نرخ‌ها براساس جغرافیای منطقه و ستاره‌های مراکز اقامتی متغیر هستند. البته اعمال سیاست‌هایی مانند ارائه تخفیف در ایام کم‌سفر یا افزایش نرخ در ایام پیک سفر را نیز نباید دور از ذهن داشت. برای نمونه هر سال با نزدیک شدن به ایام اربعین برخی از افراد عازم کربلا می‌شوند و برخی از شهروندان نیز تعطیلات را در استان‌های توریستی کشور می‌گذرانند؛ در نتیجه تهران خلوت‌تر می‌شود و به همین دلیل هتل‌های تهران با ۶۰ درصد تخفیف ارائه خدمت می‌کنند.

◉ پیش‌بینی شما از آینده صنعت گردشگری چیست؟

اگر محدودیت‌ها و برخی از سختگیری‌های فعلی برای گردشگران کاهش یابد، بی‌شک آینده خوبی در صنعت گردشگری خواهیم داشت و بسیاری از افراد که سالانه هزینه‌های بسیاری را صرف تورهای گردشگری خارجی می‌کنند به گردشگری داخلی می‌پردازند و ارز کمتری از کشور خارج می‌شود. اگر صنعت گردشگری کشور رونق پیدا کند مستقیم و غیرمستقیم موجب رونق ۱۳۲ صنف مختلف می‌شود.

روی خط اصناف

ضرورت رسیدگی به اقتصاد نانوایی‌ها

محمد سلیمانی، رئیس اتحادیه نانوایان سنگک تهران درباره تغییر سهمیه آرد یارانه‌ای نانوایی‌های سنگک گفت: در تهران حدود ۹۵ درصد نانوایی‌ها با آرد نوع دو پخت می‌کنند که چند درصد باقیمانده هم طبق روال قبل، اگر متقاضی تغییر به نوع دو هستند این کار برای‌شان انجام می‌شود. وی درباره تاثیر این تغییرات بر نرخ نان سنگک بیان کرد: در واقعیت هیچ اتفاق خاصی نیفتاده و نرخ نان فعلا تغییر نخواهد کرد، چراکه بیشتر نانوایی‌ها با آرد یارانه‌ای نوع دو پخت می‌کنند. سلیمانی در ادامه توضیح داد: از سال ۹۲ گندم دونرخی شد و نرخ یک آن ۶۶۵ تومان و نوع دو ۹۰۰ تومان در هر کیلوگرم بود. در چند سال اخیر که نرخ گندم آزاد افزایش فاحشی با نرخ دولتی پیدا کرد، گندم نوع دو هم مشمول یارانه شد و از همان سال ۹۲ بیشتر نانوایان بنا به درخواست خودشان از نوع یک به نوع دو تبدیل شدند؛ بنابراین اتفاق خاصی نیفتاده است. همان‌طور که عنوان شد با تغییر سهمیه آرد یارانه‌ای نانوایی‌های تهران از نوع یک به نوع دو، نرخ سنگک ساده ۳ هزار است. اما این سوال مطرح است که چرا سنگک ۳ هزار تومانی نداریم؟ رئیس اتحادیه نانوایان سنگک تهران در این باره گفت: آورده پخت و فروش ۱۰۰۰ عدد نان ۳ هزار تومانی با آرد نوع دو در یک روز ۳ میلیون تومان می‌شود، در حالی که دستمزد کارگرانی که در نانوایی کار می‌کنند، حدود ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان است؛ به همین دلیل هزینه‌های نانوایی اصلا پوشش داده نمی‌شود و نانوایان مجبورند نان را به نرخ بالاتری دست مردم بدهند. سلیمانی ادامه داد: در حال حاضر نرخ هر عدد نان سنگک اگر نان معقولی باشد یعنی وزن و کیفیت مناسبی داشته باشد، نباید کمتر از ۵ هزار تومان باشد. یعنی اگر قرار باشد شما نان ۳ هزار تومانی بخرید، نانوا مجبور است کم‌فروشی کند تا بتواند هزینه‌های خود را آن‌هم نه به‌طور کامل تامین کند. رئیس اتحادیه نانوایان سنگک تهران درباره اصلاح نرخ نان در تهران گفت: ما درخواست‌ها را به‌طور شفاهی و کتبی به استانداری، وزارت کشور و ریاست‌جمهوری و سازمان حمایت داده‌ایم اما هنوز ترتیب اثری داده نشده است.

عکس: آیدا فریدی

صنعت گردشگری کلید توسعه اقتصادی است

فرصت همیشه سوخته!

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

ایران کشوری است دیدنی با قدمت بالا؛ کشوری که مدت‌هاست چالش‌های فراوان ذات مهمان‌نوازش را به حاشیه برده و دیگر آن موقعیت قبلی را ندارد. این در حالی است که یکی از ظرفیت‌های کشور که همواره در برنامه‌های توسعه موردتاکید ویژه قرار داشته، گردشگری و صنایع‌دستی است. بی‌شک رونق صنعت گردشگری، اقتصاد گردشگری را فعال می‌کند و در کنار گردش مالی قابل‌توجه و ظرفیت‌های فراوان برای ایجاد اشتغال، بار فرهنگی عظیمی نیز دارد. طبق آمارهای بانک جهانی ترکیه در سال ۲۰۱۹ و قبل از شیوع کرونا توانست در بخش گردشگری به رکورد درآمدی ۴۱ میلیارد دلار برسد؛ در حالی که کشور ما در این سال حدود ۵ میلیارد دلار درآمد از این محل کسب کرد. حال این سوال پیش می‌آید که ایران باوجود اینکه از نظر جاذبه‌های باستانی و تاریخی رتبه دهم و از نظر ظرفیت‌های طبیعی در رتبه پنجم دنیا قرار دارد، چرا نتوانست از ظرفیت گردشگری استفاده و انگیزه‌ای برای گردشگران خارجی به‌منظور سفر به کشور ما ایجاد کند؟ به‌عقیده کارشناسان گردشگری، در این حوزه چند واژه مثل امنیت و حس امنیت اهمیت زیادی دارد که متاسفانه ایران نتوانسته حس امنیت را برای گردشگر خارجی ایجاد کند.

ایران به ترکیه باخت!

براساس آخرین آمارها سهم گردشگری از تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۲۰۱۹ (قبل از همه‌گیری کرونا) برابر با ۶.۶ درصد بوده است. این رقم برای ترکیه حدود ۱۱ درصد گزارش شده است. طبق داده‌های بانک جهانی مجموع سهم اقتصاد سفر و گردشگری در تولید ناخالص داخلی ایران از سال تا ۲۰۲۸ به ۳۱۳ هزار میلیارد تومان خواهد رسید. همچنین سازمان گردشگری جهانی آماری از کشورهای خاورمیانه و شمال افریقا را منتشر کرد که نشان می‌دهد پس از گذر از دوره کووید و برگزاری جام جهانی در کشور قطر، وضعیت گردشگری در خاورمیانه به‌طور موثری بهبود یافته است. به گزارش تجارت‌نیوز، نکته قابل‌توجه این است که انتظار می‌رفت قطر از آنجایی که میزبان جام جهانی ۲۰۲۲ بود، در صنعت گردشگری در خاورمیانه پیشرو باشد، اما ترکیه و عربستان سعودی دو کشوری بودند که سهم بیشتری از گردشگری در سالی که گذشت داشتند. ترکیه سال گذشته در مجموع ۳۰ میلیون گردشگر داشت و در رتبه پنجم جهان از نظر مقاصد گردشگری قرار گرفت.

همچنین درست در اوج متزلزل شدن اوضاع اقتصادی در ترکیه، ورود گردشگران خارجی به این کشور رشد چشمگیری داشته و ماهانه ارز قابل‌توجهی از محل گردشگری به ترکیه وارد می‌شود که این امر در جلوگیری از صعود بیشتر تورم و جبران حداقل کسری بودجه تاثیرگذار است. محبوب‌ترین مقاصد در ترکیه عمدتا شهرهای بزرگ استانبول و آنتالیا هستند که از نظر تاریخی غنی و همچنین جزئی از مناطق ساحلی دریای اژه و دریای مدیترانه محسوب می‌شوند. سازمان جهانی گردشگری سازمان ملل در بیانیه‌ای اعلام کرد عربستان سعودی در ۳ فصل اول سال ۲۰۲۲ بیش از ۱۸ میلیون بازدیدکننده جذب کرده و قطر با ۱۴.۸ میلیون گردشگر و امارات با ۱۱ میلیون گردشگر در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

این در حالی است که براساس گزارش سازمان جهانی گردشگری سازمان ملل متحد، در سال ۲۰۲۲ در مجموع حدود ۴ میلیون گردشگر از ایران بازدید کردند که نشان‌دهنده افزایش ۳۱۵ درصدی نسبت به سال قبل است.

اینکه ایران خانم باوجود این همه زیبایی موردتوجه گردشگران خارجی قرار نمی‌گیرد و کشورهایی مانند عربستان و ترکیه در جذب گردشگر گوی سبقت را از آن ربودند بسیار تعجب‌آور است! این در حالی است که توسعه صنعت گردشگری بی‌شک می‌توانست راه نجاتی برای وضعیت وخیم اقتصاد کشور باشد.

روز جهانی جهانگردی و گردشگری فرصتی شد که مروری بر وضعیت صنعت گردشگری کنیم.

هیچ تبلیغاتی برای گردشگری نیست

ابراهیم پورفرج، رئیس جامعه تورگردانان ایران با اشاره به راهکارهایی برای بهبود وضعیت گردشگری کشور به صمت گفت: واقعیت این است که تعداد سفر گردشگران خارجی به ایران خیلی کم شده و ابتدایی‌ترین اقدام برای بهبود وضعیت گردشگری کشور، برقراری ارتباط خوب با کشورهای دیگر است. همچنین باید راهکاری بیندیشیم که گردشگرانی که در حال سفر در دنیا هستند و به ایران نمی‌آیند، به ایران بیایند تا شرایط را از نزدیک ببینند؛ بلکه تصور آنها از ایران تغییر کند.

وی در تشریح دلایل کاهش تعداد گردشگر اظهار کرد: گردشگر خارجی قبل از رفتن به هر کشوری درباره آن تحقیق می‌کند که یکی از مهم‌ترین مسائل موردواکاوی «امنیت» است. برای اصلاح و تغییر نگاه ایران‌هراسی باید کارهای بسیاری صورت گیرد.

▣ توریست نیست

پورفرج ضمن تاکید بر کاهش چشمگیر تعداد گردشگر از سال ۹۸ به بعد بیان کرد: تقریبا از سال ۹۸ با کاهش چشمگیر تعداد گردشگران خارجی روبه‌رو شدیم. در واقع توراپراتورها از سال ۹۸ در بحران به‌سر می‌برند و بسیاری از آنها دیگر توان ادامه دادن پس از چند سال رکود گردشگری را ندارند. پیش از این دوره، در شهرهای بزرگ و پرطرفداری چون اصفهان، شیراز و... در بسیاری از مواقع ظرفیت هتل‌ها تکمیل و مسافر امکان اسکان نداشت، این در حالی است که اکنون بر تعداد هتل‌ها افزوده شده، اما مسافر نیست.

▣ آمارها را مبنا قرار ندهید

رئیس جامعه تورگردانان ایران درباره آمار اعلام‌شده مبنی بر اینکه ایران در سال ۲۰۲۲ میزبان ۴.۱ میلیون گردشگر خارجی بوده گفت: این آمارها اصلا صحت ندارد و جای سوال است که براساس چه معیار سنجشی اعلام می‌شود؟ براساس داده‌های ما اگر گردشگران مذهبی را در نظر بگیریم، مجموع تعداد گردشگران خارجی ایران به ۳ میلیون نفر می‌رسد و آماری بیش از این صحت ندارد.

متاسفانه مدت‌هاست که جامعه ما به سمت آمارسازی رفته که می‌توان همین موضوع را یکی از دلایل مهم شکست در بسیاری از برنامه‌ها دانست.

وی در ادامه با اشاره به تعداد زیاد گردشگران عراقی در کشور اظهار کرد: نباید اصل را بر این بگذاریم که ۱۰۰ هزار نفر از عراق به ایران بیایند و این آمار برای ما کفایت کند و از باقی بازارهای گردشگری بگذریم، زیرا این سفرها بیشتر با هدف زیارت انجام می‌شود و شاید بخشی از آن جنبه توریستی داشته باشد و ممکن است مسافران چند روزی هم به شمال بروند.

▣ دولت کنارمان باشد

پورفرج در بیان درخواست خود از دولت تاکید کرد: سوال ما این است که دولتمردان برای پیشرفت صنعت گردشگری کشور تاکنون چه اقداماتی انجام داده‌اند؟ دولت باید در کنار توراپراتورها باشد و لازم است در این زمینه همراهی و همکاری بیشتری داشته باشد تا دوباره ایران به فهرست مقاصد سفر گردشگران دیگر کشورها بازگردد. برخی از توراپراتورهای خارجی، ایران را از فهرست مقاصد سفر خود خارج کرده‌اند که باید برای تغییر این شرایط با جدیت تلاش کرد. این یک واقعیت غیرقابل‌انکار است که برای رونق صنعت گردشگری در ایران در گام نخست باید به اعتمادسازی در زمینه امنیت در ایران پرداخت.

وی در ادامه افزود: مدت‌هاست که گردشگران خارجی تنها از کشورهای عراق، تعداد کمی چین و روسیه به کشور ما می‌آیند که البته برخی از گردشگران چین و روس هم در قالب سفر کاری به ایران می‌آیند. علاوه بر این متاسفانه بسیاری از گردشگران چینی برای سفر به ایران از تورهای ایرانی استفاده نمی‌کنند و تنها برای خرید فرش از توراپراتورهای ایران بهره می‌برند.

▣ بزرگ‌ترین خطا

رئیس جامعه تورگردانان ایران با انتقاد از عملکرد مسئولان در صنعت گردشگری گفت: نکته‌ای که باید به آن توجه داشت تبلیغات است. متاسفانه هیچ‌گونه تبلیغاتی در راستای جذب توریست صورت نمی‌گیرد که یکی از بزرگ‌ترین خطاهای موجود است.

> دولتمردان برای پیشرفت صنعت گردشگری کشور تاکنون چه اقداماتی انجام داده‌اند؟

گردشگری، کلید توسعه اقتصادی

علی‌اکبر عبدالملکی، رئیس سابق کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی ایران درباره چالش‌های موجود در صنعت گردشگری به صمت گفت: متاسفانه ما در بسیاری از بخش‌ها مشکل داریم و نتوانستیم موفق عمل کنیم؛ در نتیجه تعجبی ندارد که در صنعت گردشگری نیز موفق عمل نکنیم. به هر حال جذب گردشگر خارجی مستلزم فراهم آوردن زیرساخت‌های بسیاری است؛ این در حالی است که کشور ما در حوزه حمل‌ونقل، محل اسکان و حتی در نوع برخورد با توریست ضعف‌هایی دارد. البته نباید فراموش کرد که در گردشگری داخلی نیز مشکلات بسیاری داریم که یکی از دلایل اصلی آن نبود متولی واحد برای صنعت گردشگری است و پیرو این وضعیت هنگام بروز خطا هر یک تقصیر را به گردن نهاد دیگری و بیشتر وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی می‌اندازند.

وی با اشاره به نقش صنعت گردشگری در اقتصاد بیان کرد: گردشگری یک کلید برای رسیدن به توسعه اقتصادی است و می‌توان با استفاده از این ظرفیت در یک روستای دورافتاده منبع درآمدی قابل‌توجه ایجاد کرد، اما این موضوع به نوع مدیریت بازمی‌گردد. چرا در فوتبال از مربی خارجی استفاده می‌شود اما برای مثال در هتل‌داری از افراد خارجی استفاده نمی‌شود؟ متاسفانه در بسیاری از موارد نسبت به آموزش و یادگیری مقاومت‌هایی صورت می‌گیرد و از تجربیات کشورهای موفق در حوزه گردشگری استفاده نمی‌شود. در کل کشور ما در جذب مدیران خارجی بسیار ضعیف عمل می‌کند.

▣ از گرانی دلار استفاده کنید

عبدالملکی با اشاره به افزایش نرخ دلار در کشور بیان کرد: افزایش نرخ دلار برای ما ناخوشایند است، اما دولت می‌توانست بهره‌برداری خوبی از این شرایط در حوزه گردشگری کند.

در واقع ایران با افزایش نرخ دلار به بهشتی برای گردشگران خارجی تبدیل می‌شود، زیرا آنها می‌توانند با هزینه‌ای کم کل کشور را بگردند.

▣ با کشورها ارتباط داشته باشید

رئیس سابق کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی ایران با اشاره به کیفیت روابط ایران با سایر کشورها و تاثیرات آن بر صنعت گردشگری گفت: متاسفانه ارتباط نداشتن با بیشتر کشورها موجب تضعیف صنعت گردشگری شده است. بهتر است دولت از روابط دوستانه خود برای بهبود اوضاع گردشگری استفاده کند.

کشورهای دوست و همسایه می‌توانند فرصت خوبی برای تقویت صنعت گردشگری باشند. ما سرشار از منابع خدادادی از کشاورزی تا نفت هستیم که برای بسیاری از گردشگران خارجی جذاب است.

> جذب گردشگر خارجی مستلزم فراهم آوردن زیرساخت‌های بسیاری است

سخن پایانی

ترکیه مدت‌هاست که سالانه گردشگران بسیاری را از سراسر دنیا به خود جذب می‌کند و این موضوع یکی از راه‌های نجات اقتصاد بیمار این کشور است. وضعیت اقتصاد ایران نیز تا حدودی شبیه اقتصاد ترکیه است و با حاکمیت بحران‌های اقتصادی و تورم بالا و کاهش چشمگیر ارزش ریال نسبت به دلار ایران به یکی از ارزان‌ترین کشورهای جهان تبدیل شده، اما میزان ورود گردشگران خارجی به ایران با ترکیه به‌هیچ عنوان قابل‌مقایسه نیست. در روزگاری که کشورهایی با وسعت و قدمتی کمتر از ایران پر از گردشگر خارجی هستند، نمی‌دانیم چه بر سر ایران آمده که حال صنعت گردشگری چنین وخیم است و هر بار تنها تقصیرات بر گردن وزارت گردشگری می‌افتد. هنوز هم در ابهام است که حال بد صنعت گردشگری به‌خاطر کم‌کاری وزارت مربوطه است یا دیواری کوتاه‌تر از آن نیست. به هر حال این گفتمان‌ها دردی از ایران خانم دوا نمی‌کند و باید دست به‌دست هم داد و چاره‌ای برای آن کرد.

نقش زیرساخت‌ها در توسعه صنعت توریسم بررسی شد

چراغِ خاموش گردشگری در ایران

عکس: آیدا فریدی

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

صنعت گردشگری جزو ۱۰ صنعت تاثیرگذار در توسعه اقتصادی در بیشتر کشورها است، به‌همین‌منظور تلاش‌های زیادی از منظرهای مختلف در رابطه با این صنعت در تمام سطوح بین‌المللی، ملی و منطقه‌ای انجام می‌گیرد. در گردشگری مانند هر صنعت دیگری عواملی مهمی وجود دارد که توجه به آنها برای ادامه حیات این صنعت درآمدزا، بسیار ضروری به‌نظر می‌رسد.

میزان موفقیت در توسعه گردشگری نیز تابعی از کیفیت و نحوه دخالت عوامل متعددی نظیر کیفیت راه‌ها، تعداد هتل‌ها، سیستم حمل‌ونقل، توسعه زیرساخت‌ها و... است که برای این صنعت پولساز مهم بوده و همگی از ارکان گردشگری محسوب می‌شوند.

جاذبه‌ها در گردشگری به ۲ دسته جاذبه‌های طبیعی و فرهنگی یا انسان‌ساخت تقسیم می‌شوند که هرکدام طیف متنوع و گوناگونی از پدیده‌ها را به خود اختصاص می‌دهند. جاذبه‌های طبیعی، جاذبه‌هایی را شامل می‌شوند که انسان دخالتی در ایجاد آنها ندارد، اما جاذبه‌های فرهنگی با تفکرات انسانی و در نتیجه تلاش او به‌وجود آمده‌اند. وجود جاذبه‌ها مهم‌ترین دلیل مسافرت مردم به یک مقصد خاص است. جاذبه‌های گردشگری به‌عنوان عامل جذب و باتوجه به ویژگی‌های خاصی که دارند، می‌توانند گردشگران را از نقاط مختلف و سرزمین‌های دور به‌سمت خود بکشانند. صمت در این گزارش ضرورت تقویت زیرساخت‌های کشور برای توسعه صنعت گردشگری را موردبررسی قرار داده است.

نقش گردشگری در توسعه همه‌جانبه

صنعت گردشگری بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت به‌حساب می‌آید و به‌عنوان یکی از پیشروترین فعالیت‌های در حال رشد محسوب می‌شود، در زمان حاضر بسیاری از کشورها منافع اقتصادی و اجتماعی خود را از گردشگری دریافت می‌کنند و درآمدهای گردشگری را برای توسعه زیرساخت‌ها به‌کار می‌برند؛ اما کشور ما در ردیف ۱۰ کشور برتر دنیا از نظر وجود جاذبه‌های گردشگری است که تاکنون نتوانستیم از این جایگاه شایسته، حداکثر استفاده را داشته باشیم.

سهولت دسترسی (زمینی، هوایی و دریایی)، آب‌آشامیدنی و تاسیسات فاضلاب، خدمات بهداشتی و فوریت‌های پزشکی، تامین انواع انرژی و ارتباطات (سیستم مخابرات، پست و اینترنت) در حوزه زیرساخت‌ها قرار می‌گیرند و در توسعه گردشگری نقش ویژه‌ای دارند. آنچه در توسعه زیرساخت‌ها و فعالیت‌های گردشگری بسیار مهم است، استفاده جامعه میزبان از تسهیلات است، چراکه بسیاری از این زیرساخت‌ها با هدف توسعه گردشگری ایجاد می‌شوند، اما مردم ساکن در جامعه میزبان نیز، از این امکانات استفاده می‌کنند و می‌توان گفت که توسعه گردشگری منجر به توسعه فرابخشی، به‌ویژه در مناطق روستایی می‌شود و میزان رضایت مردم بومی از زندگی را افزایش می‌دهد. یکی از مهم‌ترین منافع توسعه مناسب و اصولی زیرساخت‌های گردشگری، استفاده از آنها در حفاظت از محیط‌زیست و پیشگیری از آلودگی‌ها است.

بنابراین، وجود جاذبه‌های گردشگری در یک منطقه، شرط لازم برای فعالیت‌های مربوط به آن است، اما کافی نیست، چراکه شرط کافی برای این مهم، وجود تاسیسات و خدمات رفاهی و همچنین وجود سیستم حمل‌ونقل و شبکه راه‌های استاندارد است که می‌تواند نیازهای مسافران را در حد مطلوب برآورده سازد.

رابطه مستقیم گردشگری با اشتغالزایی

امید زارعی‌نژاد، کارشناس گردشگری درباره اهمیت رشد صنعت توریسم در کشور به صمت گفت: توجه به گردشگری، همراه با توسعه اقتصادی و کاهش وابستگی به نفت، وظیفه‌ای است که با ایجاد اشتغال، نیروی انسانی را در بخش‌های مختلف به‌کار می‌گیرد. گردشگری، مانند بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی دیگر، برپایه تقاضا و عرضه استوار است و هرچه رونق بیشتری داشته باشد، کسب‌وکارهای مرتبط به‌ویژه در صنایع کوچک و متوسط را به فعالیت وادار می‌کند. این امر به‌شکلی زنجیروار، تاثیر خود را بر دیگر بخش‌های اقتصادی نیز می‌گذارد.

وی در ادامه افزود: یکی از مزیت‌های برتر گردشگری، توانایی ایجاد توازن منطقه‌ای و دستیابی به توسعه پایدار و جامع با ظرفیت رشد است. از این نظر، گردشگری یکی از بهترین راهکارها برای پوشش نیازهای مناطق دورافتاده و جبران عقب‌ماندگی‌ها است. به‌علاوه، آمارها نشان می‌دهند که هر فعالیت و پروژه گردشگری به‌طورمیانگین، برای ۱۰ نفر اشتغال فراهم می‌کند. در بسیاری از کشورها، درآمدهای حاصل از گردشگری حتی بیشتر از مجموع درآمدهای مالیاتی است.

این کارشناس تصریح کرد: صنعت گردشگری در ایران در جایگاه یکی از صنایع استراتژیک و مهم اقتصادی مطرح قرار دارد. باوجود ظرفیت‌ها و منابع غنی طبیعی و فرهنگی، ایران به‌عنوان یک مقصد گردشگری جذاب شناخته می‌شود. با این حال، توسعه صنعت گردشگری در ایران با موانعی مواجه است که از جمله آنها می‌توان به ضعف زیرساخت‌ها اشاره کرد.

چالش‌های صنعت گردشگری

زارعی‌نژاد با بیان اینکه در برخی مناطق گردشگری، مشکلاتی مانند کمبود آب، قطعی برق و نقص در تامین انرژی وجود دارد، افزود: نقص در حمل‌ونقل عمومی و عدم‌توسعه و بهبود بنادر، فرودگاه‌ها و شبکه جاده‌ای در مناطق گردشگری، می‌تواند مانع راحتی و دسترسی آسان گردشگران به مقاصد گردشگری شود.

از طرفی، محدودیت در تامین تسهیلات رفاهی مانند هتل‌ها، رستوران‌ها، فروشگاه‌ها و تجهیزات تفریحی در مناطق گردشگری، می‌تواند تجربه گردشگران را تحت‌الشعاع قرار دهد و باعث کاهش جذابیت مقصدها شود. نبود سیستم‌های جامع و قوی اطلاعات گردشگری، مانند وب‌سایت‌ها، نرم‌افزارها و راهنماهای الکترونیک، از مشکلاتی است که برای گردشگران در به‌دست‌آوردن اطلاعات دقیق و به‌روز از جاذبه‌ها و سرویس‌ها وجود دارد.

این فعال حوزه گردشگری خاطرنشان کرد: بی‌شک جذب گردشگر و توسعه گردشگری تنها متکی به جاذبه‌های گردشگری کشورها نیست، بلکه داشتن سیستم گردشگری است که باعث توسعه گردشگری، به‌ویژه گردشگری بین‌المللی می‌شود. کشور ما دارای ظرفیت‌های بی‌شمار گردشگری در تمامی گرایش‌ها است، باید با ایجاد گردشگری مدرن، نقش گسترده‌ای در پویایی اقتصادی کشور ایفا کرد، اما لازمه بهره‌مندی از مزایای گردشگری،توجه ویژه به متغیرهای سیستمی و زیر ساخت‌های فعال است. استفاده از ظرفیت‌های اقتصادی، توانمندسازی و ارتقای ظرفیت بخش خصوصی در تعامل و جذب گردشگران، تولید محتواهای قابل‌ارائه در سطح بین‌المللی، ایجاد ارتباط پایدار و مستمر، از دیگر اقدامات قابل‌اجرا در توسعه گردشگری ایران است.

این کارشناس در پایان گفت: به‌طورکلی نداشتن برنامه‌ریزی جامع و مدیریت کارآمد در حوزه گردشگری، منجر به بی‌توجهی به نیازها و تقاضاهای بازار، ناکارآمدی در ارائه خدمات و نبودتوازن در توسعه مناطق گردشگری شده است. این ضعف‌ها نیازمند توجه و سرمایه‌گذاری در زمینه بهبود زیرساخت‌ها و تامین تسهیلات مناسب در صنعت گردشگری است. اقدامات در راستای توسعه و بهبود زیرساخت‌ها می‌تواند ارتقای صنعت گردشگری و افزایش تعداد گردشگران را تسهیل کند.

> در بسیاری از کشورها، درآمدهای حاصل از گردشگری حتی بیشتر از مجموع درآمدهای مالیاتی است

شرایط کشور ما متفاوت است

غلامعلی اخلاقی، فعال صنعت گردشگری به صمت گفت: باید از مقایسه شرایط کشورمان با کشورهای همسایه خودداری کنیم. باید توجه داشت که شرایط کشورهای همسایه از هر جنبه‌ای با کشور ما تفاوت دارد. گاهی اوقات شاهد گزارش‌هایی هستیم که اظهار می‌کنند، کشوری مثل ترکیه در حوزه گردشگری رشد قابل‌توجهی داشته است یا عربستان در حوزه اقتصادی و گردشگری رکوردهایی را ثبت کرده است. با این حال، باید در نظر داشت که این کشورها در شرایط سیاسی خاصی قرار دارند و ما نیز در شرایط خودمان قرار داریم. وی در ادامه افزود: کشور ما تحریم‌های ناعادلانه‌ای را متحمل شده و حتی برخی کشورهای منطقه، در این مناسبات، مخالف ایران ایستاده‌اند. برخی از این کشورها حتی رفتارهای تبعیض‌آمیزی از خود نشان می‌دهند. گاهی اوقات شاهد می‌شویم که برخی دولت‌های همسایه اعلام می‌کنند ما دوست ایران هستیم اما به‌گونه‌ای عمل می‌کنند که به کشورمان برای توریست‌های خارجی مفید نباشد و ورود گردشگران خارجی به ایران را محدود کند. باید در تمامی زمینه‌ها در کشور، یک صدای وحدت را به جهان نشان دهیم تا دیگر کشورها بتوانند از ما در زمینه امنیت گردشگری، سرمایه‌گذاری را در حوزه اقتصادی دریافت کنند و ما بتوانیم در راستای پیشرفت قدم برداریم.

تصمیمات سلیقه‌ای

اخلاقی با انتقاد از رفتارها و تصمیمات سلیقه‌ای دولت‌ها در ادوار مختلف، اضافه کرد: تصمیمات سلیقه‌ای به اعتماد گردشگران در سطح بین‌المللی ضربه می‌زند و امیدواریم حداقل در حوزه گردشگری، برای حل این مسئله، اقدامات جدی انجام شود. در برنامه پنجم توسعه، برنامه‌ریزی جامعی برای توسعه گردشگری انجام گرفته بود، اما متاسفانه به این برنامه عمل نشد، در حالی‌که هدف آن، قرار دادن کشورمان در صدر فهرست کشورهای منطقه از نظر جذب گردشگر بود. امیدواریم صنعت گردشگری در برنامه توسعه هفتم موردتوجه بیشتری قرار گیرد.

این فعال حوزه گردشگری بیان کرد: اگر قصد توسعه گردشگری در کشور را داریم، باید با مردم جهان به‌خوبی همکاری کنیم و اگر نگرش سیستمی در این زمینه نداشته باشیم، به‌طورقطع با مشکلاتی روبه‌رو خواهیم شد. برنامه‌ریزی در زمینه گردشگری آن هم به‌عنوان یک مسئله فرهنگی، بسیار پیچیده است و سیاستمداران ما باید در این زمینه اتفاق‌نظر داشته باشند؛ هم از نظر حفظ امنیت وقتی گردشگران به کشور وارد می‌شوند و هم از نظر فراهم کردن زیرساخت‌ها و شرایط مناسب برای جذب گردشگران.

وی در پایان گفت: بیش از ۵۰ درصد از عوامل موثر در عدم‌توسعه گردشگری در کشور، عوامل خارجی هستند، زیرا این عوامل باعث می‌شوند محدودیت‌ها بیشتر شود. با این حال، باید به این نکته توجه کنیم که زیرساخت‌های ما نیز برای گردشگران خارجی کافی نیستند و باید فکری برای‌شان کرد.

> برنامه‌ریزی در حوزه گردشگری آن هم به‌عنوان یک مسئله فرهنگی، بسیار پیچیده است

سخن پایانی

ایران نیز از جمله کشورهایی است که دارای جاذبه‌های جهانی بی‌نظیر در حوزه گردشگری است و جزو ۵ کشور بالقوه توانمند جهان محسوب می‌شود، اما تاکنون این ظرفیت مغفول مانده و رتبه ایران، چنگی به دل نمی‌زند. توسعه اقتصادی ایران بیشتر براساس اتکا به نفت بوده و تنها در چند سال گذشته تلاش شده است تا از اتکا به نفت کاسته شده و نگاه به توسعه اقتصادی با گردشگری فراهم شود، اما هنوز هم باوجود همه فعالیت‌ها و کارهای انجام‌شده، ایران جزو کشورهایی است که گردشگری در آن نادیده گرفته می‌شود.

کارشناسان معتقدند که گردشگری در رشد اقتصادی و تولید ناخالص داخلی سهم ناچیزی دارد که بر این اساس اهداف ترسیم‌شده محقق نشده است. گردشگری سهم بسزایی در اشتغالزایی دارد که از این ظرفیت نیز کمتر در بخش اشتغال استفاده شده است و به‌گفته کارشناسان در عمل رشد چندانی ملاحظه نمی‌شود.

صنعت گردشگری در ایران به چندین حوزه از جمله زیارتی، سلامت، طبیعت‌گردی، بوم‌گردی، فرهنگی، تاریخی و ورزشی تقسیم می‌شود که کشور به‌دلیل داشتن تنوع اقلیمی بالا، پوشش گیاهی مناسب، زندگی جانوری مطلوب، آثار فرهنگی، تاریخی و مذهبی جهانی می‌تواند به یکی از کشورهای مطرح در حوزه جاذبه‌ها و جذب گردشگر تبدیل شود، اما فرصت‌سوزی‌های انجام‌شده اجازه چنین موضوعی را نداده است.

یکی از مهم‌ترین مشکلات حوزه گردشگری کشور، مشکلات مربوط به ساختاری است که هنوز کشور ما در بخش‌های اقامتی، پذیرایی، حمل‌ونقل، خرید و تورگردانی برای گردشگران دچار عقب‌ماندگی است و در تهران به‌عنوان پایتخت ایران، تنها ۶ هتل ۵ستاره وجود دارد و به‌نظر می‌رسد در سایر استان‌های کشور نیز در حوزه اقامت، کمبودهای جدی وجود دارد. کارشناسان معتقدند سرمایه‌گذاری خارجی ضرورت توسعه گردشگری است، چراکه برخی کشورهای جهان با سرمایه‌گذاری در این زمینه، منافع اقتصادی کسب و درآمدهای بسیاری را نصیب کشور خود کرده‌اند.

یادداشت

لزوم توجه به زیرساخت‌های گردشگری

مهران امیرحسینی
کارشناس گردشگری

زیرساخت‌های گردشگری از جمله عوامل موثری هستند که می‌توانند مستقیم منجر به ارائه خدمات شوند و برخورداری از آنها، علاوه بر تاثیرگذاری بر توسعه گردشگری، به بهبود سطح کیفی زندگی جامعه محلی نیز کمک شایانی می‌کند.

به‌طوری‌که ایجاد زیرساخت‌ها و بهره‌برداری مناسب از آنها باعث رونق گردشگری و در نتیجه، افزایش عایدات اقتصادی گردشگری می‌شود. عایدات گردشگری، علاوه بر افزایش درآمد کشور، به‌طورگسترده‌ای در سراسر کشور پخش و عامل مهمی در توزیع متوازن درآمد در جامعه می‌شود. همچنین، با گسترش صنعت گردشگری علاوه بر بهبود استانداردهای اقتصادی در مناطق گردشگری، استانداردهای فرهنگی آنان نیز بهبود قابل‌توجهی خواهد یافت. وقتی صحبت از تامین زیرساخت‌های صنعت گردشگری است، موارد متعددی مانند ایجاد مراکز اقامتی و پذیرایی، گسترش راه‌های حمل‌ونقل، دسترسی فیزیکی به جاذبه توریستی، دسترسی به آب لوله‌کشی، برخورداری از شبکه برق، برخورداری از گاز یا سایر فرآورده‌های نفتی، وجود سیستم دفع زباله و فاضلاب، فضاهای سبز و... که همه در طبقه‌بندی زیرساخت‌ها در زیرمجموعه زیرساخت‌های سخت قرار می‌گیرند، به ذهن خطور می‌کند. همچنین، با گسترش صنعت گردشگری علاوه بر بهبود استانداردهای اقتصادی در مناطق گردشگری، استانداردهای فرهنگی نیز بهبود قابل‌توجهی خواهد یافت. اطلاع‌رسانی و تبلیغات در سطح ملی و بین‌المللی، مدیریت مناسب بخش‌های صنعت گردشگری، ایجاد امنیت برای مردم و گردشگران، آموزش و فرهنگ‌سازی مردم جامعه، بهداشت و گردشگری الکترونیک، هرکدام شاخص‌هایی هستند که می‌توانند روند دستیابی به نقطه ایده‌آل را در صنعت گردشگری بهبود بخشند و بر ترجیحات و انگیزه‌های گردشگران برای ورود به منطقه‌ای تاثیرگذار باشند. سرمایه‌گذاران بخش خصوصی باتوجه به ماهیت اقتصادی خود، علاقه‌ای برای قوت بخشیدن به زیرساخت‌های خرد گردشگری جامعه ندارند، در حالی که برای دستیابی به آنچه توسعه گردشگری نامیده می‌شود، توجه به زیرساخت‌ها که عمدتا از مسائل فرهنگی نشأت می‌گیرند، همان‌قدر مهم است که زیرساخت‌های کلان‌تر موردتوجه هستند. در حقیقت، توسعه همزمان این دو زیرساخت به‌مثابه ۲ بال پرنده برای پرواز است. علاوه بر بی‌میلی بخش خصوصی برای تقویت این نوع زیرساخت‌ها، نبود ابزار مناسب نقش‌آفرینی نیز، مزید علت شده است تا باعث نبود توازن در زیرساخت‌های موردنیاز شود.

در اینجا دولت به‌عنوان متولی عمومی بهبود سطح کیفی جامعه، می‌تواند با کمک به بخش خصوصی در ترغیب به سرمایه‌گذاری و ساخت زیرساخت‌های سخت، با تمرکز بر استفاده از ابزارهای دولتی اثربخش و فراگیر خود، بار ایجاد، تجهیز و نگهداری زیرساخت‌های خرد و کلان را برعهده بگیرد و تعاملات خود را با بخش خصوصی برای توسعه متوازن زیرساخت‌های گردشگری به حداکثر برساند؛ به‌طوری‌که باعث افزایش انگیزه سفر به کشور به‌دلیل بهره‌مندی از خدمات و زیرساخت‌های گردشگری اعم از خدمات هتلداری، سرگرمی، تفریح، تنوع فرهنگ‌ها، نژادها و آداب و رسوم باشد.

گردشگری به‌عنوان صنعتی سبز در جهان، عاملی برای رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی به‌شمار می‌رود، ایران نیز به‌لحاظ بهره‌مندی از انواع مختلف گردشگری از جایگاه قابل‌توجهی برخوردار است و می‌تواند از این صنعت در راستای دستیابی به توسعه پایدار استفاده کند.

امروزه گردشگری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین صنایع پایدار، فرصت بزرگ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای کلانشهرها و مادرشهرهای جهانی به‌وجود می‌آورد. رقابت در راستای توسعه پایدار گردشگری باتوجه به ارائه نیازهای گردشگران، در کنار تقویت مشارکت بخش‌های خصوصی و شهروندان در رفع این نیازها باید موردتوجه و برنامه‌ریزی مدیریت اجرایی گردشگری، قرار گیرد. گردشگری؛ مجموعه و نظامی از عناصر به هم پیوسته است که در تمامی مراحل با هم در تعامل هستند.

ایجاد زیرساخت‌های گردشگری در شهرهای مختلف ایران یکی از عمده مباحث قابل‌تاکید است. برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری در شهرها، همکاری و هماهنگی بخش‌های دولتی و خصوصی از الزامات است که هریک باید با قرار گرفتن در جایگاه خود، سبب کارآمدی راهکارهای ارائه‌شده در این عرصه شوند. قدر مسلم، گام اول باید برنامه‌ریزی در سطوح مختلف این صنعت و فراهم‌سازی زمینه‌های لازم برای توسعه صنعت گردشگری باشد. کلام آخر اینکه، در تمام کشورهای جهان صنعت گردشگری به‌عنوان یک صنعت درآمدزا و ارزآور به‌شدت موردتوجه تمامی ذی‌نفعان بخش دولتی و خصوصی قرار گرفته است.

بر این اساس، برنامه‌ریزان توجه به نیازهای گردشگران و ارائه خدمات مطلوب به آنان را در اولویت برنامه‌های خود قرار می‌دهند، چراکه برای توسعه این صنعت، رضایت گردشگران در درجه نخست اهمیت قرار دارد.

آنچه در صنعت گردشگری به گردشگران ارائه می‌شود، شامل طیف وسیعی از خدمات شامل حمل‌ونقل، اقامت، پذیرایی و... است که می‌توان آنها را در ۲ دسته زیرساخت‌ها و روساخت‌های گردشگری دسته‌بندی کرد که هرکدام از آنها دارای اهمیت ویژه‌ای هستند. بنابراین، زیرساخت‌ها به‌عنوان موتور محرکه صنعت گردشگری باعث جذب سرمایه‌گذار و ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری در این بخش می‌شوند و باید به‌طورویژه موردتوجه قرار گیرند.

درآمدزایی و حفظ ابنیه تاریخی با تغییر کاربری کهنه‌خانه‌ها

اینجا هم فال است و هم تماشا!

کیمیا ملکی: بی‌شک خاطرات خوب خود را در خانه قدیمی و سنتی ایرانی به یاد دارید. باوجود پیشرفت تکنولوژی در سبک زندگی در سال‌های اخیر، علاقه و شیوه زندگی امروزه نیز بسیار تغییر کرده است،اما همچنان علاقه به فرهنگ و سبک زندگی گذشته در بسیاری از ما وجود دارد. خانه‌های قدیمی و خاطرات جذاب دورهمی‌ها در کنار حوض آب و طعم چای زغالی را نمی‌توان به‌راحتی فراموش کرد. اما امروزه این خانه‌ها فرسوده شده‌اند و نیاز به بازسازی دارند. یکی از راه‌های حفظ این ساختمان‌ها و استفاده از آنها تغییر کاربری آنها است تا هم محافظت از آنها را به‌همراه داشته و هم تبدیل به فضایی برای کسب درآمد باشد. همان‌گونه که هتل‌های بسیار زیبایی مانند هتل عامری‌های کاشان یا هتل کندوان تبریز از دل همین خانه‌های قدیمی به‌وجود آمده‌اند. امروزه خانه‌های قدیمی زیادی در تهران به کافه‌ها و رستوران‌ها تغییر کاربری داده‌اند. بدون شک این دست از اماکن می‌توانند در جذب گردشگران داخلی و خارجی نیز موفق باشند.

عکس‌ها: آیدا فریدی

سوغاتی شیرین فرانسه برای ایران

مدت‌هاست که کافه و کافه‌نشینی که سوغاتی از کشور فرانسه برای ایران است، بسیاری از ایرانیان را به خود جذب کرده است. کافه «لقانطه» نخستین کافه ایران است که در سال ۱۲۸۵ در دوره مظفرالدین‌شاه، توسط غلامحسین‌خان مولایی که از دانشجویان ایرانی در پاریس بود، در خیابان باب‌همایون تهران و به سبک کافه‌های اروپا تاسیس شد. این کافه در زمان مشروطه برای روشنفکران به یک پاتوق تبدیل شد. گوشه‌گوشه این شهر پر شده از کافه‌های مدرن و قدیمی پر از نوستالژی که هریک از آنها طرفداران خاص خود را دارند.

رشت کوچک در مرکز تهران

از مترو انقلاب پیاده می‌شوم، به‌سمت خیابان ۱۲فروردین می‌روم و از کنار بساط همان دستفروشان همیشگی رد می‌شوم. با هر قدم کلماتی به گوشم می‌رسد: «پایان‌نامه» «مقاله»، «دکترا» و... . در پیاده‌رو خانه‌ای قدیمی خودنمایی می‌کند که سر در آن، تابلویی آبی‌رنگ قرار دارد و روی آن با خطی زیبا نوشته شده: «دل بزن به دریا اینجاست دریا». به ورودی خانه می‌رسم. ترازویی قدیمی در کنار صندوقدار جلب‌توجه می‌کند. در قدیمی خانه را کمی باز می‌کنم. موسیقی شمالی پخش می‌شود و بوی غذاهای شمالی هوش را از سر می‌برد. روبه‌روی در سماوری زغالی و قدیمی در حال جوشیدن است و دور آن پر است از استکان‌های کمرباریک با نعلبکی‌های لبه قرمزی که کف آن تصویر لیلی و مجنون دل می‌برد. چشمم به سالن می‌افتد؛ سالنی با کنج‌های آینه‌کاری و دیوارهایی پرشده از قاب‌هایی کوچک که تصویر قهرمان و پهلوانی ملی را در دل دارند. هر دیوار با نقش کلماتی که با خطی نستعلیق نوشته شده، خوانندگان را به صلح و دوستی تشویق می‌کند و مرام پهلوانی را یادآور می‌شود. در سالن میز و نیمکت‌های فلزی با تشک‌های سبز رنگ میزبان آدم‌هایی است که برای سر کردن لحظه‌ای خوش اینجا را انتخاب کرده‌اند. با نگاه به هر سوی این فضا یادی از رشت در ذهن‌تان زنده می‌شود؛ از کوزه‌های سفالی آویزان از سقف گرفته تا ماشین ریسندگی کنج دیوار. آویزهای بوته سیر و پیاز هم جلوه زیبایی به محیط داده است. به سراغ منو رفتم که زیر شیشه هر میز قرار گرفته بود. نام غذاها و نوشیدنی‌های مختلفی در آن دیده می‌شود؛ از ترشه‌تره و باقالی‌قاتوق تا رشته خوشکار اصل و شربت آبغوره، عسل و درار. از بو و برنگ غذاهایی که روی میزها در ظروف لعابی سرو می‌شود، مشخص است که آشپز خود اهل رشت است. از در ورودی این غذاخوری که حوضی سنتی در کنار آن قرار دارد تا طاقچه‌هایی که روی هر کدام از آنها یادگاری از گذشته‌ها رخ می‌نماید، لذت سپری کردن لحظاتی در مکانی قدیمی و خاطره‌ساز را به شما خواهد داد.

کهنه‌خانه‌ای با کتاب‌های جذاب

راهی سفر زیرزمینی دیگری می‌شوم. این بار مقصد حسن‌آباد است. از مترو که پیاده می‌شوم، نگاهم به نمایی زیبا و قدیمی می‌افتد که متاسفانه نیمی از آن با آتشی بی‌رحم سوخته و خبری از ترمیم زخم‌هایش نیست. در قابی دیگر، مغازه‌های پر از کامواهای رنگی دیده می‌شود و مشتریانی که برای خرید کاموا آمدند تا رج مهربانی برای عزیزان‌شان ببافند. با عبور از مغازه‌هایی که با هزاران رنگ پوشیده شده‌اند، به راسته ابزارفروشان می‌رسم و کمی بعد، تابلوی خیابان شیخ‌هادی را که می‌بینم، راه خود را از راسته ابزارفروشان کج می‌کنم و به‌سمت مقصد می‌روم. هنگام قدم زدن در خیابان شیخ‌هادی به کوچه‌ای می‌رسم که ابتدایش خانه‌ای قدیمی قرار دارد؛ خانه‌ای که هرچند بالکن آن در خطر ریزش است، اما با همان تن لاجون و شکننده با وسایل قدیمی تزئین شده است؛ از فانوسی قدیمی تا سازی که به دیوار آویزان شده است. از نگاه کردن به این خانه که سیر می‌شوم، به‌سمت عمارت قدیمی این کوچه می‌روم با درب‌های بلند چوبی. اینجا نخستین کافه‌کتاب تهران است؛ کهنه‌خانه‌ای که بنا بر شنیده‌ها، روزی شاهد یک زندگی عاشقانه از قمرالدوله (دختر مظفرالدین‌شاه) همراه همسرش مهین‌الملک مزینانی بوده است. به‌محض ورود با عکس صاحبخانه روبه‌رو می‌شوم که بر دیوار قرار گرفته است. قسمت بیرونی که به‌محض ورود به خانه به شما سلام می‌کند، کتابخانه و یک اتاق است که نمازخانه این کافه‌کتاب است. این را عبایی قهوه‌ای‌رنگ به ما می‌گوید که در آن آویزان شده و ساعتی قدیمی که تک تک صدای عقربه‌هایش شنیده می‌شود. ورودی عمارت، پله‌هایی نسبتا قدیمی دارد که مسیر آدم‌ها را به ۲ بخش تقسیم می‌کند؛ حیاط عمارت یا کتابخانه‌ای جذاب. ترجیح دادم بعد از ورود به‌سمت حیاط عمارت بروم. از پله‌های بلند که نیمی از آن با کاشی‌های گلدار پوشیده شده و طاقی کوتاه که باید برای رد شدن از آن سر خود را خم کنم، می‌گذرم. حیاط با ریسه چراغ‌های رنگی تزئین شده است. چشمانم به آجربهمنی‌های رنگ‌ولعاب‌دار می‌افتد و حوضی فیروزه‌ای که با گلدان‌های اطرافش به‌خوبی دل می‌رباید. حیاط درست در مرکز عمارت قدیمی قرار دارد و آن طرف اتاق‌ها با در و پنجره‌های چوبی واقع شده‌اند. حیاط پر شده از میزهایی که دور آن آدم‌های مختلفی نشسته بودند، با قصه‌های مختلف؛ از خانمی که صبح قبل از آمدن به کافه ماشین همسرش را به سطل آشغال آهنی یک خانه زده بود تا زن‌ومرد میانسالی که از لحظه‌ای که آمدند عکس‌هایی سلفی گرفتند. از ذوق چشمان‌شان معلوم بود که برای نخستین‌بار است که به این کافه خاطره‌انگیز می‌آیند. بعد از دیدن حیاط به داخل عمارت می‌روم. پس از ورود با ۵ اتاق روبه‌رو می‌شوم که هرکدام به یک محله تشبیه و براساس حس و حال آن محله‌ها چیده شده‌اند. روی دیوار هر اتاق تصاویری از گذشته آن محله وجود دارد. توجهم به میزهای داخل اتاق جلب می‌شود. هر میز به اسم یکی از بزرگان آن محله روی یک کاشی قاب‌شده، نام‌گذاری شده است. بارکدی کنار هر میز قرار دارد که برای خواندن شرحی کوتاه درباره شخصیتی که میز با اسم او نام‌گذاری شده، کافی است آن را اسکن کنید. اینجا به‌جای گفتن شماره میز نام بزرگی گفته می‌شود؛ مثلا آقا و خانمی در محله بازار روی میز «رضاقلی‌خان‌هدایت» نشسته بودند. وارد راهرو اصلی اندرونی می‌شوم؛ جایی که ۲ اتاقک، هرکدام دارای یک صندوقخانه در انتها و هرکدام دارای ظرفیتی به‌اندازه تنها یک میز، به‌نام ۲محله فقیرنشین دوران قاجار یعنی «بازار» و «چال‌میدان» نام‌گذاری شده‌اند. به راهرو می‌روم. کمدی قدیمی در آن قرار دارد که پر از شیشه‌های عطاری قدیمی است، با نام‌هایی که محتویات داخل آن را اعلام می‌کنند. از پله‌های پیچ‌دار انتهای راهرو بالا می‌روم و چشمم به تلویزیونی قدیمی می‌افتد، در کنجی که پر از وسایل قدیمی است. در قسمت بالایی اندرونی، ۳ اتاقک که شاه‌نشین هم جزو آنهاست، به نام محله‌های «عودلاجان»، «سنگلج» و «ارگ» نام‌گذاری شده‌اند. کنج دیگری از این عمارت، کتابخانه‌ای قرار دارد که پاتوق بسیاری از پژوهشگران است. آنها می‌توانند کتاب خود را در گوشه‌ای از عمارت بخوانند و اگر میلی به یکی از قسمت‌های منو داشته باشند، تخفیفی نیز برای آن بگیرند. در حقیقت منو این کافه‌کتاب، هم شامل خوراکی‌های متنوع است و هم کتاب‌های گوناگون. موضوع قابل‌توجه این بود که در حیاط این عمارت به‌جای اینکه افراد میانسال را با موی سپید و خاطرات گذشته ببینید، جوانانی را ملاحظه می‌کردید که انتظار داشتید عصر خود را در یکی از کافه‌های مدرن با تم تیره بگذرانند و پای میز آن عکس‌های «مکش مرگ‌ما» بگیرند. گویی همه این زیبایی‌ها یک‌جا جمع شده تا قصه خانه قدیمی محله شیخ‌هادی زنده بماند. برای شناختن بیشتر این عمارت قدیمی پای حرف صاحب جوان این کافه‌کتاب می‌نشینیم؛ جوانی بازاری که اکنون در مسیر فرهنگ کتابخوانی قدم برداشته است.

از بازار تا کافه‌کتاب

حیف است داستان این کافه‌کتاب را از زبان صاحب و موسس آن نشنویم. بهزاد یعقوبی، صاحب کافه‌کتاب با اشاره‌ای کوتاه به زندگی خود به صمت گفت: از ۱۴سالگی درس را رها کردم و با همان سن کم وارد بازار شدم. البته بعد از مدتی، دوباره تحصیل را شروع کردم. در حقیقت، قصه من از بازار آغاز می‌شود و علاقه زیادی که به اجناس قدیمی و کنجکاوی که نسبت به بافت‌های تاریخی بازار داشتم. وی بااشاره به سرآغاز این قصه اظهار کرد: در تهران کافه‌کتاب کم نداریم، اما اینجا در واقع، کافه کتابخانه است و هدف اصلی من آشتی مردم با کتاب است. مدت‌ها بود به احیای یکی از خانه‌های اوقافی قدیمی و راه‌اندازی کافه‌کتاب فکر می‌کردم. تا اینکه روزی پیشنهاد این خانه در محله قدیمی دولت به من داده شد. دارالخلافه تهران ۶ محله داشت. نکته‌ای که درباره این خانه نظر من را جلب کرد؛ وجود ۵ اتاق در حیاط پشتی و یک اتاق در قسمت جلو خانه بود؛ درست ۶ اتاق. در نتیجه، این ملک را انتخاب و هر اتاق آن را به‌نام یکی از محله‌های شش‌گانه دارالخلافه نام‌گذاری کردم. البته در این‌باره باید این نکته را هم یادآور شویم که مناطق ۱۱ و ۱۲ در محدوده دارالخلافه تهران قرار دارند. یعقوبی درباره این خانه قدیمی بیان کرد: این خانه، موقوفه مهین‌الملک، داماد مظفرالدین‌شاه است و ما آن را با هزینه شخصی از متولی اجاره کرده‌ایم. متولی این ملک، دکتر اسلامی است که کارمند ناسا بوده است. شرط دکتر اسلامی برای اجاره دادن ملک این بود که نه خانه باشد، نه رستوران؛ فقط کسی می‌تواند آن را اجاره کند که قصد داشته باشد، کار فرهنگی ـ تاریخی انجام دهد. یعقوبی درباره وسایل قدیمی کافه اظهار کرد: تمام وسایل موجود در کافه شخصی است و از دوران کودکی آنها را جمع‌آوری کردم. برخی نیز جهیزیه مادربزرگم است. صاحب کافه درباره منوی مخصوص آن بیان کرد: منو را در قالب تقدیرنامه طراحی کرده‌ایم؛ به این معنا که ما از مراجعه‌کننده‌ای که این کافه را انتخاب کرده، تقدیر می‌کنیم. طرح داخلی منو هم طرح وقفنامه است که اشاره به موقوفه بودن این ملک دارد. در گوشه‌ای از منو هم چند خط درباره چگونگی دارالخلافه و پایتخت شدن تهران در زمان آغامحمدخان قاجار نوشته‌ایم تا مراجعه‌کننده در همان فرصت کوتاه سفارش دادن هم گذری بر تاریخ داشته باشد. خبرنگار صمت پیشنهاد قرار دادن غذاهای سنتی را در منو می‌دهد و صاحب کافه در جواب می‌گوید: در ابتدای راه‌اندازی این کافه غذاهای سنتی مانند کوفته، دلمه و... را سرو می‌کردیم، اما مورداستقبال واقع نشد. متاسفانه مردم علاقه دارند اگر روزی را در بیرون از خانه سپری می‌کنند، غذایی را میل کنند که در خانه امکان پخت آن نیست. یعقوبی اتاق کتابخانه را قلب تپنده این کافه‌کتاب دانست و افزود: در این کتابخانه مجموعه‌ای از کتاب‌های چاپ سنگی وجود دارد که گردآوری آنها سال‌ها طول کشیده است. رمان‌های متنوعی که شاید نمونه آنها دیگر یافت نشود. همچنین، کتاب‌های تاریخی این کتابخانه، کتاب‌های مرجع است. علاوه بر این، رمان‌های معروف دنیا به زبان‌های انگلیسی، فرانسوی، ایتالیایی و آلمانی را در این کتابخانه جمع‌آوری کرده‌ایم تا اگر یک گردشگر به اینجا آمد، از کافه‌کتاب ما استفاده کند. وی بااشاره به توجه این کافه‌کتاب به علاقه‌مندان مطبوعات گفت: در کتابخانه ما، دوره کامل نخستین روزنامه‌های ایران از جمله دولت علیه ایران، وقایع اتفاقیه، صوراسرافیل، شرف، مرآت‌السفر، تربیت و شرافت موجود است و علاقه‌مندان می‌توانند برای تکمیل تحقیقات خود از آنها استفاده کنند. ما اینجا نه‌فقط نسخه‌های افست، بلکه نسخه‌های اصل این روزنامه‌های قدیمی را هم گردآوری کرده‌ایم که جذابیت زیادی برای علاقه‌مندان به این حوزه دارد.

سخن پایانی

چند سالی است که با تغییر کاربری خانه‌های قدیمی شهر و راه‌اندازی اقامتگاه، کافه و رستوران، جان تازه‌ای در کالبد این اماکن قدیمی دمیده شده است.

راه‌اندازی کافه، راهکاری است که می‌تواند کهنه‌خانه‌های تهران را زنده نگه دارد و نسل جدید را با فرهنگ گذشته آشنا کند. شاید بد نباشد مسئولان خانه‌های قدیمی تهران را با اجاره‌ای اندک به دوستداران کافه بدهند تا از این رهگذر، هم جان این خانه‌های قدیمی حفظ شود و هم امکانی مطلوب برای گذران دوره فراغت افراد جامعه فراهم آید.

تحلیل صمت از رشد اقتصادی در یک دهه گذشته نشان داد

رشد اندک صنعت در دهه رکود

امیرعباس آذرموند: تحلیل آمارهای موجود نشان می‌دهد که متوسط رشد اقتصادی تولید ناخالص داخلی کشور در یک دهه گذشته حدود ۲.۲ درصد، رشد صنعت ۰.۳ درصد و معدن منفی ۲.۰۴ درصد بوده است. سهم ۰.۳ درصدی از تجارت جهانی و سهم بیش از ۵۰ درصدی محصولات صنعتی منبع‌محور در مقایسه با سهم ۰.۵ درصدی محصولات صنعتی با فناوری پیشرفته، از مشخصات تولید ایران است. نامساعدتر شدن فضای کسب‌وکار در سال گذشته و پیش‌بینی‌پذیر نبودن نرخ محصولات و مواد اولیه، بی‌ثباتی سیاست‌ها و قوانین و رویه‌های اجرایی ناظر بر فضای کسب‌وکار و دشواری تامین مالی، کیفیت حکمرانی و ضعف تضمین حقوق مالکیت، برهم‌زننده شرایط لازم برای رشد مستمر و پایدار تولید ملی است. به‌گزارش صمت به‌نقل از مرکز پژوهش‌های مجلس، آمار موجود حاکی از آن است که رشد کم توأم با تورم، باوجود اقدامات مثبت انجام‌گرفته، به‌عنوان یکی از معضلات کشور محسوب می‌شود. از دلایل دست نیافتن ایران به رشدی مستمر و پایدار، فقدان استراتژی توسعه صنعتی و نیز استراتژی‌های توسعه‌بخشی و به‌طبع، حمایت‌های غیرهدفمند و غیرزمان‌دار از تولید است. رشد تولید باید با فاصله گرفتن از خام‌فروشی و تولید محصولاتی با ارزش‌افزوده بالا و مبتنی بر استراتژی‌های بخشی انجام گیرد. اقتصاد ایران در یک دهه گذشته با کم‌رشدی و افزایش نرخ تورم سالانه روبه‌رو بوده است. همچنین، باوجود آنکه براساس آمارهای منتشرشده مرکز آمار، اقتصاد با رشد مواجه شده،اما از آنجایی که این اتفاق همزمان با تورم ۵۰ درصدی رخ داده، ابهامات درباره پایداری آن را افزایش داده است.

نقش پررنگ نفت

بررسی آمارهای اقتصادی نشان می‌دهد که نرخ رشد اقتصادی همراه با نفت، بیش از نرخ رشد بدون نفت بوده است، به‌گونه‌ای که در این دوره، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی بدون نفت ۲.۹ درصد کمتر از رشد اقتصادی همراه با نفت محاسبه شد. بنابراین، همچنان بخشی از رشد اقتصادی کشور متاثر از درآمدهای نفتی است و در صورت ادامه تورم، پایداری رشد اقتصادی زیرسوال می‌رود.

به‌نظر می‌رسد خروج از چرخه رکودهای تورمی سپس رشد اندک، زمانی ممکن است که قابلیت‌های تولیدی و کیفیت آن در کشور بیشتر شود. به‌عبارت‌دقیق‌تر، رشد اقتصادی مستمر و سریع، زمانی قابل‌تحقق است که کیفیت تولید همزمان با کمیت رشد کند. از منظر ظرفیت‌های عرضه، هنگامی که کشور برای چند سال با رکود و تولید زیرظرفیت مواجه باشد، رشد تولید با تغییر شرایط اقتصادی به‌سرعت محقق می‌شود. در این وضعیت، بنگاه‌های تولیدی بدون نیاز به سرمایه‌گذاری یا کسب مهارت‌های جدید، با افزایش استفاده از منابع و رساندن خود به حداکثر ظرفیت تولید، می‌توانند به‌سرعت تقاضای بازار را پاسخ گویند و سطحی از رشد را به ارمغان آورند. فراتر از این مرحله، افزایش تولید نیازمند سرمایه‌گذاری، تغییر مقیاس تولید و گاه انتقال فناوری و بهبود آن است.

از زاویه تقاضا، رونق اقتصادی می‌تواند تقاضای محصولات تولیدی بنگاه‌ها را افزایش دهد، اما پس از این مرحله، حفظ سهم از بازار داخلی یا افزایش سهم و فراتر از آن حضور در بازارهای بین‌المللی، نیازمند تولید محصولات رقابت‌پذیری است که نه‌فقط با بهره‌گیری بهتر از عوامل موجود، بلکه با سرمایه‌گذاری روی فناوری، سازمان فروش و بهبود کیفی محصولات سروکار دارد. به‌زبان دیگر، تداوم‌بخشی رشد تولید، فراتر از خروج از رکود، نیازمند سرمایه‌گذاری‌های متنوعی است که هم در قالب تنوع‌یابی تولید و هم در قالب تخصص‌یابی تولید، تبلور می‌یابد و رشد تولید را به موضوعی پیچیده و چالشی بدل می‌سازد.

کاهش سرمایه‌گذاری

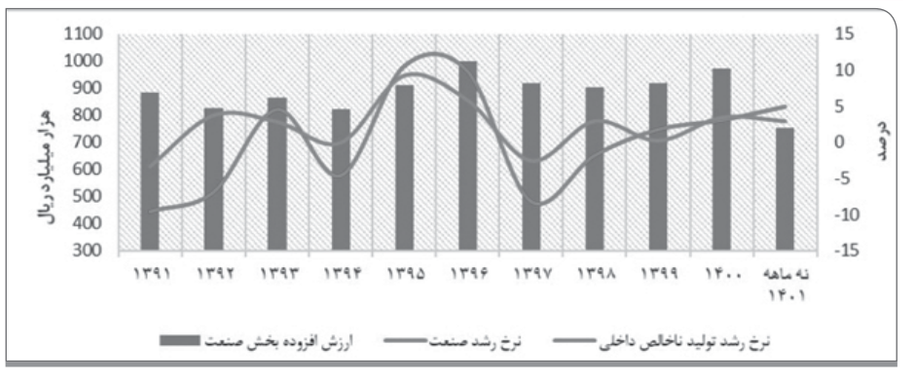

اقتصاد ایران در شرایط خاص بین‌المللی، ناترازی‌های نظام بانکی و بودجه در حوزه اقتصاد و ظهور ناترازی در بخش واقعی از جمله ناترازی آب و انرژی، دچار چالش‌های جدی شده است.

برآیند چالش‌های موجود منجر به بی‌ثباتی اقتصاد کلان و در نتیجه کاهش رشد اقتصادی می‌شود.

از ابتدای دهه ۹۰ به‌دلیل پیدا شدن آثار اجرای مرحله اول قانون هدفمندی یارانه‌ها و افزایش هزینه‌های تولید و شرایط خاص بین‌المللی و مشکلات ناشی از آن، از جمله تامین ارز، واردات کالاها اساسی و واسطه‌ای، رشد تولید ناخالص داخلی و زیربخش‌های عمده آن، منفی شد. با بهبود شرایط اقتصادی در میانه دهه ۹۰، ارزش‌افزوده صنعت و تولید مثبت شد،اما در سال ۹۷ دوباره شرایط تغییر کرد؛ این تغییر شرایط، همزمان با ضعف‌های داخلی منجر به رشد منفی شد. یکی از متغیرهایی که در ایجاد ظرفیت‌های جدید و در نتیجه رشد تولید دخیل است، تشکیل سرمایه ثابت است. آمارها نشان می‌دهند که از سال ۹۰ تا به امروز، متوسط رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص نزولی بوده که از کاهش ایجاد ظرفیت‌های جدید در اقتصاد خبر می‌دهد.

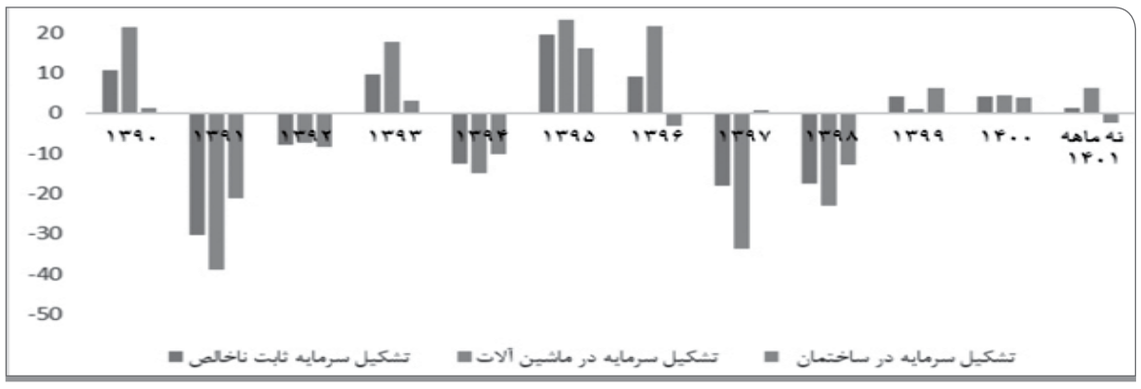

متوسط رشد تشکیل سرمایه ثابت چنان از سال ۹۰ به این سو منفی شده که سهم آن از تولید ناخالص با کاهشی چشمگیر از ۲۵ درصد به ۱۳ درصد رسیده است. در دهه گذشته، افزایش بی‌اعتمادی و تشدید هزینه‌های تولید و مبادله موجب کاهش تولید و خروج قابل‌توجهی از سرمایه‌های کشور از فعالیت‌های مولد و نرخ رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص منفی شد.

۱۶ درصد رشد، در ۵ سال

رشد تولید، محصول تدوین سیاست‌های صنعتی، تجاری و مالی صحیح و کارکرد برنامه‌های منسجم متناسب با سیاست‌های تولیدمحور است. یکی از ابزارهای مهم در سطح جهانی که می‌تواند در خدمت سیاست‌های کلان برای رشد تولید باشد، دیپلماسی اقتصادی است.

بررسی جایگاه ایران در تجارت جهانی، رقابت‌پذیری صنعتی محصولات تولیدی و تنوع بازارهای صادراتی از جمله شاخص‌هایی هستند که در شفاف‌سازی ضرورت توجه بیشتر به مقوله دیپلماسی اقتصادی، می‌تواند موثر باشد.

در برنامه ششم توسعه، مقرر شد صادرات غیرنفتی کالا و خدمات با رشد سالانه ۲۱.۷ درصد، از ۴۲ میلیارد دلار از سال ۹۵ به ۱۱۲.۷ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۰ افزایش یابد. لازمه تحقق این اهداف، تولید محصولات با ارزش‌افزوده بالا و فروش آنها در بازارهای داخلی و خارجی از طریق بهبود محیط کسب‌وکار و تقویت توان رقابت‌پذیری تولیدات داخلی است. این در حالی است که میزان صادرات در سال ۱۴۰۰ حدود ۴۸.۶میلیارد دلار بوده که نسبت به سال ۹۵ تنها ۱۶درصد افزایش یافته است.

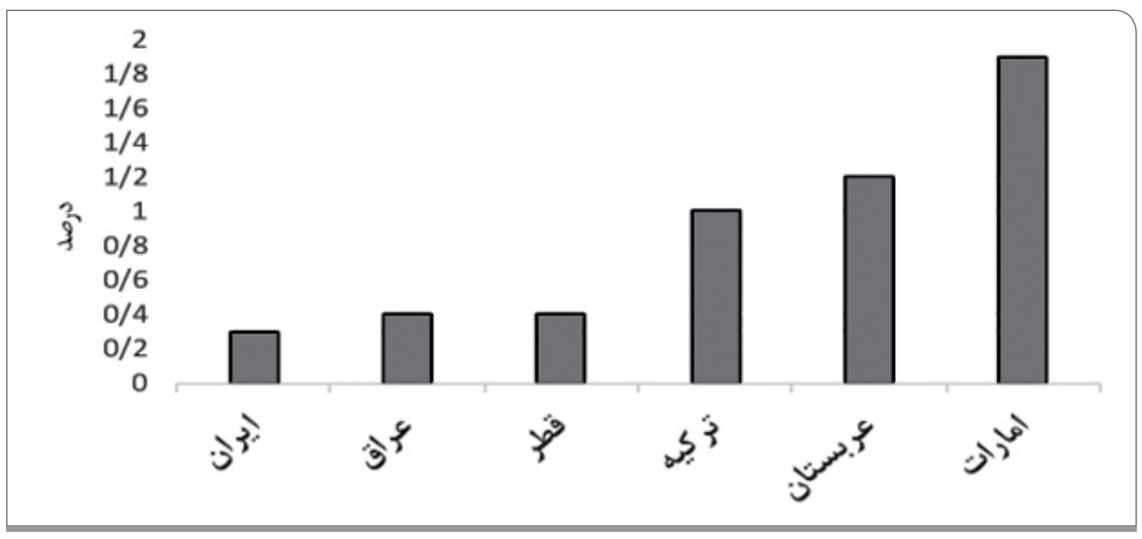

در سال ۱۴۰۰ ایران سهمی ۰.۳ درصدی صادرات جهانی را به خود اختصاص داده بود. این در حالی است که سهم امارات ۱.۹ درصد اعلام شده است.

در ۱۱ماهه نخست پارسال، در حالی صادرات کشور را ۴۸.۸ میلیارد دلار برآورد کرده‌اند که چین با سهم ۲۸ درصدی، مقصد بیشتر صادرات ایران بوده است. عراق، ترکیه، امارات و هند نیز به‌ترتیب ۱۹.۲، ۱۴، ۱۰.۸ و ۴ درصد از سهم کالاهای صادراتی کشور را از آن خود کرده‌اند. به این ترتیب، ۵ کشور توانسته‌اند به مقصد بیش از ۷۵ درصد کل صادرات ایران تبدیل شوند.

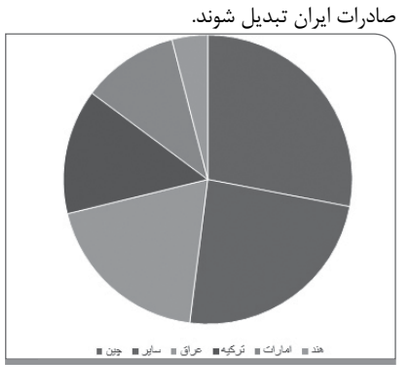

از مشکلات مهم تولید در ایران، سهم پایین تولیدات از فناوری است. در سال ۲۰۲۰ میلیارد، ۵۴.۱ درصد از محصولات صادراتی ایران، منبع‌محور بودند. ۳۲.۵ درصد محصولات از فناوری سطح متوسط استفاده می‌کردند، ۱۲.۹ درصد از فناوری پایین و تنها ۰.۵ درصد از محصولات از فناوری پیشرفته بهره گرفته‌اند.

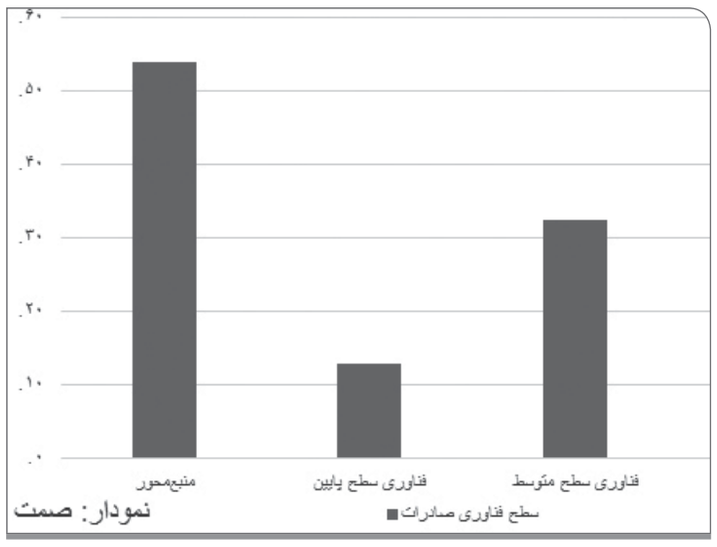

وابستگی تولید به خارج

از ملزومات رشد تولید، افزایش سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی در بخش واقعی اقتصاد است. فضای مساعد کسب‌وکار و ارتقای کیفیت حکمرانی از راهبردهای رشد و توسعه فعالیت اقتصادی در هر کشور است.

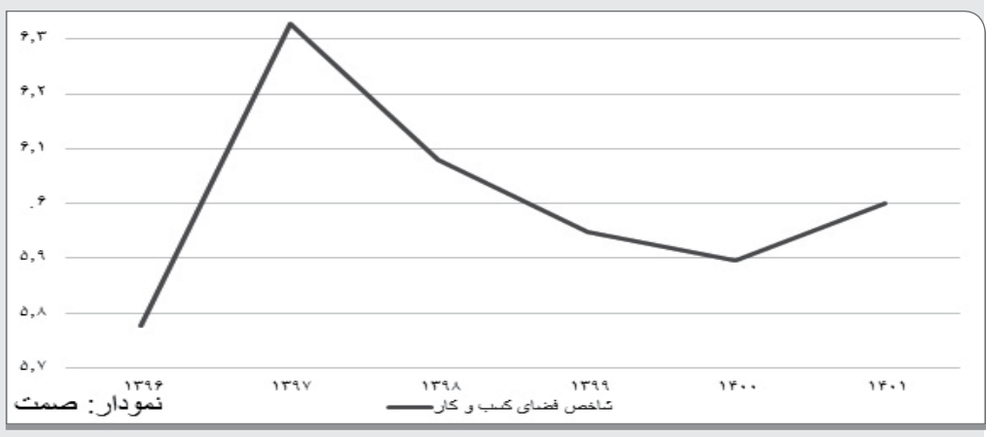

روند تغییرات شاخص محیط کسب‌وکار در ایران پس از سال ۹۷ هرچند به‌شکل جزئی روند رو به بهبودی را طی کرده، اما در سال ۱۴۰۱ افزایش شاخص، گویای نامساعدتر شدن محیط کسب‌وکار نسبت به سال گذشته است. سهم بیش از ۸۰ درصدی انواع واردات از جمله واردات کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای بخش تولید، کشور را به خارج وابسته کرده است. این وابستگی معلول عوامل مختلفی از جمله سیاست‌های حمایتی غیرهدفمند ناشی از فقدان استراتژی توسعه صنعتی و کاهش انگیزه توسعه فناوری و نوآوری، نقایص نظام ارزش‌گذاری پول ملی و آثار آن بر انگیزه واردات و در نتیجه، نقش ضعیف کالاهای نهایی در تحریک بازار محصولات واسطه‌ای، شکل نگرفتن شبکه‌ها و زنجیره‌های افقی و عمودی و نقایص رقابت در ساختار صنعت است. وابستگی زیاد تولید به واردات می‌تواند در کمیت و کیفیت تولیدات داخلی و در نتیجه کاهش قدرت رقابت‌پذیری محصولات داخلی اثر بگذارد. به‌همین‌دلیل، میان رشد نرخ ارز و تورم تولیدکننده همبستگی زیادی وجود دارد و نوسانات نرخ ارز موجب بی‌ثباتی در نرخ مواد اولیه و محصولات و نامساعد شدن محیط کسب‌وکار و افزایش نااطمینانی می‌شود.

تسهیلاتی که صرف حفظ وضع موجود شدند

شرایط تورمی موجود و ضرورت خریدهای نقدی، موجب تشدید مشکل کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش موردنیاز واحدهای تولیدی می‌شود. بیشتر تامین مالی در اقتصاد ایران از طریق نظام بانکی انجام می‌گیرد، به‌نحوی که سهم تامین مالی بخش صنعت و معدن از طریق نظام بانکی حدود ۸۰ درصد است.

تسهیلات پرداختی بانک‌ها در ۱۱ماهه نخست سال ۱۴۰۱ معادل ۳۶۶۹.۳ هزار میلیارد تومان بوده که در مقایسه با دوره مشابه در سال ۱۴۰۰، ۳۸.۱ درصد افزایش داشته است. بیشترین تسهیلات پرداختی به‌ترتیب به بخش خدمات، صنعت و معدن اختصاص یافته است.

نکته مهم در زمینه تسهیلات پرداختی این است که به‌طورمتوسط حدود ۷۵ درصد تسهیلات پرداختی با هدف تامین سرمایه در گردش دریافت شده که این رقم در بخش صنعت و معدن بیش از ۷۸ درصد است و فقط حدود ۲۲ درصد تسهیلات بابت ایجاد واحد جدید یا توسعه واحد موجود پرداخت شده است. به‌عبارتی، تسهیلاتی بانکی بیشتر در حفظ وضع موجود به کار گرفته شدند،اما لازم است با استفاده از ظرفیت سایر نهادهای مالی از جمله بازار سرمایه و تنوع‌بخشی به ابزارها و روش‌های تامین مالی زمینه برای تقویت مالی بخش صنعت و معدن و سایر بخش‌های تولیدی بهره مناسب برده شود.

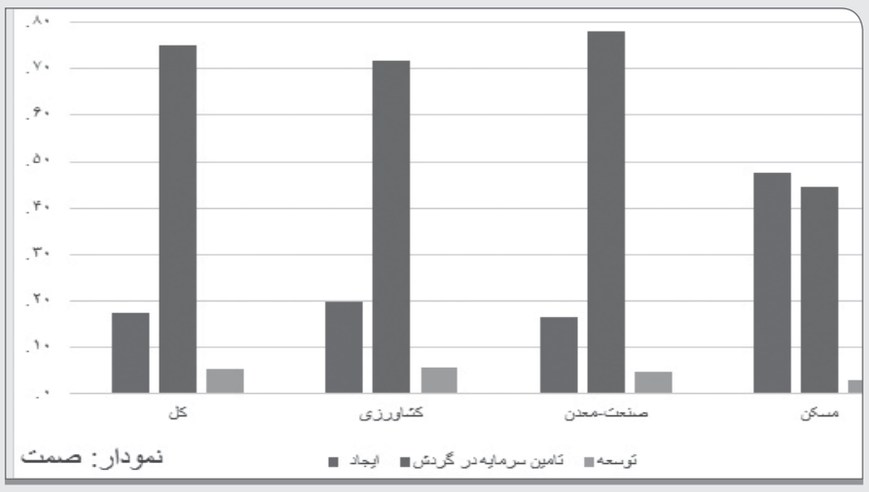

مشکلات محیط کسب‌وکار

تغییرات مکرر سیاست‌ها و قوانین، افزایش نااطمینانی و افزایش هزینه‌های تولید را به‌همراه خواهد داشت. بخشنامه‌های فراوانی در زمینه موضوع نرخ ارز، تغییرات حقوق ورودی درباره ماشین‌آلات، تجهیزات و مواد واسطه‌ای در قوانین مختلف از جمله مصادیق بی‌ثباتی هستند. بیش از ۷۰ درصد از هزینه‌های استخراج روباز مربوط به هزینه‌های تامین، تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات است. براساس آمار وزارت صنعت بیش از ۳۷هزار دستگاه انواع ماشین‌آلات معدنی با عمر متوسط ۲۰ سال در کشور مشغول هستند.

کیفیت حکمرانی و پایبندی به اجرای اصل تفکیک کارکردهای حکمرانی، کاهش تصدی‌گری دولت و تقویت کارکرد تنظیم‌گری، از جمله موضوعاتی است که می‌تواند هزینه‌های مبادله در اقتصاد را کاهش دهد. حقوق مالکیت، مجموع قوانینی را شامل می‌شود که افراد نسبت به نیروی کار خود و کالاها و خدماتی که در اختیار دارند، کسب می‌کنند و گفته می‌شود این حقوق می‌تواند کمک بزرگی به توسعه کشورها انجام دهد.

از مهم‌ترین آثار تعریف نشدن حقوق مالکیت، گسترش بخش غیررسمی در اقتصاد است. روابط بخش غیررسمی برمبنای روابط فردی، طرفین با یکدیگر استوار است. هزینه مبادله موجب می‌شود تا بنگاه‌های متوسط و بزرگ‌مقیاس توسط بخش خصوصی شکل نگیرند و سرمایه به‌سمت احداث واحدهای کوچک برود.

ناتوانی در حفظ حقوق مالکیت، در کنار بی‌ثباتی در افق بلندمدت، موجب می‌شود تا سرمایه‌داران به سوی فعالیت‌های بروند که نیاز به سرمایه کمتری دارد و همزمان به دولت هم کمترین وابستگی را داشته باشد. سومین نتیجه ناامنی حقوق مالکیت، برتری یافتن فعالیت‌های سوداگری نسبت به فعالیت‌های مولد است. به‌عبارت‌دیگر، فعالیت‌های سوداگری که در شرایط بی‌ثبات در کوتاه‌مدت سودآوری بالایی دارند، جایگزین سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولید و صنعتی می‌شوند.

خبر

۸۸۹ واحد صنعتی در البرز گازسوز شد

رئیس گازرسانی به صنایع و مجتمع‌های مسکونی شرکت گاز البرز گفت: نتیجه فعالیت ۹ ساله این واحد صرفه‌جویی ۴۴ میلیون لیتری سوخت مایع در استان بوده است.

اسماعیل شـاه محمدی در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به اینکه البرز حدود ۱۳ درصد از صنایع کل کشور را در خود جـای داده است، اظهار کرد: از سال ۹۳ تاکنون گازرسانی به ۸۸۹ واحد صنعتی انجام شده و با این اقدام ۴۴ میلیون لیتر سوخت مایع صرفه‌جویی شده است.

وی ادامـه داد: تعهد سال گذشته هم گازرسانی به ۱۲۹ واحـد صنعتی و صرفه‌جویی ۵میلیـون لیتر سوخت مایع بـوده که با همکـاری همه واحدها موفـق شدیم به ۱۴۸ واحد صنعتی گازرسانی و ۹۳ هزار مترمکعب گاز در ساعت جایگزین کنیم.

وی خاطرنشان کـرد: برای امسال هم برای گازرسانی به ۱۳۱ واحـد صنعتـی و صرفه جویی ۵۹ هـزار متر مکعب گـاز در ساعت مایع برنامه‌ریزی شده که تا کنون ۴۱ مورد راه‌اندازی داشته‌ایم.

شاه‌محمـدی توضیح داد: البته غالبا در تابستان تقاضای کمتـری برای گازرسانی به صنایع داریم و معمولا در نیمه دوم سـال بـا حجم بیشتـری از تقاضـای صنعتی مواجه هستیم.

رئیس واحد گازرسانی به صنایع و مجتمع‌های مسکونی شرکـت گاز استان البرز مطرح کـرد: در کنار موارد مطرح شـده، در تابستانـی که گذشـت، شرکت گـاز البرز به ۵ نیروگاه گازرسانی داشته و علاوه برآن به ۲ ایستگاه CNG هم گازرسانی کرده است.

شاه محمدی در ادامه بـا اشاره به برخی موانع که باعث کندی در فرآیند گازرسانی به صنایع می‌شود، گفت: تاخیر در مجوزهایـی که توسط سایـر دستگاه‌ها باید صادر شود باعث کندی کار می‌شود.

ایـن مقام مسئول افـزود: در فرآیند گازرسانی به صنایع دستگاه‌های متعـددی نقش دارند که آنها نیز باید تصمیم بگیرند و تا زمانی که آنها همکاری لازم را نداشته باشند، کار بـا سرعت لازم پیش نمی‌رود، بر این اساس از دستگاه‌های ذی‌ربط درخواست می‌شود برای تسریع در روند گازرسانی به صنایع، مجوزهای لازم را با سرعت بیشتری صادر کنند.

«طولانی‌ترین بهره‌برداری» از یک مسیر آزادراهی

بـرای نخستین‌بار طولانی‌ترین بهره‌برداری از یک مسیر آزادراهی در کشور با رعایت بالاترین استانداردهای ایمنی روز، ۲۰ مهـر امسـال با افتتـاح آزادراه اصفهـان- شیراز بـه ارزش روز بیـش از ۲۵ هـزار میلیـارد تومـان انجام می‌شود.

به گـزارش ایرنا، تحول در حمـل‌و نقل جاده‌ای جنوب کشور بـا افتتـاح آزادراه شیـراز- اصفهان، رفـع گلوگاه ترافیکی کریدور آزادراهی شمال- جنوب با افتتاح آزادراه منجیل- رودبار، توسعـه ترانزیت بین‌المللی با آزادراه‌های مراغـه- هشترود و ایجـاد کوتاه‌ترین مسیـر آزادراهی از پایتخـت به مرز بازرگان با افتتـاح آزادراه تبریز- صوفیان در امسـال، کارنامه زرینی برای توسعه شبکه آزادراهی در امسال خواهد بود.

از بین ایـن پروژه‌ها، آزادراه شیـراز- اصفهان که زمان افتتاح آن ۲۰ مهر امسال با حضور رئیس‌جمهوری تعیین شـده است، ۲۱۲ کیلومتر آزادراه در یک مرحله به افتتاح خواهد رسید که سبب کاهش مصرف سالانه ۱۰۰ میلیون لیتـر سوخت معـادل مصرف حداقل یـک روز کل کشور می‌شود.

ایـن آزادراه بـه طـول ۲۱۲ کیلومتـر از محـدوده «ایزدخواسـت» شـروع می‌شـود، جـزو طولانی‌تریـن پروژه‌هـای آزادراهـی است و با افتتـاح آن ۱۳۵ کیلومتر طـول مسیر بین شیـراز و اصفهان کوتـاه می‌شود و ۲.۵ ساعت از زمان سیر کاسـته خواهد شد. قرار است ابتدا ۶ قطعـه نخست به طول ۲۱۲ کیلومتر به بهره‌برداری برسد و با برنامه‌ریـزی انجام شده در مدت ۷ ماه آینده عملیات اجرایی قطعه هفتم آن نیز تکمیل و آزادراه به شهر شیراز متصل می‌شود.

درحال‌حاضر خط‌کشی‌هـای کل مسیر ۲۱۲ کیلومتری آزادراه انجـام شده است، مبلمان‌های جاده‌ای مسیر نصب شده و برای نخستین‌بار «طولانی‌ترین بهره‌برداری» از یک مسیر آزادراهی در کشور با رعایت بالاترین استانداردهای ایمنی موجود انجام می‌شود.

بهره‌بـرداری از این آزادراه یک تحـول حمل‌و نقلی در جنـوب کشور به‌ویـژه استان‌های هرمزگـان و بوشهر نیز به حسـاب می‌آید که در آینده به‌منظـور تکمیل کریدور آزادراهی تهران تا بنادر جنوبی کشور ادامه خواهد یافت.

تکمیـل ابرپـروژه آزادراه شیراز- اصفهـان که در سال ۱۳۸۹ آغـاز شد، در مهرماه سـال ۱۴۰۰ به پیشرفت ۸۵ درصـدی رسیده بود، پس از تامیـن اعتبار از سوی دولت سیزدهم هم اکنـون آماده افتتاح است و مسیر فعلی را تا ۲ ساعت کوتاه‌تر می‌کند. ارزش روز این پروژه بیش از ۲۵ هزار میلیارد تومان برآورد شده است.

مسیـر فعلی شیـراز به سمت اصفهـان ۴۸۵ کیلومتر و مـدت زمان سفر نیز ۵.۵ تا ۶ ساعـت به طول می‌انجامد و با افتتاح آزادراه شیـراز- اصفهان که خلاف مسیر فعلی به شکل مستقیم است، طول مسیر ۱۳۵ کیلومتر کوتاه‌تر می‌شود.

برنامـه دولـت این است که پس از افتتـاح این مسیر با ادامه محـور به سمت اتصال به بوشهـر، شبکه کریدوری کشور از شمال از طریق مرکز کشور به دریا متصل کند.

کارشناسان معتقدند کـه آزادراه شیراز- اصفهان بخش مهمـی از کریدور آزادراهی شمال بـه جنوب کشور است کـه بهره‌برداری از آن ارزش اقتصادی قابل توجهی داشته و گـام مهمی ترانزیت کالا از استان‌های جنوبی و بنادر به مرکز و شمال کشور برداشته خواهد شد.

نوستالژی شیرازی‌ها به زوال زودرس مبتلا شد

روایتی از مرگ تدریجی درختان «قصردشت»

گروه استان‌ها
editor@smtnews.ir

نـام قصردشـت شـیراز را کـه می‌شـنویم بـدون تردیـد کوچه‌باغ‌هـای تو در تو و باصفایش در ذهن تداعی می‌شـود. میراث ارزشـمندی که با شـهرت جهانی نقـش تصفیه هوای شـیراز را عهده‌دار است اما طی ۳۰ سال گذشته رو به نابودی رفته است. گرچه طی سـال‌های گذشته مسئولان مختلف از ضرورت حفظ باغات سـخن گفته‌انـد و تغییر کاربری را امری ناپسـند خوانده‌انـد اما در عمل شـاهدیم که تغییـر کاربری باغات به بهانه‌های مختلف در دسـتور کار کمیسـیون ماده ۵ قـرار می‌گیرد. آب و هوای معتدل شـیراز که البته سـال‌های اخیر به سـمت گرم شـدن پیش رفته مرهـون وجود باغات و فضای سـبزی اسـت که از گذشـته بر جای مانده، فضایی که از دهه ۷۰ به بعد دسـتخوش سوءاسـتفاده سـودجویان شده و آسـیب‌های بسـیاری را به همراه آورده است. باغات شیراز سـرمایه ارزشـمند و منبع مهم تولید اکسـیژن برای معتدل نگه داشـتن دمای هـوا و کنترل گرماسـت، ثروتی که ارمغان نسل‌های پیشین برای ما بود و متاسفانه طی دهه‌های گذشته بـه بهانه‌های مختلف به آن دسـت‌درازی شـده و از بین رفته اسـت. به‌طبع جای تعجب اسـت که از مساحت حدود ۳ هزار هکتاری باغات شـیراز امروز کمتر از هـزار هکتار باقی مانده باشـد و متولیان امر تـا هنوز راهکاری برای پیشـگیری از به تاراج رفتن این سرمایه گرانبها نیندیشیده باشند.

گرچـه طی سال‌هـای گذشته مسئولان مختلـف از ضرورت حفظ باغات سخن گفته‌اند و تغییر کاربری را امری ناپسند خوانده‌اند اما در عمل شاهدیم که تغییر کاربری باغات به بهانه‌های مختلف در دستور کـار کمیسیـون ماده ۵ قـرار می‌گیرد. یک باغ بـه بهانه خشکیدن و دیگـری به بهانه قرار نگرفتـن در محدوده حوزه استحفاظی! یک باغ بـه بهانه ساخت پروژه گردشگـری و باغ دیگری به دلیل آتش‌سوزی عمدی! اخیرا باغ رزی سر از کمیسیون ماده ۵ درمی‌آورد یا باغ کوچه ۸۳ قصردشت روی میز اعضای کمیسیون قرار می‌گیرد.

مسئول صیانت از باغات کیست؟

بـه گـزارش فارس، گرچه در سال ۷۷ کمیسیون ماده ۵ برای حفظ و حراسـت از باغـات قصردشت تشکیل شد اما امروز شاهد بروز تغییر کاربری‌ها در همین کمیسیون هستیم. شهرداری شیراز به‌عنوان یک متولـی اصلی وظیفه تملک و حفظ و صیانت از باغات را بر عهده دارد و به همین منظور ستاد آبادگری باغات را تشکیل داد اما آنچه مسلم اسـت اهمیت نقش دیگر نهادهای دخیـل در حفظ این باغات است. سازمان جهاد کشاورزی، محیط زیست، استانداری، دستگاه قضایی و دیگر نهادهای عضو کمیسیون ماده ۵ که به تغییر باغات تن می‌دهند، در جهت حفظ باغات چه کرده‌اند؟ آیا هر یک از این نهادها در ایفای نقش خود موفق عمل کرده‌اند تا بتوانند ادعا کنند که در حفظ باغات موثر بوده‌اند؟

آبیاری‌های ۴۵ روزه!

یکـی از مهم‌ترین دغدغه‌هـای صیانت از باغات آبیـاری به‌موقع و حفاظـت از درختان برای جلوگیری از خشک شدن آنهاست اما طبق بررسی‌های خبرگزاری فارس، نوبت آبرسانی به درختان باغات شیراز هر ۴۵ روز یک بار به یک باغ می‌رسد و با این روش دیگر درختی باقی نخواهد ماند! با این شیوه آبیاری، روند خشک شدن درختان سرعت خواهـد گرفـت و احتمال وقوع آتش‌سوزی چـه سهوی و چه عمدی شدت خواهد یافت؛ بنابراین توجه به این موضوع اهمیت ویژه‌ای دارد.

ساخت باغ بزرگ گردشگری

غلامعلـی ترابـی، عضـو سابق شـورای شهـر شیراز همـواره در مصاحبه‌هایـش از ساخت یک پروژه بـزرگ و بی‌نظیر در قلب باغات شیراز برای استفاده عموم سخن می‌گفت، یک پروژه بزرگ گردشگری کـه ضمـن حفظ باغات، مـورد استفاده عموم مردم نیـز قرار خواهد گرفـت، اما گاهی که شاهد تخریب و خشکاندن برخی باغات هستیم. نمونه این مهم، باغ ناصری است که چندی پیش تخریب آن خبرساز شـد و پاسـخ شهرداری و شورای شهر شیراز ایـن بود که برای ایجاد این باغ بزرگ و پروژه گردشگری، این باغ از بین رفته است! تخریب باغـات تـا کجا؟ باغات شیراز که بخشی از آن باغات حوزه استحفاظی قصردشـت است امروز به طرز عجیبـی رو به کاهش رفته است و اگر اوضاع به همین منوال پیش رود تا چند سال آینده دیگر نه خبری از شیـرازِ سرسبـز و خوش آب و هوا است و نه باغاتی برای تفرج و خوب کـردنِ حال مردم و نفـس کشیدن. عضو سابق شـورای شهر شیراز و رئیـس کمیسیون شهرسازی شورای شهـر درباره آخرین وضعیت حفاظـت از باغـات به خبرگـزاری فارس گفـت: متاسفانه حدود ۳۰ سـال است که شاهد تخریـب و تغییر کاربری‌های گسترده در باغات شیـراز و تبدیل آنهـا به فضاهای تجاری و مسکونی هستیم. غلامعلی ترابـی اظهار داشت: متاسفانـه این تغییر کاربری‌ها در همه شهرهای کشـور و البته شیراز در مجموعه باغ‌های حوزه استحفاظی قصردشت دیـده می‌شود خلاف اینکه حفاظت از این باغات مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری است.

وی بـا بیان اینکه تغییرکاربری باغـات در ۲ مرحله انجام می‌شود، گفـت: در مرحله اول طی چند سال باغات توسط مالکان یا ذی‌نفعان بـه مـرور تخریب و خشکانده و تبدیـل به زمین بایر شده و در مرحله دوم بحث تغییر کاربری مطرح می‌شود.

انحراف بودجه صیانت از باغات

ترابی با بیان اینکه بودجه حفاظت از باغات در سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ هـزار میلیارد تومان بود، اظهار داشت: در سال ۱۴۰۱ تنها حدود ۵۰ درصد از بودجه باغات محقق شد که همه بودجه محقق شده هم صرف صیانـت از باغـات نشد و ما انحراف بودجه را شاهد بودیم. وی با اشاره بـه اینکـه به دلیل خارج شدن از شورا اطلاعی از میزان تحقق بودجه ۱۴۰۲ ندارد، گفت: پس از تفریغ بودجه توسط شورا باید عنوان شود که بودجه محقق شده در چه اموری صرف شده است.

عضـو سابـق شورای شهـر شیـراز ادامـه داد: در تامیـن بودجه شهـرداری بایـد از محـل فـروش اراضـی و زمین‌هـای متعلـق به شهـرداری و پروانه‌هایـی که صـادر می‌شود در مناطـق یک و ۶، بر اسـاس مصوبـه شـورای عالـی معمـاری و شهرسـازی ۵ درصد را صـرف حفاظت از باغـات کند که این اتفاق در سـال گذشته محقق نشد.

۸ سال از مصوبه احداث باغ پارک بزرگ شیراز می‌گذرد! ترابی در ادامـه از تصویـب ساخت باغ‌پارک بزرگ شیراز در سال‌های ۹۴ و ۹۵ خبـر داد و گفـت: بر اساس این مصوبـه شهرداری باید در فاز نخست فضاهـای مابیـن بلوارهای ایمان و میرزای شیرازی و شهید کسایی را تملـک می‌کـرد و با ایجاد یک فضای تفریحی بزرگ در دل باغات این پارک را احداث کرده و در اختیار عموم مردم قرار می‌داد.

وی تاکیـد کـرد: ایـن مصوبه سـال ۹۴ کلید خـورد و تعدادی از تملک‌هـا هـم در حـدود ۳۲ هکتـار انجام شده است امـا با گذشت ۸ سـال هنـوز شاهـد به ثمـر نشستن ایـن فضای بـزرگ تفریحی کـه جمعـا ۴۰۰ هکتـار وسعـت دارد، بـرای استفاده عمـوم مردم نشده‌ایم. ایـن کارشناس حوزه شهرسازی اظهار کرد: اگر عکس‌های هوایی شیراز در محدوده باغات را بنگریم در بلوار چمران، بلوار نیایش، در مجـاورت بیمارستان اردیبهشت، بلوار میرزای شیرازی، محمودیه و ... رونـد خشکانـدن درختان و تغییـر کاربری همچنان ادامه دارد و متاسفانـه طـی چند سال گذشته حجم زیـادی از باغات از بین رفته است.

> طبق بررسی‌ها نوبت باغات شیراز هر ۴۵روز یک بار است که با این روش دیگر درختی باقی نخواهد ماند

سخن پایانی

ایـن روزها انگار ساخـت بیمارستان و هتل و رسـتوران، آن هم بـا قطع درختـان مناطق خوش اب و هوا اولویـت بیشتری دارد تا جایـی که حجم باغات به ۷۰۰ هکتار رسیده است! به راستی وقتی گذشتگـان همچین میراثی برای ما برجای گذاشتند و امروز ما این میراث را قربانی سودهای هنگفت کرده‌ایم برای آیندگان از خود چه برجای خواهیم گذاشت؟!

ورشکستگی، پسته کاران را تهدید می کند

وزارت جهاد کشاورزی با خبر ممنوعیت صادرات پسته و پـس از آن، بانک مرکزی با مقررات بازگشت ارز حاصل از صـادرات، نگرانی‌هـای جدی را برای باغـداران ایجاد کرده‌انـد. پسته به عنوان یکی از محصولات ارزآور کشور، در امسـال تولیـد بالایی داشته اسـت. افزایش حدود دو برابـری تولید در ایـران همزمان با افزایش محصول پسته امریکا، باعث شده است رقبای صادراتی تلاش دوچندانی بـرای گرفتن بازارهای صادراتی داشته باشند. بهروز آگاه، عضـو انجمن پسته ایـران در گفت‌وگو بـا مهر گفت: در صورتـی که در سه ماه فصل پاییز دولت اقدامی در زمینه تسهیـل صادرات پسته انجام ندهد، تبعات بسیار سنگین و غیرقابل جبرانی را در حوزه کشاورزی و بازرگانی شاهد خواهیم بود.

کمبود متخصص برای مدیریت

آگـاه با اشـاره به تربیت تعداد زیادی افراد متخصص در حوزه‌هـای هوافضا، امنیتی و نظامی پس از انقلاب گفت: متاسفانـه به اندازه‌ای که در سایـر رشته‌ها نیروی خوب و متخصـص تربیـت کرده‌ایم، در حـوزه اقتصاد عملکرد مناسبـی نداشتیـم. چندین سال اسـت که درگیر جنگ اقتصـادی هستیـم و باید بهترین متخصصـان اقتصاد را داشته باشیم اما متاسفانه فرد مناسبی در این حوزه برای مدیریت و فرماندهی نداریم.

وی گفـت: اخیرا شنیده شده است کـه معاون باغبانی وزارت جهـاد کشاورزی با ارائه طرحی مبنی بر ممنوعیت صـادرات پسته، در تلاش است تا صادرات این محصول را ممنوع کند. ایـن موضوع بالاترین کمک به صنعت پسته امریکا و بزرگترین خیانت به پسته ایران بوده و باعث ایجاد چالش‌های اساسی در حوزه اقتصاد پسته ایران‌خواهد شد.

عضـو انجمن پسته ایران میـزان پسته کشور در امسال را حـدود ۲۴۰هـزار تـن (با احتساب ۳۰هـزار تن پسته باقیمانـده از سال گذشته) ارزیابـی و خاطرنشان کرد: با توجـه بـه افزایش تولید پسته، در صورتی که در سه ماهه اول پس از برداشت پسته (مهر، آبان و آذر) که موعد عید چینی و نیز قبل از کریسمس است (اوج مصرف پسته در دنیـا)، نتوانیم حداقل ۱۰۰ هزار تن پسته را صادر کنیم، بازار صادراتی ایران توسط امریکا تصاحب خواهد شد.

چالش وزارت جهاد و بانک مرکزی

آگـاه این چالش را بسیار فـوری و قریب الوقوع دانست و افـزود: در چنین شرایط خاص و مهمی، متاسفانه علاوه بر اظهارات معـاون باغبانی وزارت جهاد کشاورزی مبنی بر ممنوعیـت صادرات پسته، بانک مرکزی نیز با مقررات بازگشـت ارز حاصـل از صادرات، روند صـادرات پسته را مختل می‌کنند.

مصرف داخلی فقط ۱۵ درصد

بهـروز آگاه مصـرف داخلی پسـته را حداکثر ۱۵درصد تولید پسته در ایران دانست و افزود: با سیاست‌های اشتباه، بیشتریـن صادرات پسته هم اکنون بـا کارت‌های اجاره‌ای انجـام می‌شود کـه هیچ‌گونه نفعی برای دولـت ندارد و به همیـن دلیل کارت بازرگانـی اغلب صادرکنندگان معتبر و بـزرگ کشـور تعلیق شده است. این فعـال باسابقه صنعت پسـته با ارائـه پیشنهادی در حـوزه ارز حاصل از صادرات محصولات کشاورزی، ضمن اشاره به آمار و ارقامی در زمینه اشتغال و صادرات حوزه کشاورزی گفت: در سال ۱۴۰۰ ما در کشور حدود ۴۸ میلیارد دلار صادرات غیرنفتی داشته‌ایم که تنها ۲.۵میلیارد دلار آن مربوط به محصولات کشاورزی بـوده است و مابقی آن مربوط به سایر محصولاتی است که به شدت از یارانه انرژی و سایر یارانه‌ها استفاده می‌کنند.

نباید صنعت و کشاورزی را با هم مقایسه کرد

آگاه مقایسه کردن صنعت و کشاورزی، برای بازگرداندن ارز حاصـل از صادرات به یـک شیوه را غیرمنطقی دانست و گفـت: عدد و رقم اشتغـال و همچنین ارزآوری در حوزه صنعت و کشاورزی قابل مقایسه نیست و برای بهبود وضعیت کشـاورزی و عدم ضرر و زیـان صادرکنندگان محصولات کشـاورزی، باید با سرعت مقـررات بازگشت ارز حاصل از صـادرات که یکی از پرنقص‌ترین قوانین دولت قبل بود و با شکست مواجه شد، در حوزه محصولات کشاورزی لغو شود.

آگاه ضمن اشاره به اطلاع جمع زیادی از نمایندگان مجلس نسبت به مشکلات پسته و سایر محصولات کشاورزی افزود: طبق مصوبه مجلـس بخش کشاورزی از مقررات بازگشت ارز حاصـل از صادرات مستثنا شد اما متاسفانه این موضوع در مجمع تشخیص مصلحت نظام لغو شد.

لغو مقررات بازگشت ارز برای کشاورزی

عضـو انجمن پسته ایران، فرصت لغـو این مقررات برای بخـش کشاورزی را بسیار کوتاه دانست و گفت: در صورتی کـه ما در ۳ماه فصل پاییز امسال نتوانیم حداقل ۱۰۰ هزار تـن پسته صادر کنیم، ایـن میزان پسته روی دست باغدار خواهـد ماند و رقبا بازارهای صادراتی ما را خواهند گرفت. وی ایـن میـزان پسته را مازاد بر مصـرف داخل دانست و گفـت: در صورتی که قانون بازگشت ارز حاصل از صادرات بـرای محصولات کشاورزی لغو نشود، قطعا بیکاری و ضرر و زیان بسیار زیادی متوجه باغداران و کشاورزان به‌ویژه در حوزه پسته خواهد شد چراکه میزان تولید پسته در امسال به حدی بالاسـت که تعداد زیادی از کشاورزان ورشکست خواهند شد.

توسعه ویلاسازی در دهلران

معاون عمرانی استاندار ایلام گفت: عملیات آماده‌سازی زمین برای هزار و ۳۰۰ متقاضـی ساخت مسکن ویلایی در شهرسـتان دهلران در دست اقدام است که تاکنون ۷۵۰ قطعه زمین برای ساخت مسکن ویلایی در این شهرستان به مردم واگـذار شده است. سعید هژبری در حاشیه نشست وبیناری شورای‌عالی مسکن کـه بـا حضور رئیس‌جمهوری برگزار شد، اظهار کـرد: از مجموع ۳۲ هزار واحد، ۸هـزار واحـد در نقاط روستایی، ۱۶۸۷ واحد به شکل استیجاری، ۵هزار و ۷۲۹ واحد توسط بخش خصوصی، ۴هزار و ۲۹۶ واحد در بافت‌های فرسوده و ۱۲ هزار و ۸۸۹ واحـد نیز توسـط راه و شهرسازی استان احداث می‌شود. وی، تسهیلات بلاعـوض پرداخـت شده در حوزه مسکن روستایی را هـزار و ۸۰ میلیارد تومان اعلام کرد و ادامه داد: کار اجرایی ۴هزار و ۸۳۰ واحد مسکونی روستایی در قالب نهضـت ملـی مسکن به اتمام رسیده و هزار و ۵۰۰ واحد نیز با میانگین پیشرفت ۳۰ تا ۸۰ درصدی در حال احداث است. معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری ایـلام از تکمیـل و تایید ثبت‌نام ۹۷۵ خانواده در طـرح قانون جوانی جمعیت و خانواده در استان خبر داد و گفت: تاکنون ۴۸ واحد مسکونی و ۴۰۲ قطعه زمین در شهرهای مهران و دهلران به متقاضیان طرح قانون جوانی جمعیت و خانواده تحویل شده است. هژبری با اشاره به واگذاری زمین برای ساخت مسکن ویلایی در شهرهـای مهـران و دهلران به خانواده‌های واجد شرایط، عنوان کرد: عملیات آماده‌سازی زمین برای هزار و ۳۰۰متقاضی ساخت مسکن ویلایی در شهرستان دهلـران در دست اقدام است کـه تاکنون ۷۵۰ قطعه زمین برای ساخت مسکن ویلایـی در این شهرستان به مردم واگذار شده است. هژبری ادامه داد: همچنین عملیات آماده‌سازی هزار و ۳۵۰ قطعه زمین در حال اجرا است و روند واگذاری این قطعات پس از اتمام آماده‌سازی آغاز خواهد شد.

معاون استاندار ایلام تاکید کرد: میزان زمین مورد نیاز برای نهضت ملی مسکن ۳۸۴هکتـار بوده که ۲۷۶ هکتـار آن تاکنون تامین شده، ۱۰۶ هکتار در دستور کـار تفاهـم با مالکین قرار دارد تا از طریق خرید زمین، الحاق به شهر یا ظرفیت مـاده ۱۰ قانون جهش تولید مسکن مشکـلات کمبود زمین در شهرهای ایلام، سرابله، بدره و هلیلان را رفع کنیم.

قانون‌گذار در رفع چالش‌های استارت‌آپ‌های گردشگری منفعل است

فناوری اطلاعات، منجی صنعت توریسم

از دیرباز سفر به قصد اکتشافات یکی از اصلی‌ترین رفتارهای بشر به قصد شناخت جهان پیرامون خود بوده و با اتمام عصر اکتشافات امروزه جنبه تفریحی دارد و یکی از مهم‌ترین لذت‌های انسان امروز است. در واقع، مردم جوامع امروز هم بسان انسان هزاره‌های پیشین در راستای پاسخ به حس کنجکاوی و ماجراجویی سفر می‌کند. همین امر موجب رونق صنعت گردشگری از ۲ سده قبل شد؛ صنعتی که بعد از صنایع شیمیایی و نفت و گاز، در رتبه سوم بزرگ‌ترین صنعت‌های جهان از لحاظ درآمدزایی به‌شمار می‌رود. بی‌شک برای گردشگری و سفر به یک شهر، کشور یا منطقه، هیچ‌چیز بهتر از این نیست که در آنجا آشنایی داشته باشیم که فرآیند شناخت از محیط ناآشنا را راحت‌تر و کاری کند که سفرمان با کوهی از ناشناخته‌ها و آزمون و خطاها همراه نباشد. آشنایی که آن منطقه را بشناسد. برای مثال، بداند کجا اقامت با کیفیت بهتر و ارزان‌تر است یا مناطق دیدنی کجاست و کجا می‌توان غذاهای محلی خوشمزه را تجربه کرد. آشنایی که بتوانیم از قبل بعضی از نمونه برنامه‌های سفر را با او هماهنگ کنیم تا بار سفر را آسوده‌خاطر ببندیم. امروز در دنیای فناوری اطلاعات این آشنا در تلفن‌های هوشمند همه ما یافت می‌شود و در هر شرایطی در دسترس است. استارت‌آپ‌های گردشگری قرار است تا نقش این آشنا را بازی کنند. این پلتفرم‌ها توانسته‌اند انواع سفر را تسهیل و پیش‌بینی‌پذیر کنند. هرچه صنعت گردشگری بزرگ‌تر شود و تعداد گردشگران بیشتر، نیاز به ارائه خدمات و اطلاعات به آنها هم بیشتر احساس می‌شود.

صمت در این گزارش به چالش‌های پیش‌روی استارت‌آپ‌های گردشگری پرداخته است.

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

لزوم همکاری صمت با میراث فرهنگی

امیرحسین پاینده، فعال در زمینه استارت‌آپ گردشگری در گفت‌وگو با صمت درباره اصلی‌ترین چالش استارت‌آپ‌های گردشگری گفت: فعالان استارت‌آپی صنعت گردشگری، به‌تازگی با مشکلات و چالش‌های زیادی مواجه شده‌اند، از فیلترینگ گرفته تا محدودیت‌های دیگر که گریبانگیر آنها شده است. با گذشت تقریبا یک سال از فیلترینگ گسترده در فضای مجازی و سرعت کم‌گاه وبیگاه اینترنت، هیچ نهادی هم برای قانون‌گذاری در این حیطه اقدامی نکرده و همین امر موجب چالش‌های عدیده‌ای در توسعه استارت‌آپ‌های گردشگری و حتی عرضه صنایع‌دستی در فضای مجازی شده است.

پاینده بااشاره به اینکه قانون‌گذاری استارت‌آپ‌های حوزه گردشگری، باید از کانال وزارت صمت و سازمان میراث‌فرهنگی بگذرد، گفت: بخشی از کار باید با وزارت صمت واگذار شود و قسمتی هم باید با میراث فرهنگی هماهنگ شود. به‌اعتقادمن، مسئولیت این امر برعهده هردو وزارتخانه است. صمت می‌تواند به بحث نیروی کار، تولید، فروش و ... بپردازد و نظرات تخصصی از جانب میراث فرهنگی باشد.

وی افزود: قسمتی از این موضوع به نیروهای کار و بحث رد شدن بیمه مربوط می‌شود و البته مسائل دیگر، که به‌هرحال با وزارت صمت سروکار دارد اما در موضوع اصلی که همان قوانین و شاکله و ... است، میراث فرهنگی می‌تواند بیشتر موثر باشد، این یک کار تخصصی است و به‌طورطبیعی به یک‌سری نظرهای تخصصی هم در زمینه این موضوع احتیاج دارد، در حالی که وزارت صمت فقط می‌تواند بحث فنی کار را پوشش دهد. در نتیجه، برای قانون‌گذاری، بخشی از کار باید به وزارت صمت واگذار شود و قسمتی هم با میراث فرهنگی هماهنگ شود. در واقع، ما نیازمند نوعی هماهنگی و همکاری و بسترسازی بین این ۲ وزارتخانه هستیم، اگر هردو در کنار هم و با هماهنگی کار کنند، خیلی بهتر است.

کرونا توفیق اجباری شد

پاینده بااشاره به محدودیت‌های استارت‌آپی حوزه گردشگری و صنایع‌دستی گفت: همه‌گیری کرونا آسیب جدی به استارت‌آپ‌های گردشگری زد، اما برخی از رهبران استارت‌آپی تلاش کردند با سرمایه‌گذاری‌های شخصی و رصد بازارهای جدید، ضررهای‌شان را جبران کنند، اما یافتن بازارها و نیازهای جدید زمانبر بود و همین فرآیند، آسیب‌های مالی را به‌دنبال داشت، اما برای برخی فعالان، این یک توفیق اجباری شد تا به فعالان سنتی دسترسی بیشتری پیدا کنند. همچنین، تلنگری بود تا بتوانند بازارهای جدید را بیابند، بنابراین این محدودیت‌ها برای برخی در بحث فروش به فرصت تبدیل شد.

خریداران صنایع‌دستی به استارت‌آپ‌ها اعتماد نمی‌کنند

پاینده بااشاره به چالش‌های ورود فعالان صنایع‌دستی از یک فضای سنتی به سمت یک فضای مدرن که همان استارت‌آپ است، گفت: بیشتر چالش‌ها همان بحث اعتمادسازی است، وقتی می‌خواهند در یک فضای سنتی محصولی را بفروشند، با خریدارهای خود آشنا هستند و رودررو معامله می‌کنند، خریداران باسابقه و نیروهای جوان کمتر در رأس کار قرار می‌گیرند،اما در استارت‌آپ‌ها، نخستین مشکل، بحث اعتمادسازی در این سیستم است، سرمایه و فروش و پول این افراد در یک سیستم مجازی جریان دارد.

وی افزود: هنگام فروش محصول نمی‌دانند چه تعداد پیش‌بینی فروش باید داشته باشند. برای مثال، در بازار سنتی یک‌سری سفارش می‌گیرند و حدودی اطلاع دارند و تولید می‌کنند، اما در فضای مجازی نمی‌دانند که قرار است فردا قرار چند سفارش داشته باشند؛ بنابراین درخواست که زیاد می‌شود، فروش را بالا می‌برند و ممکن است که اتفاقاتی بیفتد و محصول‌شان به‌دلیل جو حاکم یا تبلیغات یا هر مولفه دیگری فروش نرود.

این کارشناس گردشگری تاکید کرد: به‌هرحال، کسب‌وکارهای مجازی در راستای گسترش فعالیت‌های خود تبلیغات می‌کنند و در صورت ادامه‌دار بودن و فرآیند تبلیغات است که می‌توانند جای خود را در بازار این صنعت باز کنند، اما متاسفانه باوجود وضعیت فیلترینگ و شرایط نوسانی اینترنت در ایران، فعالان استارت‌آپی در دنیای گردشگری نمی‌توانند پیش‌بینی دقیقی از روند کسب‌وکار خود داشته باشند. به‌طورقطع توانایی برنامه‌ریزی یا در نظر گرفتن حدی از استاندارد در مسیر پیشرفت با هر سرعتی، کمک زیادی به رهبران استارت‌آپی در صنعت گردشگری می‌کند.

شناخت رمز موفقیت یک استارت‌آپ

پاینده بااشاره به بهترین روش برای توسعه اپ‌های گردشگری گفت: بهترین راه این است که با کشورهای مختلف ارتباط برقرار کنیم، هرچقدر بتوان نمودهای گردشگری و آثار صنایع‌دستی را به ملت‌ها بشناسانیم، همانقدر می‌توانیم نسبت به توسعه صنعت گردشگری امیدوار باشیم. بی‌شک صنایع‌دستی سفیر قابل‌اتکایی برای رشد و توسعه صنعت گردشگری خواهد بود. به‌اعتقادمن، باید با صنعتگران و فروشندگان محلی جلسات مستمر و حرفه‌ای گذاشته شود و نیازسنجی کنیم. برای مثال، باید با سلایق و اهداف سفر مردم کشورهای گوناگون به‌ویژه کشورهای اطراف آشنا شد و اطلاعات درخوری کسب کرد. این موضوع نیازمند یک‌سری مطالعات است. برای مثال، در حوزه فروش آثار صنایع‌دستی باید بدانیم مردم کدام کشور توجه بیشتری به کدام هنر دستی ایران‌زمین نشان می‌دهد و با المان‌های خودشان به تولید محتوا برای همان جامعه بپردازیم. بعد از اینکه آن برند یا استارت‌آپ شناخته شد، در واقع آرام‌آرام مردم کشور مقصد به‌طوراتوماتیک شروع به پیگیری و خرید آن محصول می‌کنند.

> متاسفانه فعالان استارت‌آپی در دنیای گردشگری نمی‌توانند پیش‌بینی دقیقی از روند کسب‌وکار خود داشته باشند

آینده را از نو بسازید

آرش نورآقایی، کارشناس گردشگری و میراث‌فرهنگی در گفت‌وگو با صمت گفت: در آینده‌ای نزدیک جمعیت کشور ما رو به پیری است و باید نسبت به این معضل، اقدامات و برنامه‌ریزی‌های موثری داشته باشیم. در حقیقت، باتوجه به محیط‌زیست و براساس روش‌های آینده‌پژوهی باید به اهدافی جامه‌عمل بپوشانیم که به نوسازی می‌انجامد. در واقع، باید از گذشته خود در راستای نوسازی آینده استفاده کنیم و اگر ندانیم که در قرن حاضر چه اتفاقاتی می‌افتد، نمی‌توانیم نسبت به خروجی‌های رویدادهای این‌چنینی خوش‌بین باشیم.

نورآقایی افزود: برای دریافت خروجی موردنظر از یک رویداد باید وقایع ایران و جهان را به‌درستی بررسی کنیم تا بتوانیم آینده‌پژوهی و برنامه‌ریزی مفیدی هم داشته باشیم. صنعت گردشگری اهمیت زیادی در توسعه اقتصادی یک کشور دارد. بر همین مبنا باید دید که چه پیشینه‌ای دارد و ما چقدر دانشجو و دانشمند در این حوزه تربیت کرده‌ایم.

وی ادامه داد: معضل اصلی در بحث برنامه‌ریزی و آینده‌پژوهی در صنعت گردشگری، دسترسی به آمار است؛ به‌همین‌دلیل است که نمی‌دانیم در عرصه گردشگری سرمایه‌گذاران در کجا باید سرمایه‌گذاری کنند و نمی‌دانیم که چه نیازهایی به‌لحاظ کمیت و کیفیت و حتی تعداد افراد داریم. همه اینها مستلزم آمارگیری است؛ در واقع، باید با این آمارها برای آینده برنامه‌ریزی کنیم. با آمدن فضای دیجیتال، فناوری‌ها و استارت‌آپ‌ها باید بدانیم که چه فرآیند تحولی شکل گرفته است و چه روند تحولی باید شکل بگیرد.

مسئولان به یک بیدار باش نیاز دارند

سیدکمیل طیبی، مدیر قطب علمی اقتصاد بین‌الملل دانشگاه اصفهان گفت: ایران از سویی به‌لحاظ برخورداری از ظرفیت‌های گردشگری نظیر آثار صنایع‌دستی و آثار منحصر به فرد فرهنگی که برخی هم در یونسکو ثبت شده است، جزو ۱۰ کشور با ظرفیت بالا در توسعه گردشگری است؛ اما تاکنون فعالیت‌های مناسبی در این زمینه انجام نگرفته است. مسئولان به یک بیدارباش برای کمت شن فرصت‌سوزی‌ها نیاز دارند.

به‌گفته طیبی، از آنجایی که این صنعت اشتغالزا است، به ساماندهی فضای کسب و کار کمک زیادی می‌کند. بی‌شک کمک‌های دولتی در توسعه استارت‌آپ‌های گردشگری می‌تواند بسان یک برگ برنده به‌حساب بیاید.

وی ادامه داد: ماهیت صنعت گردشگری، یک کسب‌وکار پاک است که با فرهنگ و شناسایی تمدن‌ها سروکار دارد و باعث افزایش ارزش‌افزوده می‌شود. کشورهایی که در این عرصه موفق هستند، از مولفه‌های فرهنگی‌شان نهایت استفاده را کردند.

طیبی گردشگری را بستر مطمئنی در ترویج سنت‌های فرهنگی دانست و گفت: خمیرمایه صنعت گردشگری صلح است. در واقع، گردشگری راه مطمئنی است که می‌توانیم با توسعه آن در بهبود صلح بین‌الملل گام برداریم و دوستی بین کشورها را ارتقا بخشیم و فرهنگ خود را به دیگری بشناسانیم.

به‌گفته این کارشناس، آینده اقتصاد و روابط‌اجتماعی در جهان به گردشگری وابسته است و فناوری کمک زیادی به آن می‌کند.

> صنعت گردشگری اهمیت زیادی در توسعه اقتصادی یک کشور دارد. بر همین مبنا باید دید که این صنعت چه پیشینه‌ای دارد و چقدر دانشجو و دانشمند در این بخش تربیت شده‌اند

سخن پایانی

ایران در سال‌های اخیر با مسائل اقتصادی دست به گریبان بوده و این موضوع بر کسی پوشیده نیست؛ همین امر بسیاری از کسب‌وکارهای گردشگری و کارآفرینان این حوزه را با چالش‌های غیرقابل‌انکاری روبه‌رو کرده است. از طرفی هم، به‌گفته برخی کارشناسان، اخبار مثبت بسیار کمی درباره منطقه و به‌ویژه ایران، در دنیا وجود دارد و به‌همین‌خاطر، باید برای تبلیغات گردشگری و جذب گردشگر، چندبرابر کشورهای دیگر هزینه شود. به‌عبارت روشن‌تر، اگر کسب‌وکارهای گردشگری در کشورهای دیگر، تنها برای معرفی و تبلیغ مجموعه خود تلاش می‌کنند، کسب‌وکارهای ایرانی باید در گام اول برای معرفی ایران هزینه کنند و سپس، به تبلیغ خدمات خود بپردازند. کارشناسان معتقدند که جذب نیروی متخصص و کارآمد، به یک معضل در بخش گردشگری تبدیل شده و البته این موضوع فقط به ایران محدود نمی‌شود. گزارش‌های بین‌المللی حاکی از آن است که این چالش بعد از شیوع کرونا، در تمام مقاصد گردشگری دنیا بیشتر شده و کارآفرینان گردشگری در دیگر مناطق جهان را نیز با مشکل مواجه کرده است.

یادداشت

تجربه گردشگری فضایی در آینده‌ای نزدیک

حامد حامدیان، پژوهشگر علوم و فناوری فضایی

فضای بی‌کران کیهان همواره جزئی از اسرارآمیزترین مخلوقاتی بوده که بشر برای کشف آن از گذشته تا کنون دست به اقدامات پیچیده زده است، از فتح ماه تا ساخت تلسکوپ جیمز وب که ارسال آن به فضا تا چند ماه آینده یکی از بزرگ‌ترین دستاوردهای انسان عصر حاضر خواهد بود. فناوری‌های فضایی امکانات زیادی به زندگی انسان روی زمین داده؛ بی‌شک ماهواره‌های فضایی نظیر ماهواره‌های مخابراتی و هواشناسی و ...، کمک شایانی به انسان در توسعه فعالیت‌هایش کرده است.

نزدیک به ۲ دهه می‌شود که اصطلاح گردشگر فضایی یا Space Tourist در علوم فضایی مطرح شده است و گردشگر فضایی به کسانی اطلاق می‌شود که در کنار فضانوردان حرفه‌ای و آموزش‌دیده به فضا می‌روند. گفتنی است، فضانوردان به ۲ دسته فضانوردان حرفه‌ای و گردشگران فضایی تقسیم می‌شوند. فضانوردان حرفه‌ای برمبنای آموزش‌هایی که دیده‌اند، برای ماموریت‌های خاص در فضا و به ایستگاه فضایی ارسال می‌شوند و مدت‌ها به پژوهش و آزمایش‌های مختلف می‌پردازند. در واقع، کاوش در فضا شغل و حرفه آنها است. اما گردشگران فضایی که با هزینه شخصی به فضا یا ایستگاه فضایی می‌روند، نیاز به آموزش‌های سخت و طاقت‌فرسا ندارند و تنها با یک‌سری آموزش‌های اولیه در حد چند روز یا چند ماه آمادگی لازم را برای رفتن به فضا را پیدا می‌کنند. اما بنا بر تعریف فدراسیون هوانوردی امریکا، اگر فردی در پرواز خود،۱۰۰ کیلومتر از زمین ارتفاع بگیرد یا از مرز ۱۰۰ کیلومتری اتمسفر عبور کند، فضانورد خطاب می‌شود، اما گردشگر فضایی به فردی اطلاق می‌شود که بتواند در پرواز بیش از ۱۰۰ کیلومتری خود در مدار یا زیرمدار سیاره زمین قرار گیرد. تقریبا از سال ۲۰۰۱ بود که عبارت گردشگری فضایی در آژانس فضایی روسیه مطرح شد و ایده آن از صندلی خالی کنار فضانوردان برآمد و در نهایت، این ایده مطرح شد که علاقه‌مندان به فضا می‌توانند با گذراندن آموزش‌هایی، روی این صندلی‌های خالی بنشینند و به‌عنوان گردشگر فضایی به آسمان پرتاب شوند. در نتیجه، از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۰ ، ۸گردشگر فضایی از طریق فضاپیماهای سایوز به ایستگاه فضایی رفتند. لازم به یادآوری است که انوشه انصاری (نخستین بانوی فضانورد ایرانی) سال ۲۰۰۶ جزو همین دسته از گردشگران فضایی بود که به مدت ۱۱ روز به ایستگاه فضایی رفت و ۲۰میلیون دلار هزینه این پرواز را پرداخت کرد. چند سالی پیش، از سوی سازمان جهانی فضا روزی به‌عنوان «اقامتگاه‌های آینده و گردشگری فضایی» نام‌گذاری شد. علت این نام‌گذاری پیشرفت روزافزون و چشمگیر فناوری‌ها در عرصه گردشگری و اقامتگاه‌های فضایی است و نسل امروز بشر در آینده‌ای نزدیک می‌تواند شاهد گردشگری و اقامت در فضا باشد.

به‌دلیل بازنشسته شدن فضاپیمای شاتل، مدتی گردشگری فضایی مسکوت ماند؛ اما از سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱، ۳ شرکت خصوصی اسپیس‌ایکس، بلو ارجین و ویرجین گلکتیک و شرکت‌های دیگری مانند بوئینگ برنامه‌های خود را برای اعزام توریست فضایی اعلام کردند که قیمت‌های مختلف از ۲۵۰ هزار دلار تا ۵۰ الی ۶۰ میلیون دلار به‌ازای هر نفر دریافت می‌کنند تا گردشگران را به فضا بفرستند.

اقامتگاه‌های فضایی معمولا در مدارهای پایینی زمین قرار دارند و از حدود ۲۰۰تا ۴۰۰یا ۵۰۰کیلومتری فضاسازی می‌شوند و دسترسی به آنها با فضاپیماهای امروزی امکان‌پذیر است. شرکت‌های بزرگ خصوصی در سال‌های اخیر توجه زیادی به ساخت اقامتگاه‌های فضایی در راستای تجاری‌سازی فضا کرده‌اند. در واقع، درصدد ساخت هتل‌های فضایی هستند. گفتنی است، ۲ شرکت امریکایی به نام اورورا اسپیس استیشن و بیگلو ارو اسپیس، برنامه‌های خود را درباره ساخت هتل‌های فضایی اعلام کردند. گردشگران فضایی برای اقامت در این هتل‌ها باید هزینه‌ای حدود ۱۰ میلیون دلار پرداخت کنند. مدت زمان اقامت در هتل فضایی ۱۲ شب و با ظرفیت ۶ نفر است. این اتفاق چندان دور از ذهن نیست. باتوجه به اینکه اقامتگاه‌های فضایی چیزی شبیه ایستگاه فضایی با مقیاس کوچک‌تر هستند و تا پیش از این هم، فناوری آن ساخته شده بود، این شرکت‌ها به‌راحتی می‌توانند چنین اقامتگاه‌هایی را تشکیل دهند. ممکن است برخی از دوستداران فضا بپرسند که آیا نسل امروز بشر زیستن در اقامتگاه‌های فضایی و حتی گردشگری فضایی را تجربه می‌کند؟ در پاسخ باید گفت که با احتمال خیلی زیادی بله و دلیل آن به ورود شرکت‌های خصوصی برمی گردد. در واقع، هزینه پرتاپ‌های فضایی کاهش یافته است. وقتی هزینه سفر به فضا کاهش پیدا کند، امکان گردشگری فضایی برای انسان‌های بیشتری امکان‌پذیر می‌شود. در حال حاضر افراد با وضعیت مالی خوب می‌توانند به گردشگری فضایی بروند. با ادامه پیدا کردن این روند، شاید بتوان با هزینه ۵۰هزار دلاری هم به سفر فضایی رفت و این چندان دور از ذهن نیست. در دهه اخیر که وارد عصر چهارم فضا شدیم، کارآفرینی و نوآوری و ورود استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای فضاپایه در ۲ دسته بالادست و پایین‌دست زیاد شده است. بخش بالادست یعنی توسعه فناوری و نوآوری‌های مربوط به دسترسی به فضا مانند فضاپیماها و پرتابگرها، ایستگاه‌های فضایی و ایستگاه‌های زمینی و موارد مربوط به مخابرات فضایی، همچنین ماهواره‌های ارتباطی و سنجش از دور مربوط به بخش بالادست فضا می‌شود.

یادداشت

گردشگری موتور رونق اقتصادی

مجتبی گهستونی، فعال میراث فرهنگی و گردشگری

به‌نظر می‌رسد علاوه بر رونق اقتصادی، باید به اثرات مثبت گردشگری و فواید آن از جنبه‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی پرداخت، چون ارتباط معناداری با هم پیدا می‌کنند. گردشگری یکی از بخش‌های مهم صادرات است که مصرف‌کننده آن را در کشور میزبان مصرف می‌کند. این صنعت، گرچه نمی‌تواند اقتصاد شهر را به‌طور کامل بسازد، اما نقش مثبتی در اقتصاد جوامع ایفا می‌کند. اثرات مستقیم صنعت گردشگری از مخارج اولیه گردشگران برای کالاها و خدمات مصرفی ایجاد می‌شود. این بخش از اثرات، باعث ایجاد اشتغال مستقیم و کسب درآمدهای ارزی از طریق تولید و فروش کالاها و خدمات به گردشگران می‌شود. گردشگری به‌صورت غیرمستقیم نیز بر رشد تاثیر می‌گذارد، زیرا اثر پویایی را در کل اقتصاد به‌شکل آثار سرریز یا دیگر آثار خارجی نشان می‌دهد؛ به‌عبارت دیگر، گردشگری می‌تواند به‌عنوان موتوری محرک برای رشد اقتصادی عمل کند، اما کم‌کاری دولت‌ها و بی‌توجهی به این حوزه موجب عقب‌ماندگی کشور در این حوزه از سایر کشورهای منطقه شده است. یکی از بهترین مزیت‌های گردشگری امکان توازن منطقه‌ای و دستیابی به توسعه پایدار و همه‌جانبه در مناطق دارای ظرفیت رشد است. از این نظر گردشگری یکی از بهترین مسیرها برای جبران عقب‌ماندگی‌ها به‌ویژه در مناطق دورافتاده است. اما با نگاهی به عقب آیا جریان‌های سودجو، مافیاها و دیگر عواملی که رشد و پیشرفت را فقط در سیاست یا چسبیدن به نفت و دیگر آلاینده‌های صنعتی دیدند، می‌توانستند در حوزه گردشگری، نگاهی توام با توسعه پایدار داشته باشند؟ جواب من خیر است. برای بهره بردن از ظرفیت‌های فراوان گردشگری، توجه به گردشگری خلاقانه، لغو روادید گردشگری با کشورهای هدف و تسهیل و حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش گردشگری می‌تواند تاثیرگذار باشد.

در حال حاضر بیشترین حجم فشار برای تولید محتوا در حوزه گردشگری و معرفی جاذبه‌های ایران بر عهده بخش خصوصی است. هر قدر رسانه ملی و خبرگزاری‌ها و رسانه‌های دولتی با برون‌سپاری به بخش خصوصی، اقدام به تولید محتوای غنی برای معرفی ایران کنند، ضرر نخواهند کرد. ایران به‌عنوان یکی از ارزان‌ترین مقاصد گردشگری جهان، با دارا بودن جاذبه‌های تاریخی و باستانی و جاذبه‌های طبیعی و همچنین باتوجه به ظرفیت‌های فراوان مذهبی، پزشکی و فرهنگی هنوز با نقطه مطلوب در رشد این صنعت فاصله زیادی دارد. این نشان می‌دهد هر قدر برای معرفی جذابیت‌های ایران بکوشیم، باز هم کم است. مثلا در یک مقیاس عدم فضاسازی لازم شهری موجب شده بسیاری از گردشگران با ورود به کشور دچار سردرگمی شوند و حتی یک نقشه یا کتاب به زبان خودشان که مکان‌های گردشگری وآموزش‌های لازم سفر در ایران را فراهم کند، در اختیار نداشته باشند. از سویی پیشرفت فناوری و فضای مجازی فرصتی را برای سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری و کسب‌وکارهای مرتبط فراهم کرده تا بتوانند به تبلیغ و توسعه کسب‌وکار خود و در نهایت این صنعت بپردازند و از سویی دیگر نمایشگاه‌های مختلف گردشگری روشی کارآمد برای بازاریابی محسوب می‌شوند. باوجود پیشرفت در بازاریابی‌های رسانه‌ای و فناوری اینترنتی همچنان نمایشگاه‌ها به‌دلایل زیادی سودمند هستند و توجه نکردن به برگزاری نمایشگاه‌های خلاقانه گردشگری موجب از دست رفتن فرصت‌ها برای رشد می‌شود.

غفلت دولت‌ها در بحث ارزش‌های نهفته در گردشگری بسیار بوده است. برای جلوگیری از تکرار این غفلت‌ها باید بررسی‌های علمی انجام شود. باوجود منابع طبیعی و تاریخی که ایران سهم بالایی از آن را به خود اختصاص داده، مواردی وجود دارد که سهم ما را از بازارهای جهانی گردشگری کاهش داده است. از جمله این موارد می‌توان به در اولویت نبودن گردشگری، برخی تحریم‌های جامعه جهانی، تبلیغات سوء در جامعه جهانی علیه ایران و همچنین عدم ارائه ظرفیت‌ها و جاذبه‌های گردشگری ایران در سطوح بین‌المللی اشاره کرد. نبود زیرساخت‌های مناسب برای جذب گردشگران و حفظ آنها در کشور از دیگر دلایل ضعف گردشگری ما به‌شمار می‌رود و باید به‌صورت بنیادی به این موارد رسیدگی و در راستای بهبود آنها گام‌های اساسی برداشته شود.

مثل کمبود هتل‌ها و اقامتگاه‌های مناسب برای گردشگران خارجی همچون هتل‌های ۴ و ۵ ستاره. عمر بالای سیستم حمل‌ونقل هوایی و همچنین محدودیت‌های موجود در پروازها و گستردگی آنها، نبود آموزش در زمینه برخورد با گردشگران، نبود موسسات گردشگری در دنیا که به جذب توریست برای ایران مشغول کار باشند از دیگر عوامل دفع گردشگر از ایران است.

برای بهبود فضای گردشگری و جذب گردشگر باید تمام موارد ذکرشده در حد مطلوبی گسترش یابند تا بتوان در جایگاه واقعی ایستاد و از منابع موجود حداکثر استفاده را کرد. صنعت گردشگری می‌تواند جانشین خوبی برای فروش ثروت‌هایی مثل نفت وگاز باشد و همچنین در کاهش بیکاری، افزایش سطح درآمد ملی، ارزآوری و سایر مسائل اجتماعی و اقتصادی برای کشور مفید واقع شود.

صمت دلایل کاهش ارزآوری حوزه گردشگری را بررسی کرد

ایران در مقام میزبان نیست

سیرآنوش موسوی
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

درآمدزایی و ارزآوری از محل جذب گردشگر به یکی از فاکتورهای مهم رشد اقتصادی در کشورها تبدیل شده است؛ به‌عبارت دیگر از مزیت و ظرفیت گردشگری می‌توان برای ایجاد توازن منطقه‌ای و دستیابی به توسعه پایدار بهره گرفت، اما در ایران چندان به درآمدزایی از این محل پرداخته نشده و آمارها نشان می‌دهد مجموع درآمدهای ارزی گردشگران خارجی در ایران حدود ۳ میلیارد دلار بوده که این عدد نسبت به کشورهای منطقه از جمله ترکیه و امارات بسیار ناچیز است. کارشناسان بر این باورند که گردشگری در ایران جزو اولویت‌های نظام نیست و معمولا با ریزش درآمدهای نفتی مسئولان به این نتیجه می‌رسند که از گردشگری غافل شده‌اند.

نقش ناچیز گردشگری در اقتصاد

سید محمد بهشتی شیرازی، عضو پیشین شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری در گفت‌وگو با صمت با اشاره به سهم ناچیز صنعت گردشگری در اقتصاد کشور، گفت: بیش از ۴ دهه، به افزایش سهم گردشگری در اقتصاد کشور پرداختیم، اما تا امروز اتفاق خاصی در این زمینه رخ نداده که این نشان می‌دهد عزم مسئولان برای حل معضلات این صنعت جزم نشده است.

وی با بیان اینکه گردشگری یکی از ظرفیت‌های جدی در پهنه کسب درآمد تلقی می‌شود، خاطرنشان کرد: نظام مدیریتی و برنامه‌ریزی در حوزه گردشگری جدی نیست و نمی‌توان متولیان این امر را به‌عنوان مقصران اصلی عقب‌ماندگی در این بخش معرفی کرد. به‌نظر می‌رسد برای برون‌رفت از چالش‌های پیش روی این صنعت اراده وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کافی نیست و مراتب بالاتری، باید در این زمینه ورود کنند که متاسفانه این همت در کشور شکل نگرفته است.

بهشتی شیرازی با اشاره به غفلت از صنعت گردشگری در مقایسه با دیگر صنایع، ادامه داد: حساسیت‌ها در ایران نسبت به گردشگری زیاد نیست. اگر در یک بازه زمانی یک‌ماهه ۲ بشکه از حجم فروش نفت ریزش کند، بسیاری از مسئولان معترض می‌شوند و زمینه‌ها را برای افزایش و تشویق تولید فراهم خواهند کرد اما در نقطه مقابل همتی جدی برای رونق صنعت گردشگری شکل نگرفته و باوجود تقلیل تعداد مسافران خارجی، اتفاق خاصی رخ نمی‌دهد.

نقش تحریم‌ها در جذب گردشگران خارجی

عضو پیشین شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری با تاکید بر اینکه امکان وضع ممنوعیت در گردشگری داخلی وجود ندارد، گفت: تحریم‌های بین‌المللی در کاهش حجم گردشگران بی‌تاثیر نیست. تجربه نشان می‌دهد بعد از امضای برجام بخش قابل‌توجهی از ظرفیت هتل‌ها در ایران رزرو شدند و این نشان می‌داد تحریم‌ها فاکتور مهمی در جذب گردشگران تلقی می‌شوند.

به‌گفته وی در دوره شیوع بیماری کرونا حجم گردشگری در تمام دنیا تقلیل پیدا کرد و این موضوع امری عمومی بوده و منحصر به کشور ما نبود. با اتمام همه‌گیری این بیماری، بسیاری از کشورها مانند ترکیه در جذب گردشگر با قدرت بیشتری وارد عمل شدند، اما در ایران هنوز همت واقعی برای جذب گردشگران در مسئولان تصمیم‌گیرنده ایجاد نشده است.

بهشتی شیرازی سهم گردشگردی در اقتصاد ایران را ناچیز دانست و افزود: پیش از هر چیز باید دید صنعت گردشگردی در ایران چگونه تعریف شده است؟ ایران در حوزه فرهنگی برای گردشگران جذابیت دارد، اما در زمینه گردشگری خوشگذارنی صاحب‌امتیاز نیستیم. کسانی‌که با عملکردشان مانع رونق گردشگری در کشور می‌شوند، این ذهنیت را دارند که رونق گردشگری عیاشی خواهد آورد، این در حالی است که کمترین سود در صنعت گردشگری افزایش درآمد ارزی و بیشترین سود توسعه دیپلماسی عمومی است.

این کارشناس گردشگری با اشاره به پیامدهای رونق گردشگری در ایجاد تصویر درست از ایران واقعی، ادامه داد: بی‌تردید جذب گردشگر درآمد ارزی ما را افزایش خواهد داد و به رونق گردشگری، اصلاح تصویر ایران و توسعه مناسبات ما با جهان کمک خواهد کرد. نظام نگاه به صنعت گردشگری منحصر به درآمد اقتصادی است؛ آن هم اقتصاد زودبازده.

گردشگری، اولویتی بعد از نفت

بهشتی شیرازی تاکید کرد: زمانی‌که درآمدهای نفتی در ایران ریزش می‌کند، مسئولان به این نتیجه می‌رسند که از گردشگری غافل شده‌اند و باید برای رشد این بخش برنامه‌ریزی کنند؛ اما این تعارفات بی‌معنی است و برخی عامدانه تلاش دارند که گردشگری در ایران رونق پیدا نکند. وی با تاکید بر اینکه حاصل برنامه‌ریزی در زمینه توسعه گردشگری در خیابان فردوسی تهران و میدان نقش‌جهان اصفهان عینیت پیدا می‌کند، افزود: نتیجه برنامه‌ریزی‌ها را باید در عمل مشاهده کرد؛ صرف اینکه اعلام شود در یک حوزه موفق شده‌ایم نمی‌تواند قانع‌کننده باشد و به نتایج مثبت ختم شود. متاسفانه در بخش گردشگری به شعار بسنده کرده‌ایم. عضو پیشین شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری در پایان بیان کرد: وقتی گردشگری در کشور رونق پیدا کند، به‌طور طبیعی مسیرها برای توسعه زیرساخت‌ها هموار خواهد شد. تا زمانی‌که تعداد گردشگر در کشور کم است، لزومی برای سرمایه‌گذاری و سروسامان دادن فرودگاه‌ها وجود ندارد. ورود گردشگران به‌طور طبیعی زیرساخت‌ها را توسعه می‌دهد؛ همان‌گونه که وجود ظروف گرانقیمت در یک خانه زمانی موضوعیت پیدا می‌کند که مهمان به آن خانه رفت‌وآمد داشته باشد؛ به‌عبارت دیگر تردد مهمان به‌طور طبیعی صاحبخانه را ملزم به تجهیز می‌کند تا نیازهای مهمانان پاسخ داده شود، اما متاسفانه ایران هنوز در مقام میزبان مستقر نشده است.

جذب گردشگر درآمد ارزی ما را افزایش خواهد داد و به رونق گردشگری، اصلاح تصویر ایران و توسعه مناسبات ما با جهان کمک خواهد کرد

سهم گردشگری در تولید ناخالص ملی

رحیم یعقوب‌زاده، مدیر مرکز گردشگری علمی-فرهنگی دانشجویان جهاد دانشگاهی در گفت‌وگو با صمت، ضمن مقایسه سهم گردشگری در اقتصاد ایران با سایر کشورهای دنیا، گفت: میانگین سهم گردشگری در تولید ناخالص ملی ایران حدود ۴.۶ درصد است که این عدد در مقایسه با سایر کشورهای جهان بسیار ناچیز تلقی می‌شود، چراکه سهم گردشگری در تولید ناخالص ملی سایر کشورهای جهان به حدود ۱۰.۵درصد رسیده است.

این کارشناس گردشگری ادامه داد: گردشگری باوجود جاذبه‌های متنوع و ظرفیت‌های بسیار ایران نتوانسته سهم قابل‌توجهی در اقتصاد داشته باشد. به‌نظر می‌رسد مشکل ایجادشده در این صنعت ریشه‌ای است و نمی‌توان شخص یا نهادی خاصی را به‌عنوان مقصر اصلی این ضعف‌ها معرفی کرد؛ واقعیت این است که برای توسعه گردشگری باید اراده جدی ایجاد و این مهم به اولویت اصلی دولت تبدیل شود.

بنا به اظهارات این کارشناس، متاسفانه در ایران توسعه صنعت گردشگری در حد حرف و شعار باقی مانده و جزو اولویت‌های حاکمیتی نیست و در عرصه عمل این مهم چندان جدی گرفته نمی‌شود.

نویسنده کتاب اقتصاد گردشگری با تاکید بر اینکه اعتقادی به گردشگری و توسعه این صنعت شکل نگرفته، گفت: به نظر می‌رسد درآمدزایی از حوزه گردشگری به باور مسئولان تبدیل نشده، زیرا شاهد افزایش سرمایه‌گذاری دولتی در این بخش نیستم. علاوه بر سرمایه‌گذاری دولتی باید حمایت از بخش خصوصی فعال در این عرصه افزایش یابد و زمینه‌ها برای ورود و بالندگی بخش خصوصی در این بخش فراهم شود.

وی با اشاره به سهم بالای گردشگری در درآمد ارزی، تصریح کرد: از ۲۰۲۲ تا امروز حدود ۱۰۰ هزار گردشگر خارجی وارد ایران شد که مجموع درآمد ارزی این گردشگران حدود ۳ میلیارد دلار بوده است. برخی آمارها نشان می‌دهد هر گردشگر ۹۵۰ تا هزار و ۱۰۰ دلار ارز با خود می‌آورد. واقعیت این است که عمده گردشگرانی که وارد ایران می‌شوند از کشورهایی مانند عراق، جمهوری آذربایجان (باکو) و... هستند و این گردشگران هزینه چندانی هم در سفرهای خود نمی‌کنند و هزینه رفت‌وآمد آنها حدود ۳۰۰ تا ۳۵۰ دلار تمام می‌شود.

به‌گفته این کارشناس گردشگری، درآمد ارزی امارات متحده عربی از محل گردشگری سالانه حدود ۲۰ میلیارد دلار و درآمد ترکیه حدود ۴۵ میلیارد دلار است.

ریزش گردشگران خارجی

یعقوب‌زاده با اشاره به عقب‌ماندگی ایران به نسبت کشورهای همسایه، تصریح کرد: گردشگری در عربستان دیگر منحصر به گردشگری مذهبی نیست و آنها از طریق فوتبال و ساخت شهرهای مدرن تلاش دارند توریسم را به کشور خود بکشانند. این موضوع بیانگر این مهم است که اگر در گذشته دامنه گردشگری مذهبی بود، امروز ابعاد وسیع‌تری پیدا کرده است.

وی با تاکید بر اینکه باید سهم بخش خصوصی در توسعه و رونق صنعت گردشگری افزایش پیدا کند، افزود: به‌نظر می‌رسد بدون حمایت‌های دولتی نمی‌توانیم بخش خصوصی پرتوانی داشته باشیم، زیرا آنها توان رقابت با شرکت‌های دولتی و خصولتی را ندارند. شرکت‌های دولتی از حمایت‌هایی چون معافیت‌های مالیاتی و تخصیص بودجه‌های کلان برخوردارند، اما چنین حمایت‌هایی متوجه بخش خصوصی نمی‌شود.

مدیر مرکز گردشگری علمی-فرهنگی دانشجویان جهاد دانشگاهی ادامه داد: بخش خصوصی برای رقابت به حمایت، برنامه‌ریزی و نظارت نیاز دارد. یک سال بعد از کرونا کشورهایی مانند ترکیه، قطر، بحرین و عربستان توانستند ریزش گردشگران خارجی به کشور خود را جبران و در یک بازه زمانی کوتاه‌مدت زمینه‌های احیای این صنعت را فراهم کردند و تعداد گردشگران خارجی این کشورها به‌شدت افزایش پیدا کرد، اما در ایران میزان ورود گردشگر خارجی هنوز به رقم قبل از کرونا نرسیده است.

یعقوب‌زاده در پاسخ به این پرسش که آیا تحریم‌ها در کاهش ورود گردشگر به ایران نقش داشتند؟ گفت: لغو تحریم و تحریم نقش موثری در جذب و دفع گردشگران خارجی ایفا می‌کند. متاسفانه در شرایط تحریمی به‌دلیل مدیریت ناکارآمد نتوانستیم از ظرفیت‌ها حداقل بهره را ببریم. همچنین رفع تنش‌های سیاسی بین ایران و عربستان و روابط خوب ما با چین به جذب گردشگر از این کشورها منجر نشد.

وی در پایان با طرح این پرسش که چرا در حوزه گردشگری اتفاق خاصی رخ نداد؟ گفت: صنعت گردشگری جزو اولویت‌های مدیریتی مسئولان ارشد نبود. اگر می‌خواهیم در این زمینه موفق شویم باید روابط خود را با سایر کشورها بهبود ببخشیم و این صنعت را به‌گونه‌ای مدیریت کنیم که تحریم‌ها حداقل دامن‌گیر این حوزه نشود، اما متاسفانه برای کاهش تبعات تحریمی اقدامی انجام نداده‌ایم.

میانگین سهم گردشگری در تولید ناخالص ملی ایران حدود ۴.۶ درصد است که این عدد در مقایسه با سایر کشورهای جهان بسیار ناچیز تلقی می‌شود

سخن پایانی

توسعه صنعت گردشگری برای کشورهای درحال توسعه که با معضلاتی چون نرخ بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک‌محصولی مواجهند، از اهمیت فراوانی برخوردار است، اما در ایران این مهم چندان جدی گرفته نشده است. ایران بیشتر مقصد مسافرت گردشگران عراق و جمهوری آذربایجان است که این مسافران ارز قابل‌توجهی با خود به ایران نمی‌آورند و مسافرت خود را با ۳۰۰ تا ۳۵۰ دلار تمام می‌کنند؛ از این رو ارزآوری با اتکا به این کشورها چندان قابل‌توجه نیست. کارشناسان بر این باورند که لغو تحریم‌ها می‌تواند در جذب گردشگران خارجی موثر باشد، اما ضعف‌های مدیریتی در دوره تحریم باعث شد حتی نتوانیم از امکان‌های حداقلی خود در این دوره بهره بگیریم.

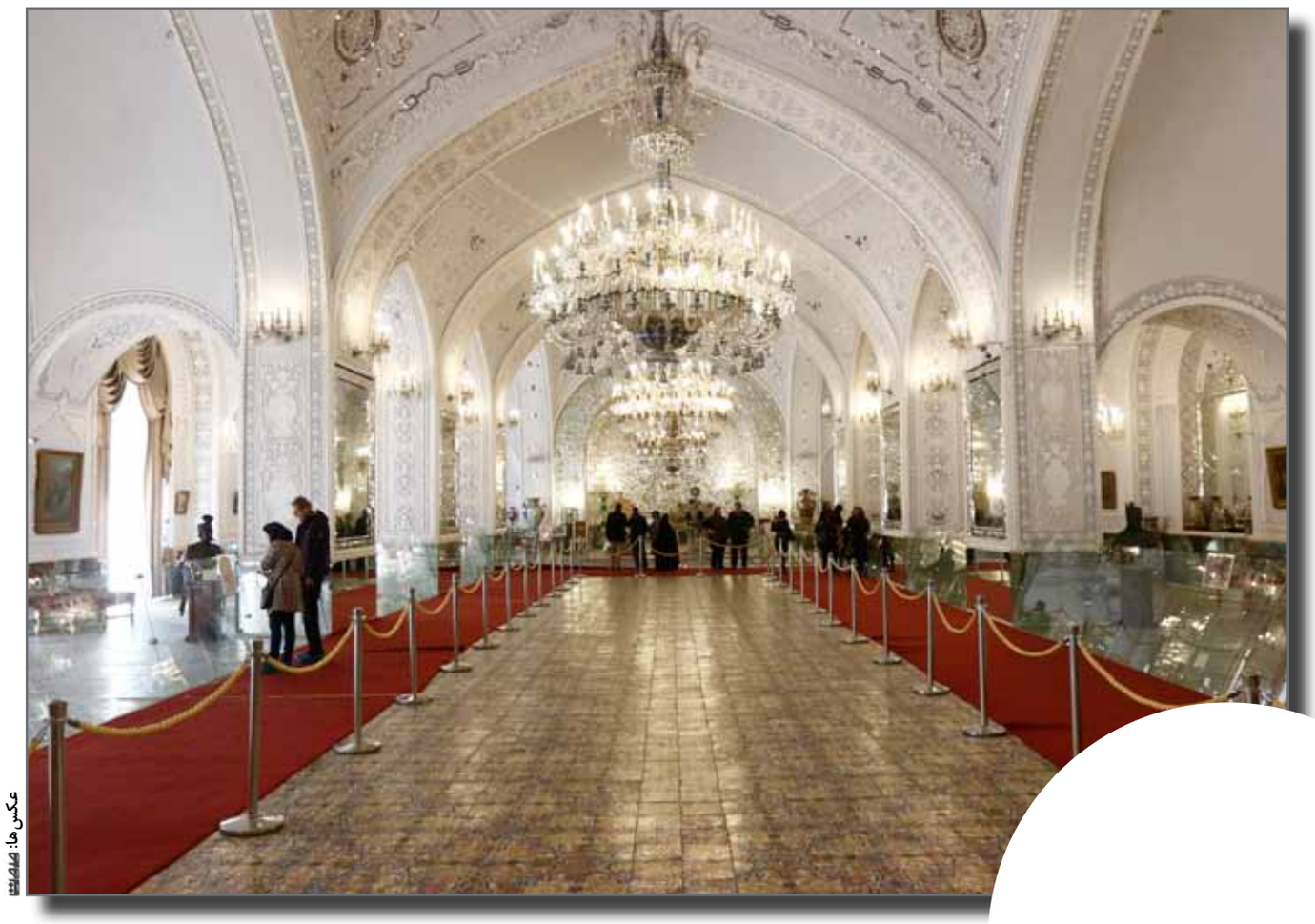

عکس‌ها: صمت

به مناسبت روز جهانی گردشگری

آیین گران گردشـــگری

آیدا فریدی: گردشـگری آیین گرانی است؛ گران به‌معنای ارزشمند بودن امر گردشگری به‌ویژه آنجا که در قامت یک صنعت تبدیل به راهی برای آشـنایی و حفظ میراث و ارزش‌های ملل مختلف می‌شـود. آشـنایی با اقلیم‌های مختلف، فرهنگ و زیسـت‌بوم هر منطقه جغرافیایی به‌منزله مطالعه بخشی از تاریخ و میراث فرهنگی و گردشگری هر منطقه اسـت که قدم زدن در تاریخ را تداعی می‌کند. شـاید به همین منظور اسـت که در تقویم جهانی روز ۲۷ سپتامبر مصادف با ۵ مهر به‌عنوان روز جهانی گردشگری ثبت شده است.

از سال ۱۹۸۰ سازمان جهانی گردشگری سازمان ملل متحد هر سال ۲۷ سپتامبر را به‌عنوان روز جهانی گردشگری جشـن می‌گیرد. اساسنامه این روز در تاریخ ۲۷ سپتامبر سـال ۱۹۷۰ به تصویب سازمان جهانی گردشگری رسید. انتخـاب و تصویب این روز نقطه عطفی در گردشـگری جهانی محسـوب می‌شـود. هدف از گرامی داشـتن چنین روزی بالا بردن سـطح آگاهی درباره نقش گردشـگری در جامعه جهانی و نشان دادن چگونگی تاثیر گردشگری بر ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی در سراسر جهان است.

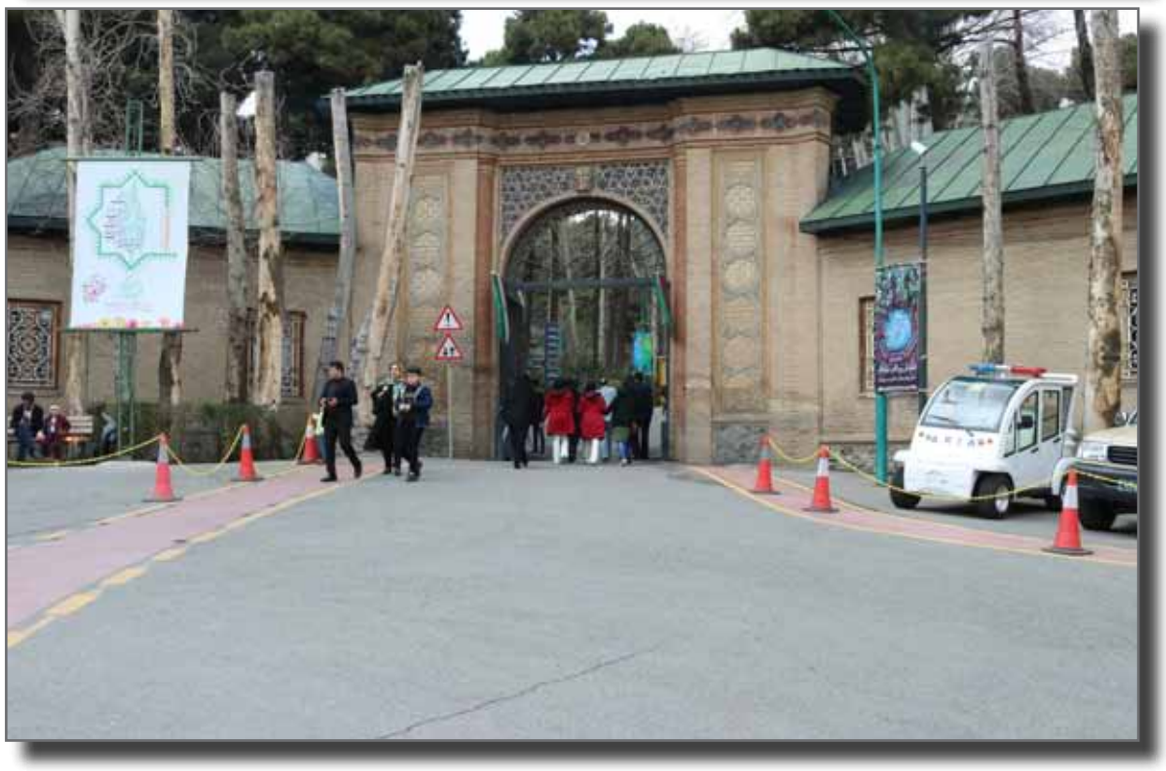

چهارشنبه
۵ مهر ۱۴۰۲- ۱۱ ربیع‌الاول ۱۴۴۵ - ۲۷ سپتامبر ۲۰۲۳- شماره ۲۴۱۲-پیاپی ۳۷۳۰

صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»

مدیرمسئول: عاطفه خسروی

سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - ۰۹۹۹۹۱۹۵۷۶۱
ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر:(داخلی-۱۰۴) پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶- کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: صمیم

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

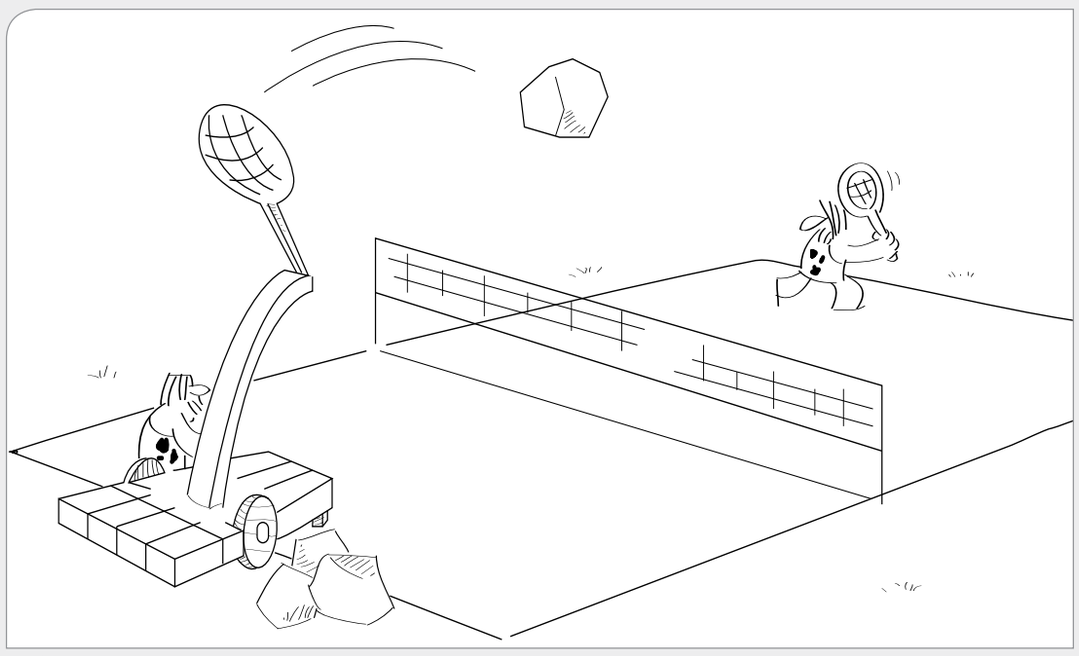

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

نگاه‌ها و حرف‌ها

بابـک بهـاری- منتقد عکس: چشـم‌ها دروازه روح هسـتند وقتی نگاهـت می‌کنند یا دعوتـی یا اخراج شـده‌ای از درون آدمـی. در پرتره‌هـا وقتی چهره رو برمی‌گرداند ما به کشـف راز درونش نائل نمی‌شـویم بلکه درگیر مهارت‌های تکنیکال عکاسانه و شخصیت بیرونی می‌شـویم حتی در عکس‌های یوسـف کارش واضـح نظریه فوق: درون هر مـرد و زنی رازی نهفته، و به‌عنـوان یـک عکـاس وظیفه مـن این اسـت که اگـر توانایـی‌اش را داشـتم آن راز را برمـلا کنم. این برملاشـدن، اگر رخ دهد، خود را در کسـری از ثانیه و در ژسـتی ناخودآگاه نشـان می‌دهد، با برقی درون چشـم، برداشـته شـدن موقتی ماسـکی کـه تمامی آدم‌هـا برای پنهان داشـتن درونی‌ترین ضمایرشـان از جهان می‌پوشـند. عکاس بایـد از فرصت آن مقطع گذرا استفاده کند و الا پاداشش را از دست می‌دهد و این از دسـت دادن اتفاق می‌افتد. فقط لحظه کوتاهی در ذهـن روح و روان آدمی اسـت که از چشـمانش و دستانش رفتارش منعکس می‌شود.

در عکس‌هـای پیـش‌رو نگاهی بـه درون آدم‌ها در آتلیـه خیابـان می‌اندازیـم تا کشـف کنیـم رازهای برون‌افتاده را.

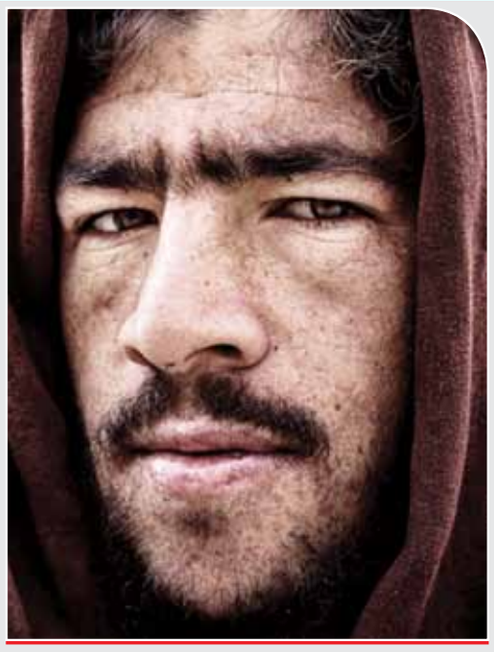

عکاس: آرمان تولیه

رنگی، کادر عمودی، مردی میانسال با ریش و سبیل و با پوشش پارچه‌ای قهوه‌ای بر سرش.

نحوه نگاه سوژه به سمت دوربین و بسته بودن کادر عکس هم تمرکز ما به عکس را می‌طلبد و هم از دادن اطلاعات از کیستی و شخصیتی و هویت اجتماعی پرهیز می‌کنـد. نبـودن هیچ چین و چروکی(جز چیـن پیشانی) در عین کک‌مکی بودن پوسـت و سعی بر تخت نگاه داشتن چهـره به تضادی برانگیزاننده و عامل موثری برای انکشاف بیننده برای پی بردن به راز و رمز شخصیت پیش رویش بسیار کارآ و موثـر اسـت به‌شـرط آنکه این نگاه چنین تیز و عبـوس نمی‌بود! دو سویه بودن عکس برقراری گفت‌وگوی دو جانبه‌ای رقم را می‌زند که امر محتوم و حتمی را به چالشی بی‌پایان تبدیل می‌کند.

کـادر فشـرده عمودی و تمامی موضوع عکـس را به چهره دراز و کشیده کارکتر خلاصه کردن به این نکته که او ما را زیر نظر دارد کمک شایانی کرده است خصوصا که حالت تنگ کردن چشم‌ها هم این امر را تقویت کرده است. هم خانوادگی رنگ چهره و پوشش سر که به بنفش قرمز(نماد فردیت و تخیل) گرایش دارد با توجه به همترازی لنز با چهره خوانش رمزینه این شخص می‌تواند این باشد: من به جهانت مشکوکـم تـو به چه نگاه می‌کنـی؟ هر چند بیننده محق است باز از خود بپرسد؟ به‌راسـتی راز این شخص و ایـن نگاه چیست؟ پرسشی که در عکس‌های بعدی به پاسخ‌هایی غیرمترقبه شاید ما را برساند.

عکاس: کاووس فرزادی

رنگی، افقی، فضای خیابان، مردی ۵۰ ساله در پیش‌زمینه، ماشـینی سـیاهرنگ، دو درب سـفید رنـگ منـازل، ستون برق به‌صورت محو در پس‌زمینه.

مردی با پیراهن چهارخانه در یـک فیگور متعـارض به سمت راست خودش پیش‌روی بیننده است. در مرکز قرار دادن کارکتر بـا توجه بـه سمـت نگاهش به بیرون کادر و حضور ماشین تیره در سمـت چپ تعادل تـا اندازه قابـل قبولی برقرار شـده است. باری کادر افقی دعوتی است که بیننده خوانـش تصویر را راحت‌تر انجـام دهد. پرتره فوق با توجه به ژست خشماگینـی کارکتر(نمایشی از کنش درونی) از آزادکنندگی حـس پنهـان شخصی است که به منظر عمومـی کشانده شده و هنرمند سعی بـر عمومی کردن امر خصوصـی دارد. هماهنگـی تمامی اجزای صورت از چین‌وچروک‌ها تـا شکل لب‌ها و چشم‌ها خصوصا جای‌گیری مردمک‌ها تا برآمدگی عضلات گردن به همراه چرخشش به سمت خارج از تصویر به حسی یکپارچه تبدیل شده است. باری فوران خشم و عصبیت و انرژی حاصله و انتقال آن به‌عنوان تجربه قابل درک چنان در این تصویر جاندار ترسیم شده است که اتفاق اصلی عکس همانا گفت‌وگو درونی و کشف راز در آن به اتفاق بیرونی مبدل شده است. تصویر فوق غرش سهمناکی است که در نادانستگی و نبود دال آن را می‌شنویم اما نمی‌دانیم چه واکنشی نشان دهیم در عین خروج از تصویر برای بازخوانی‌های بیشتـر به سـوژه بازمی‌گردیم و همین گردش دیدگانی به خاطر پرسش‌هـای پاسخ نیافته و جذابیت پنهـان در عکس اسـت که اثر را قابل اعتنا و بازخوردهای متوالـی می‌کند، هر چند می‌تواند این یک ژست ساده! در برابر دوربین باشد.

عکاس: احسان قاسمی

رنگـی، عمـودی، زنی کهنسـال خم شـده بـر نرده‌های آهنی(آبی رنگ) بالکن خانه با سـربندی مشـکی، عینکی ذره‌بینی، روسـری سـفید و پیراهنی مردانه آویخته بر بند رخت با حوله علفی رنگ در سـمت چپش و لبخند و نگاهی بدرقه کننده!

عکسی پر از جزئیات فراوان است که در یک نقطه همه موارد با هم تلاقـی پیدا کرده و اتصال به خوبی برقرار می‌شود. گردش سیاحانه دیدگانـی در گوشه گوشه عکس به کشفیـات خوبی می‌انجامد از کیستـی کارکتر و چگونـه زیستی‌اش تا دلایـل چرایی آن لبخند دعوت‌کننـده و رسیدن به پاسخ‌های قاطع کـه نه اما به حوالی این مرغزار مهربانی می‌رسیم. از نحوه چنگ زدن آستین پیراهن مردانه و پوشش دو لایه موهای سر و انگشترهای دست راست و نحوه سرک کشیدن همـه و همه بخشی از فرهنگ و جزئیات زیستی و بومی را بازگو می‌کنند.

اما مهم‌تریـن بخش فیگور و لبخند چهره بشاش زن می‌باشد که بـا جای‌گیری سر در یکـی از نقاط طلایی و تقویتش با رنگ مشکی سـر بند لابه‌لای پارچه‌های سفید بسیار کـار آمد و در خدمت این نمایش دل‌انگیز در آمده است. علت رفت و برگشتی در تصویر نهفته در حالـت شادمانه چشم‌ها دعوت‌کننـده و لبخند بدرقه‌کننده‌ای است که می‌تواند یادآور خاطـره مادرانگی برای همگان باشد و امر خصوصـی را به امر عمومی تبدیـل کند. البته نقش رنگ و خصوصا خطـوط عمودی(نرده‌ها، حوله نخـی) در همراستایی با کادر که با شکل دایره صورت همراه شده نیز نباید نادیده گرفته شود.

مهربانـی و تکثیرش در کوچه امر گمشـده ای است که به دلایل عدیـده و تلـخ از هم دریغـش می‌داریم و چنین اسـت که به وقت بازیافتنش چقدر باید گرامی بداریمش.

عکاس: محمود رضا شهبازیان

منتقد: منیره قبادی نژاد

عکسـی رنگـی با کادر عمودی با موضوع پرتره از یک خانم مسن با چشم‌هایـی آبی رنگ و پوشش تیره بر سر و دستانی که مزین به انگشتری به رنگ چشم‌هایش است به دوربین نگاه می‌کند. نور طبیعی، از روبه‌رو و نوع نورپردازی پروانه‌ای می‌باشد.

چین‌وچروک‌های پیشانی که قسمتی از آن را روسری تیره پوشانیده ردی از زمان و نابسامانی‌های زندگی پرتلاطمش را نشان می‌دهد.

صورتی پرحزن خبر از دردهای دور و نزدیک که وحشیانه بر بافت آن تازیانه زده و خستگی‌های شب بیداری‌های مادرانه و زود بیدار شدن‌های زنانه و هر کدام نماد یک روز پر اتفاق است.

و نگاهش که هنوز زیبایی خود را از دست نداده همچنان زلال به دوربین خیره است. خیره اما در مسیری دیگر؛ در جایی دیگر، گویا کنارمان هست اما به فکر اجاق روشن داخل پستو است؛ به ما زل زده اما در فکر پسران و دختران و نوه‌هایش بی‌تاب و پرتب‌وتاب است.

لـب هایـی که خموش اسـت و با حصار دست‌هایش قفل و بست شده؛ چرا که نسل او نسل سکوت برای نجابـت است و پر از خطوط و فرورفتگی‌های تلـخ روزگـار که هرکدام قصه‌ای پرغصه دارد از خودخوری‌ها و داغ‌های به دل نشسته که آثارش روی صورت پدیدار شده است. در انتها دست‌هایی قوی، استخوانی، با ردی از تمام سختی‌های زندگی‌اش و مزین به نگینی که می‌تواند خاطره یک روز زیبا را تداعی کند؛ شاید هدیه‌ای از عزیزی یا خرید با تمامی پس‌انـداز یـا شاید نقطه امنی باشد برای امیـد دادن به نگاه‌های مضطرب او، چراکه نگین‌ها از دل سختی سنگ‌های پرانرژی آمده‌اند تا نیروهای بزرگ را در دل او به جنبش وادارند.

جمع‌بندی

تصاویر از ترازبندی مناسـب نور و رنگ(سـردی، گرمی) با توجه به سـوژه و موضوعیت(خشـم یا مهربانی) هماهنگ و در خدمت هم بوده‌اند.

در عکس‌ها، چشم‌ها علاوه بر نقش‌شان برای نمایش رازها و برقراری با شخصیت‌ها ایفاگر نقطه ثقل و اتکا نیز هستند.

باری: تا چشم بر هم بر زنیم/ رویا شود دنیای ما.

چهره

فرهنگ، هنر، زبان و گردشگری

مهدی بـزازان- روابـط عمومی سـازمان فرهنـگ و ارتباطـات اسـلامی: نکتـه افتخارآمیـزی که در زبـان فارسـی رواج دارد، داشتن جملاتی اسـت که دائما در زندگی ما به صورت مثل یـا تکیه کلام، مطرح می‌شونـد. مثلا می‌گوییـم «میهمان حبیـب خداسـت.» این جملـه را ما ایرانی‌ها، با اعتقاد و اعتماد کامل بیان می‌کنیـم. فلسفه این جملـه در آن است که میهمان، همچون سفیری است کـه با خود برکت و رونقی می‌آورد و همانا این نعمت و برکت، از سوی باری‌تعالـی و به واسطه آن میهمان، به سمت صاحبخانه، گسیل شـده است. علاوه بر اینهـا، میهمان همراه خود نشـاط و خوشدلی را نیز به همراه مـی‌آورد. معمولا ما ایرانی‌ها به استقبال میهمان می‌رویم و بـا خنده و شـادی، ایشان را بـه سمت داخل، هدایـت می‌کنیم. از او بـا خوراکی‌هـای دل‌انگیز و مقـوی، پذیرایی می‌کنیـم. کام‌مان را همـراه او، شیرین می‌سازیـم. آنگاه با امیدواری بـرای دیداری دوباره، او را مجـددا تـا جلوی خانه، بدرقـه می‌کنیم و به راهـش می‌اندازیم. در حـوزه «گردشگـری» این موضـوع میزبان و میهمـان را، تا حدی توانسته‌ایـم رعایت کنیم اما آن‌طور که باید حق مطلب را ادا نکرده‌ایم. موضـوع فرهنگ گردشگری، گرچه برای کشور مـا، قدمت بسیار دارد امـا آن‌گونه کـه تجربه ثابت کـرده است، نتوانسته‌ایـم از این سرمایه ارزشمنـد، بهره‌برداری‌هـای لازم را انجـام دهیم. تمرکـز بیشتر روی حضـور گردشگران خارجی است. دیگر همه می‌دانند که ایران اسلامی، سرزمینـی چهارفصل و سرشار از دیدنی‌هـای تاریخی، طبیعی و بومی اسـت. اما آیا از این منابـع کم‌نظیر، توانسته‌ایـم در عرصه شناساندن فرهنگ ایرانی ـ اسلامی و ارتقای اقتصاد و بازارمان، بهره ببریم؟ باز هم پاسخ سوال برای همگان مشخص است؛ «نه!».

توسعه زبان فارسی

یکـی از مواهـب درخشـان رونـق گردشگـری در کشـور، توسعه زبـان فارسی اسـت. می‌دانیم که یکی از لازمه‌هـای مرجعیت‌سازی و تمدن‌سـازی ایران اسلامی در جهان، گسترش زبـان فارسی در خارج از مرزهـا و شناخته‌تـر شـدن آن در افکار عمومی جهانیـان است. با تسهیل حضور گردشگران خارجـی و رونق هرچه بیشتر ایرانگردی در نـزد خارجی‌ها، زمینه‌ای مناسـب و هموار برای آشنایـی آنان با زبان فارسـی فراهم می‌شود، بنابراین می‌تـوان سیاست‌های مرجعیت‌سازی زبان فارسی را با سهل‌ترین و سریع‌ترین شکل ممکن انجام داد.

شروعی دوباره

یکـی از نقاطی که می تواند شـروع دوباره‌ای برای عرصه گردشگری مـا، دارای اهمیت و در دسترس باشد، موضـوع «گردشگری مجازی» اسـت. لازم و ضروری است کـه تولید محتوای مناسب و حرفه‌ای برای ارتقـای برند گردشگری ایران، امـری لازم و اساسی به حساب می‌آید. تولید محتوای اثرگذار، نیازمند نیروهای حرفه‌ای و توانمند و مسلط به اصـول محتواسازی است تا بتوانند به چند زبـان روز، محتواهای خود را ارائـه و مردمـان سرزمین‌های دور و نزدیک را جـذب کنند. حضور در سکوهـا و نرم‌افزارهـای مختلفـی که در دنیا وجـود دارد، می‌تواند امکـان دسترسی سریع به کاربـران را به‌راحتی برای مـا فراهم سازد. بنابرایـن بدون معطلی می‌باید که دست به کار شویم و با بهره‌مندی از اصول اساسی برندسازی، فضا را در دست بگیریم. در این نقطه آغازین، دیپلمات‌های فرهنگـی ایران با تدبیر، هوشیاری و هدف‌گذاری صحیح در پایگاه‌های اینترنتی، پست‌های الکترونیکی و شبکه‌های مجازی برای ارتبـاط با علاقه‌مندان به فرهنگ و هنـر ایرانی و به‌ویژه ایران‌شناسان، اسلام‌شناسـان و فارسی‌آموزان خارجی می‌تواننـد نقش مهمی را ایفا کنند.

درآمدزایی به جای هزینه

گردشگـری از آن جمله مواردی است کـه بازی دو سر برد محسوب می‌شـود. ما معمولا در میزبانی خودمانی، بیشتر هزینه‌کننده هستیم و میهمـان از مواهبی که در اختیارش قرار می‌گیرد، بهره‌مند می‌شود. اما در حوزه گردشگری، میزبان، سود بیشتری می‌برد. گردشگر با خود ارز مـی‌آورد و آن را در سرزمین ما خرج می‌کند. پس، هم چرخ اقتصاد ما بیشتر می‌چرخد و هم شغل به وجود می‌آید و حتی شکل‌گیری صنعت و صنوف متنوع نیز در کنار آن، انجام می‌گیرد.

سفیر خارجی

یکی دیگر از مهم‌ترین دستاوردهایی که با حضور گردشگران خارجی در کشورمـان حاصل می‌شود، آن اسـت که هر گردشگری که به ایران می آید علاوه بر آنکه مجذوب زیبایی‌های تاریخی و طبیعی می‌شود، با فرهنگ غنی ایرانی نیز آشنا خواهد شد و این نقطه آغاز صدور فرهنگ مـا به دیگر کشورها خواهد بود. در واقـع، گردشگران خارجی، هر یک می‌تواننـد سفیـر فرهنگی ما باشند و این در حالـی است که ما نه‌تنها هزینـه‌ای برای این کار پرداخت نکرده‌ایم، بلکه، صاحب رونق اقتصادی و بازارمان نیز شده‌ایم.

نردبام صنایع‌دستی

صنایع‌دسـتی در ایران اسلامی دارای تنوع بسیار است. هر چه بیشتر از ایـن صنایع، شناخت پیدا می‌کنیم، دهان‌مان بیشتر برای تحسین و آفرین، بـاز می‌شود. تا اینجای کار، گردشگـران خارجی نشان داده‌اند کـه به‌سرعت جـذب صنایع‌دستی ما می‌شونـد و کریمانه، برای خرید پرشمـار آن، دست بـه جیب می‌شونـد. صنایع‌دستی، یکـی از وجوه برندسازی و البتـه ارتقای برند جمهوری اسلامی ایران در جهان است. شاید دور نباشد آن روزی که بتوانیم شعار «هر خانه در جهان، میزبان صنایع‌دسـتی ایران» را به یاری خداونـد عملی کنیم. در واقع می‌توان با این کـار، نماینده‌ای زیبا و باثبات و جذاب در هر جای جهان داشته باشیـم کـه برای ما حکـم پدافندهای عامـل در برابـر بدطینتی‌های دشمنان خواهد داشت.

رایزنان توانمند

رایزنان فرهنگی ایران که در نقاط مختلف جهان حضوری فعال دارند، می‌توانند به واسطه هرچه بیشتر شناخته شدن زیبایی‌ها و جذابیت‌های ایـران، تلاشی هدفمندتـر و کارآمدتر کنند و نقشـی اثرگذارتر داشته باشنـد. رایزنان، با توجه بـه شناخت و اشرافی کـه نسبت به فرهنگ میزبان خود دارند، می‌توانند با کمک دستگاه‌های داخلی، زمینه هموار برای حضور بیشتر گردشگران خارجی را به وجود آورند و این فرآیند را به‌شکل چشمگیری، تسهیل کنند.

اولویت همسایگی

آنچه در ایـن فرآیند مهم جذب گردشگران خارجی، اولویت و اهمیت دارد، نگاه به همسایگان است. همسایگان، هم در دسترس‌تر هستند و هم آشناتـر و هم هزینه‌ها برای‌شان قابل پرداخت‌تر. بنابراین باید سیستمی ایجاد شود که مردمان کشورهای همسایه، برای حضور در ایران، راحت‌تر و سریع‌تر به نتیجه برسند. ضمن آنکه، گردشگری مذهبی در این عرصه، رونق بسیار خوبی طـی سال‌های گذشته داشته است اما ما نتوانسته‌ایم آن‌طـور که باید از این ظرفیت بـاارزش، بهره‌های کافی را ببریم. اصلاح این حوزه و بیشتر رونق دادن آن، سبب خواهد شد که ما زیرساخت‌ها و روبناها را برای حضور گردشگران خارجی بیشتر، آماده‌تر و مهیاتر سازیم.